

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
AÇILIŞ - ALİ ÜRKÜT - HDP PM ÜYESİ	7
SERPİL KEMALBAY - HDP EŞ GENEL BAŞKANI	8
MEHMET BOZGEYİK - KESK EŞ GENEL BAŞKANI	12
I. OTURUM	18
SOSYOPOLİTİK GERÇEKLIK VE İŞ GİNAYETLERİNİN EKONOMİ POLİTİĞİ	
MODERATÖR	
RIDVAN TURAN (HDP PM ÜYESİ)	
KONUŞMACILAR	
ASLI ODMAN (AKADEMİSYEN)	
ÖZGÜR MÜFTÜOĞLU (AKADEMİSYEN)	
NAİL DERTLİ (AKADEMİSYEN)	
II. OTURUM	50
İŞ GİNAYETLERİ VE HUKUK	
MODERATÖR	
ÇİĞDEM ÖZBAŞ (EĞİTİMCİ)	
KONUŞMACILAR	
MURAT ÖZVERİ (ÇALIŞMA VE TOPLUM DERGİSİ GEN. YAY. YÖNETMENİ)	
CAN ATALAY (SOSYAL HAKLAR DERNEĞİ)	
ŞEREF ÖZCAN (İŞ BAŞMÜFETTİŞİ)	
MUSTAFA MESUT TEKİK (PETROL-İŞ SENDİKASI GENEL ÖRGÜTLENME VE EĞİTİM SEKRETERİ)	

III. OTURUM

75

ADALET TALEBİ, DİRENİŞ BİÇİMLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

MODERATÖR

NEBİLE IRMAK (GENEL İŞ SENDİKASI KONUT İŞÇİLERİ İSTANBUL ŞUBE BAŞKANI)

KONUŞMACILAR

ÖZGÜR KARABULUT (DEV YAPI-İŞ GENEL BAŞKANI)

ERTUĞRUL BİLİR (İSİG MECLİSİ)

CEMAL BİLGİN (EMEKÇİ)

MİNİRE İNAL ÇİMECE EV İŞÇİLERİ SENDİKASI ANTALYA ŞUBE BAŞKANI)

ERCAN KILAGUZ (EMEKÇİ)

ADALET ARAYAN İŞÇİ AİLELERİ

ÖNSÖZ

Yaklaşık 1 ay önce gerçekleştirdiğimiz İş Cinayetleri Sempozyumu'ndan bu yana İSİG verilerine göre 185 işçi daha hayatını kaybetti. Gerçek sayının bunun 4-5 kat üzerinde olduğunu biliyoruz. İşçiler, inşaatta, yollarda, masa başında, gemide, asansörde, fabrikada sürekli katlediliyor. Üstelik yalnızca iş kazalarıyla değil, meslek hastalıklarıyla da. Neo liberal politikaları en radikal biçimde uygulayan AKP iktidarının başından bu yana ölüm oranlarında ciddi bir artış görünüyor.

İş cinayetlerinin toplumsal ve siyasal bir mesele olarak değil ferdi bir mesele olarak görülüyor olması, cinayetlere yönelik toplumsal tepkinin örgütlenerek siyasal bir kulvara akıtılmasını zorlaştırıyor. İktidar örgütsüzleştirdiği, güvencesizleştirdiği işçilerin yaşananları kader olarak algılaması, giderek tüm toplumun iş cinayetlerini teknik bir soruna indirgemesi için elinden geleni ardına koymuyor.

İşverenlerin kar hırsı, devletin işvereni koruyan ve kollayan mevzuatı karşısında işçilerin örgütsüzlüğü ve savunmasızlığı cinayetin basit kriminal bir mesele, kader veya fitrat olmadığını, sınıfsal bir mesele olduğunu ortaya koyuyor. Hükümetin medarı iftihar olan ve 2013 yılında çıkarılan 6331 sayılı İş Kanunu, iş cinayetlerini azaltmak bir yana daha da arttırmış durumda.

Olağanüstü Hal ve KHK rejimiyle birlikte iş cinayetlerinin sıçrama yapması, meselenin aynı zamanda köklü bir demokrasi sorunu olduğunu da kanıtlıyor.

Olağanüstü Hal ile engellenen grevler ve direnişler, işçi sınıfının sermaye karşısında silahsız kalmasına neden oluyor. Bu güç ve etki asimetrisi sonucunda, çalışma koşullarının tek belirleyeni sermaye oluyor. Bu da cinayetlerin artmasına sebep oluyor.

Aslında iş cinayetleri hakkında konuşmak, her şey hakkında konuşmaktır. Sosyolojiye, siyasete, sınıflar mücadelesine ve daha pek çok şeye dair konuşmak, bir bakıma ülke-

nin röntgenini çekmektir. Bu çalışma, nihayetinde çözüm önerileri oluşturmak ve bu önerileri örgütlemek için seferber olmayı da zorunlu kılar.

Biz de bu amaçla 'İş Cinayetleri Sempozyumu'muzda konuşulan konuları bu kitapta derledik. Bu kitap, iş cinayetlerine karşı verilen ortak mücadelede mütevazı bir katkı olma iddiasındadır. Bu konuda salt akademik bir değerlendirme olmakla kalmayan, aynı zamanda da bir eylem kılavuzu da olmaya çalışan bir niteliği var bu çalışmanın. Buradan ilerisini okurun ilgisine ve takdirine bırakıyoruz...

İş cinayetlerinde hayatını kaybetmiş tüm işçi ve emekçilerin aziz hatırası önünde saygıyla eğiliyoruz.

HDP Emek Komisyonu

İŞ CİNAYETLERİ SEMPOZYUMU

■ Ali ÜRKÜT

İş cinayetleri temelde emekçilerin sorunu. Emekçilerin sömürülmesi, işsizlik, iş cinayetleri bu ülkenin temel yakıcı sorunlarından biridir ve hepimizin sorunudur. Biz de zaman zaman bu konuları dile getirip üzerinde duruyoruz, Sempozyumumuzda bu işi yakından takip eden uzmanlar, emek kurumları, ilgili emekçi arkadaşlar, bu cinayetlerin tanıklığını yapanlar ve mağduru olan arkadaşlar da var aramızda. Biz de hep birlikte tartışalım dedik. Çıkacak sonuca göre önümüzdeki dönemde hem meclis, hem de genel çalışmamızda bu konuyu daha çok gündeme getirmeye çalışacağız. Çalışmamızı üç oturum şeklinde planlıyoruz. Modaretörler bölüm programının akışlarını aktaracaklar. Şimdi Eş Genel Başkanımız Serpil Kemalbay'ı kürsüye davet ediyor, başarılar diliyorum.

■ Serpil KEMALBAY HDP Eş Genel Başkanı

Değerli konuklar, arkadaşlar sizleri saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

SİHA'ların insanları öldürdüğü yoğun bir gündemde, dün savaş tezkeresinin onaylandığı bir dönemde biz iş cinayetlerini durdurmak için bir sempozyum gerçekleştiriyoruz. Bütün konular birbiriyle bağlantılı ve biz her şeyi bir arada yapmak zorundayız. Böyle bir dönemde bu sempozyumu hayata geçirmeyi ve buradan çıkan sonuçların işçilerin, emekçilerin iş yaşamları ile çalışma koşullarını düzeltmek ve iş cinayetlerini durdurmak için bir fırsata çevirmeyi hedefliyoruz.

Bu sempozyumu düzenleyen HDP Emek Komisyonu'na emeğinize sağlık diyerek başlamak istiyorum.

Erdoğan, Bahçeli, Ergenekon ittifakı Türkiye'yi adım adım bir felakete sürüklüyor ve faşizm her geçen gün daha da koyulaşarak kendini gösteriyor. Bizler bunlara karşı demokrasi güçleri olarak, emekten, barıştan yana olan tüm toplumsal kesimler olarak mücadeleyi yükseltmeye çalışıyoruz. Tek adam rejimini kurma ve bunu gerçekleştirirken devleti ele geçirme yolunda olan Erdoğan Türkiye halklarına büyük bedeller ödetti bugüne kadar. Şimdi de ödetiyor.

Bundan sonra da her şeyi göze almış görünüyor.

15 yıldır 20 bini aşkın iş cinayeti olduğunu görüyoruz. En az 20 bin iş cinayeti... Üstelik gizlenen meslek hastalıklarından doğan cinayetleri de buna dahil ettiğimiz zaman neredeyse bir kent nüfusunu kapsayacak sayıda işçi, yaşamdan koparılıyor. Baktığınız zaman Türkiye'nin تنها gündemleri arasında işçi cinayetleri ne kadar var, iş cinayetleri, emek sorunu ne kadar var? Ekonomi siyasette ne kadar eksene oturuyor? Bunu göremiyoruz. Uzun bir dönemdir özellikle 80'lerden bu yana ekonomi, finans kapitalin, devletin denetimi altında ve siyasetin uzağında tutulan bir konu. Siyasetin demokrasiyi yeterince kopyasamadığını görüyoruz. Sarayın işçiler üzerinde kurduğu hegemonyanın bugünkü faşizmi kurumsallaştırmasının en önemli dayanaklarından bir tanesi olduğunu da söyleyebiliriz.

Çokça bilinen söylenen “emek en yüce değerdir” sözü neredeyse uzun bir zamandır unutulmaya yüz tuttu. Emekçiler işçiler kendileri de bu sloganın uzağında dururken altı çizilmesi gereken bu mesajın da gerisinde olduğumuzu görüyoruz. Hatırlarsanız Soma'daki iş cinayetinde 301 işçi yaşamını feci bir şekilde yitirdiğinde kurtarılan bir

işçi sedyeye konmuştu ve sedyeye uzanmak istememişti, kirletirim diye. Bu günlerde videoları dolaşan başka maden işçileri de yerin altında kıyafetleriyle o zor koşullardan çıkan işçilerin otobüste oturacak yer olmasına rağmen koltukları kirletiriz diye 5 km'lik yolu ayakta seyahat etmeleri. Bu tablo bugün bize aslında öne çıkarmamız gereken en önemli şeyin emeğin ne kadar yüce bir değer olduğunu emekçilerin saygıyı herkes kadar hakketiği, kimlik, kültür, tarih gibi bütün sorunlar ne kadar kıymetliyse emeğinde o kadar kıymetli olduğunu, başta işçiler olmak üzere toplumun tüm kesimlerinin emeğin değerini ve hakkını gözetmeleridir.

Biz eğer emeğin değerini, yerini yerli yerine koyamazsak herhalde işçi sınıfı ve emekçilerin bu mücadelesinde hem emek sömürüsüne karşı olan, hem yaşam hakkına, sağlıklı ve güvenli insanca çalışma hakkına ve koşullarına kavuşmalarında yol alabilmemiz de o zaman mümkün olabilir. Çalışma yaşamındaki bu sömürü düzeni, bu şartlar aslında sermaye sınıfının karlarını yükseltmek için tamamen eksene oturtulmuş sistemin, bu doğrultuda hareket ettiğini görüyoruz. Her şey daha fazla kar elde etmek için. İnsan yaşamı da daha fazla kar elde etmek için gözden çıkarılıyor. İnsan yaşamının daha fazla kar için yok edilmesi, sıradanlaşması; kazaya, kadere bağlanması bu şekilde açıklanması egemen sistemin ihtiyacı olan şey. Bizim, emekçilerin, toplumun ezilen kesimlerinin ihtiyacı olan şey ise karın değil emeğin, insan yaşamının merkeze konduğu bir

toplum sistemini nasıl inşa edeceğimiz ile ilgilidir. Bugün iş cinayetlerinde eğer binlerce işçi yaşamdan koparılıyorsa, bu bize şunu gösterir: İşçilerin, emekçilerin siyasetteki yokluğuna artık bir son vermenin zamanı gelmiştir.

Demokrasi mücadelesinin sadece kimlik ve kültürle sınırlanması ekonomi politikasıyla ve siyaset alanının burada kendini tahkim etmesi gerekiyor diye düşünüyoruz. Silikozist işçileri arka arkaya yaşamını yitirmişti ve kaderdir sözünde olduğu gibi Bingöl'de yaşayan işçiler arka arkaya silikozis hastası oldular ve bu uzun yıllara yayılan bir süreçti. Bir köyün hemen hemen her hanesinden ya silikozis olup yaşamını yitiren ya da silikozis hastası olarak yaşamını sürdüren kişilere rastlyabiliyoruz. Ya da savaş veya çatışmalarla zorunlu göçe maruz kalan işçilerin mevsimlik işçiler olarak başka coğrafyalarda çalışması ve buralarda karşı karşıya kaldığı ırkçı saldırılara tanık oluyoruz. Perihan Akın, Urfa'dan Samsun'a çalışmaya mevsimlik işçi olarak fındık toplamaya gitti ve bir ırkçı saldırıya maruz kaldı. Yine üçüncü havaalanı inşaatında inşaat işçisi bir kardeşimizin de bir ırkçı saldırı sonucu yaşamını yitirdiğini biliyoruz. Bunlar bizim tespit edebildiğimiz şeyler. Genel olarak siyasette ırkçı söylemler, kutuplaştırıcı - ötekileştirici söylem, savaş politikaları, tekçi milliyetçi militarist söylem, cinsiyetçi politikalar... İşte bu katliamların ortamını hazırlayan bir süreci getiriyor. Oysa biz 7 Haziran sürecinde nasıl bir Türkiye'de ya-

şamak istediğimizi tarif etmiş, ortak vatan-
da barışı ve demokrasiyi birlikte nasıl inşa
edeceğimize dair pek çok emare de vermiş-
tik. Halkların bu demokratik süreci destek-
lemesinden ve demokratik bir çözümün
tarafı olmasından kaynaklı olarak bu tablo-
yu hafızalarımızdan kazımak isteyen AKP
- Erdoğan - Bahçeli iktidarının savaş politi-
kalarıyla biz yüz yüze kaldık, kalıyoruz. Bu
iklim işte bu ırkçı saldırıları da getiriyor. Bu
iklim sadece yaşadığımız coğrafyada değil,
bölgedeki, hatta dünyadaki çatışmaların da
tarafı olduğu için, özellikle Suriye’de yaşa-
nan çatışmaların kışkırtılmasında etkili ol-
duğu için bugün Türkiye’de 3 milyonu aşkın
Suriyeli göçmen var ve Suriyeli işçilerin de
bu ırkçı saldırılara maruz kaldığını görü-
yoruz. İşte 5 yaşında su satan Muhammed
parkta bir çok yerinden bıçaklanarak yaşa-
mını yitiriyor ve yine bu konu Türkiye’nin
temel gündemlerinden bir tanesi olamadan
pek çok haberin arasında kaybolup gidiyor.

Bu karanlık tabloya ışık tutabilecek belki de
iyi bir gelişme ise Sıya işçilerinin gösterdiği
dayanışma ve örgütlenme sonucu kazandı-
ğı haklardır. Adana’daki Sıya İşçileri sek-
törlerinde çalışan tüm işçileri ortak bir çatı
altında örgütlediler ve bunların arasında
Suriyeli göçmen işçiler de vardı. Göçmen
işçilerin direnişten sonra söylediği şu “bizi
de kendilerinden ayırmadıkları için çok se-
viniyoruz.” sözleri çok önemlidir. Göçmen
işçileri ötekileştiren, Samsun’daki gibi fin-
dık mitinglerinde Suriyeli nefretini körük-
leyen politikalar değil, tam tersine göçmen

işçileri kucaklayan eşit ve birlikte örgütlen-
meyle sorunların üstesinden gelebilmeyi
hedefleyen bir mücadeleye ihtiyacımız var.
Aslında diyebiliriz ki Türkiye’yi Sıya işçile-
ri yönetse her şey çok farklı olabilir. Çünkü
bu bakış açısını kazandığımız zaman işçile-
rin birliğini, halkların kardeşliğini doğru bir
şekilde örgütleyebildiğimiz zaman, emeğin
değerini güçlendirerek hayatın merkezine
koyabildiğimiz zaman, siyasetin içerisine
ekonomiyi ve paylaşımı doğru bir şekilde
yerleştirebildiğimiz zaman bu sorunların
üstesinden birlikte gelebilecek güce sahip
olacağımızı düşünüyorum.

OHAL ve KHL’larla yönetilen bir yılı aşkın
süreçte KHK faşizmi ile sürdürülen bir ikti-
dardan bahsediyoruz. 150 bini aşkın kamu
emekçisinin işinden koparıldığını adeta bir
sivil ölüme mahkum edildiğini ve buradan
doğru pek çok intiharın olduğunu, şu anda
yaşadığımız için pek hissedemediğimiz,
bize ulaşmayan ama romanlara konu olabi-
lecek büyük acıların yaşandığı, büyük mü-
cadelelerin içinden çıkacağı bir dönemde
yaşıyoruz.

İşte Nuriye ve Semih’in açlık grevi bugün
200’üncü gününde ve bu mücadele KHK
faşizmine karşı yükseltelen bir çığlık... Bu
çığlığın bütün halklarımız tarafından sahip-
lenilmesi de en büyük ihtiyaçlarımızdan bir
tanesi.

Değerli arkadaşlar,

Biliyorum ki burada hulunan herkes işçi sınıfının içerisinde çok önemli rollere mücadelelere sahip ve önemli yerlerde yer alıyor. Bor işçilerinden ev işçilerine kadar, çapa işçilerinden şu anda göremediğimiz, aklıma gelmeyen pek çok sektörden işçiler çok büyük emek ve çabayla çalışma yaşamının iyileştirilmesi, iş cinayetleri ve meslek hastalıklarına karşı mücadeleyi yükseltiyor. Bizler bu mücadelenin her zaman omuz başında olmak durumundayız. Ve birlikte bu mücadeleyi daha ileriye taşıyabiliriz. Demokrasi mücadelesi işçi sınıfının mücadelesiyle organik bağı kurmak zorunda. Bu mücadeleyi daha ileriye taşımak için elden gelen bütün çabayı harcamak ve burada konumlanmak durumundayız. Üretim üzerinde işçi denetimini güçlendirecek bir konumlanma ancak iş cinayetlerini önleyebilir. Bu nedenle üretim içerisindeki çalışan kesimlerle omuz omuza bir mücadeleyi ve onları güçlendirecek, onları söz sahibi yapacak ve üreticileri çalışma yerlerinde, çalışma alanlarında güçlendirecek bir mücadeleyi biz her şekilde güçlendirmek zorundayız. İşçilerin geleceği kendi ellerinde ve kendi mücadelelerini yükselttiği, politikleştirdiği sürece istenilen olacak diyorum.

İş cinayetleri politiktir ve biz siyasetin içerisine emeği daha çok katmalıyız, sözleriyle bitirmek istiyorum. Sizlere başarılı bir sempozyum diliyorum. Emeği geçen tüm dostlara teşekkür ediyorum. Direne direne kazanacağız. Birlikte yeni bir yaşa-

mı; sömürsüz, eşit, özgür, adil bir yaşamı el birliğiyle, kadınların da sömürülmediği, kadınların da görünür olduğu bir çalışma yaşamında örgütlenmeyle var edeceğiz diyorum, teşekkür ediyorum.

■ Mehmet BOZGEYİK KESK Eş Genel Başkanı

Hepinizi Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu KESK adına saygıyla selamlıyorum.

İşçisi, kamu emekçisi ile bir bütün olarak emekçi sınıflar açısından çok önemli bir temel başlık olan, iş cinayetleri başlıklı bu sempozyumda omuz omuza mücadele etmekten gurur duyduğumuz dostlarımızla bizi bir araya getiren HDP Emek Komisyonu'na da ayrıca teşekkürlerimi sunuyorum. Ben öncelikle bugüne kadar iş cinayetlerinde yaşamını yitiren tüm insanlarımızı tekrar saygı ile anıyorum.

Değerli Katılımcılar,

Türkiye'nin iş cinayetleri konusundaki karnesi ortadadır. İş cinayetlerinde dünyada üçüncü, Avrupa'da birinci sırada olan Türkiye'de günde ortalama 5 işçi iş cinayetlerinde hayatını yitirmektedir.

Konuya ilişkin olarak İstanbul İşçi Sağlığı Güvenliği Merkezi'nin (İİSGM) rakamları hepimiz tarafından bilinse de tarihe not düşmek adına bu rakamları tekrar hatırlatmakta fayda vardır.

İİSGM verilerine göre neoliberal politikaların etkili bir biçimde yaşama geçirildiği AKP'li yıllarda, yani 2002 Kasım-2017 Ağustos döneminde yaşanan iş kazalarında

en az 19.779 işçi-emekçi yaşamını yitirmiştir. 4+4+4 dayatması ile en az 2 milyon çocuk işçi yaratılan Türkiye'de, yine İİSGM raporlarında yer alan verilere göre 2013 Ocak- 2017 Ağustos döneminde iş cinayetlerinde yaşamını kaybeden çocuk işçi sayısı en az 276'dır.

Değerli Katılımcılar,

Hiç birimizin yabancı olmadığı bu rakamlar-veriler Türkiye'de emekçilere verilen değeri tüm açıklığı ile ortaya koymaktadır. İş cinayetlerinde kaybettiklerimiz arasında işçiler de, kamu emekçileri de, emekliler de var. Mevsimlik tarım işçisi kadınlar da, mülteciler de, 6 yaşında çocuklar da var. Kısacası sınıfı, çalışanları her fırsatta bölmeye çalışan kapitalist sistem söz konusu can alma olduğunda hiçbir ayırım gözetmemektedir.

Buna rağmen ne yazık ki zaman zaman iş cinayetlerinin, işçi sağlığı ve güvenliği (İSG) konusunun tek muhatabı işçilerimiz gibi bir eksik algı ile karşılaşıyoruz.

Oysa iş cinayetleri sadece bu cinayetlerde hayatını kaybedenleri ya da geride bıraktıkları ailelerini ilgilendiren bir durum değildir. İş cinayetleri başta çalışanlar olmak üzere bu ülkede yaşayan herkesi doğrudan etkileyen bir olgudur. Bu olgunun kayna-

ğında emek sömürsü üzerinden kendini var eden, ölen işçilerin-emekçilerin bedenleri üzerinde yükselen yağma düzeni yatmaktadır.

Bilindiği üzere minimum girdi ile maksimum çıktı elde etmeyi hedefleyen kapitalist sistemde daha az zamanda daha fazla üretim esastır. Bu üretim ne kadar emek yoğun ise emek maliyetinin bir parçası olan işçi sağlığı ve güvenliği alanına verilmesi gereken önem, ayrılması gereken tutar da o kadar aşağı çekilmektedir. Sağlık ve güvenlik, işçinin ertesi gün işbaşı yapmasını sağlayacak asgari ölçütlerde tutulmaktadır.

Türkiye gibi küresel üretim zinciri içerisinde emek yoğun üretimle yer almaya çalışan, vasıfsız işçiliğin ve işsizliğin yaygın olduğu gelişmemiş kapitalist ülke modellerinde ise bu bile fazla görülmektedir. İşverenler elde ettikleri artı-değer üzerinden üretim araçlarına yıpranma payı ayırmakta ancak bu artı değeri yaratan işçinin sağlığı için pay ayırmayı yük olarak görmektedir.

Bu sistemin üzerine işçi sağlığı ve güvenliğinin piyasaya devri, denetimlerin yetersizliği, cezasızlığın hakim hale getirilmesi eklendiğinde taammüden işçi cinayetlerinin önü sonuna kadar açılmaktadır. Dolayısıyla Türkiye’de özellikle 1980 darbesi sonrası yaşanan dönüşüm ve bugün OHAL’le devam eden emeği, emekçileri 19. Yüzyıl kölelik koşullarına iten tablo kamu emekçileri de dahil olmak üzere tüm çalışanları tehdit etmektedir.

Bilgi ve teknoloji üretemeyen Türkiye’de dünya piyasaları ile rekabet edebilmenin yolu ucuz ve güvencesiz emek üzerinden üretim yapmayı temel alan bir modelin hayata geçirilmesinde bulunmuştur.

Bu emek düşmanı modelde güvencesiz çalışma biçimleri alabildiğine yaygınlaştırılmış, kamu hizmetleri sonuna kadar piyasaya açılmış, kadın ve çocuk emeği başta olmak üzere emek sömürsü artmıştır. Kırsacası yaklaşık 35-40 yıldır uygulanan ve adım adım sosyal devleti ortadan kaldıran model ya da sermaye birikim rejimi zaten yapısal olarak iş cinayeti üreten bir sistem haline gelmiştir.

Değerli Katılımcılar,

Temel özelliklerini özetlemeye çalıştığımız bu emek düşmanı sistem tüm çalışanlar gibi kamu emekçilerini de her geçen gün daha fazla tehdit etmektedir. Sözleşmeli, geçici, kuralsız, taşeron istihdam bir ahtapotun kolları gibi tüm kamu alanını sarmıştır.

Bilindiği üzere İSG konusunda, bize göre kimi eksiklikleri de olsa, Dünya Sağlık Örgütü’nün “sağlıklı olma” tanımı temel alınmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü sağlıklı olmayı kişinin bir bütün olarak fiziki, ruhi ve sosyal açıdan iyi olma hali olarak tanımlamaktadır. Buna göre bir kişinin sadece hastalık veya sakatlık durumunun olmayışı, fiziki olarak sağlıklı olması değil, aynı zamanda ruhen ve sosyal yönden de tam bir iyilik hali içinde olması gerekmektedir.

Aslına bakarsanız bu tanıma göre Türkiye’de tırnak içinde sağlıklı çalışan, sağlıklı kamu emekçisi bulmak zordur.

Özellikle sağlık ve eğitim başta olmak üzere kamu hizmetlerini piyasaya açan, vatandaş ‘müşteri’, kamu kurumunu ‘ticari işletme’ye çeviren yasal ve fiili uygulamalar kamu emekçilerinin İSG alanında yaşadığı sorunları daha da artırmıştır.

Kamu hizmetlerinde yaşanan tüm sorunların çalışanların üzerine yıkılması sonucunda kamu emekçilerinin karşı karşıya kaldığı şiddet vakaları artmıştır. Öğretmenlerin veli ve hatta öğrenci şiddeti ile karşılaşması, doktorların-sağlık çalışanlarının hasta yakınları tarafından darp edilmesi, öldürülmesi sıradan vakalar haline gelmiştir. Yine zabıta zaman zaman görevleri gereği karşı karşıya geldikleri seyyar satıcıların fiziki saldırısına uğramaktadır.

Sağlıkta dönüşüm politikası ile çalışma koşulları gittikçe ağırlaştırılan sağlık çalışanları sadece fiziksel şiddet sonucu değil, gerekli önlemler alınmadığı için kuş gribi ve kırım Kongo gibi bulaşıcı hastalıklarının yaygın yaşandığı dönemlerde hayatlarını kaybetmektedir.

Sadece eğitim ve sağlık alanında değil, demir yolları, kara yolları, tarım hizmetleri, enerji hizmetleri alanında görev yapmakta olan kamu emekçileri de işçilerle birlikte aynı risk ve tehditlere maruz kalmaktadır.

Az çalışanla çok işi esas alan, yeterli personel istihdam edilmeyen her alanda iş kaza-

larına davetiye çıkarılmaktadır. Örneğin demiryollarında yeniden yapılanma süreciyle politika haline getirilen “az çalışanla çok iş” uygulaması sonucunda 2007 yılından 2014 yılına kadar olan dönemde toplam 12 maki-nist iş cinayetlerinde hayatını yitirmiştir. 82 demir yolu çalışanı yaralanmıştır.

Değerli Katılımcılar,

Tüm bunlar yaşanırken, siyasi iktidar ve Çalışma Bakanlığı 2012 yılında çıkarılan ve kademeli olarak hayata geçirileceği söy-lenen 6331 sayılı yasa ile övünmeye devam etmektedir. Bilindiği üzere kamu emekçile-rinin de söz konusu yasa ile İSG kapsamına alındığı iddia edilmektedir.

Oysa KESK olarak defalarca dikkat çekti-ğimiz üzere 6331 sayılı yasaya göre kamu emekçileri iş kazası ve meslek hastalıkları sigortası haklarından yararlanamamaktadı-r.

Çünkü 657 sayılı Kanun’un 188. Madde-si’nde kamu emekçilerinin “kaza ve mesleki hastalık halleri” tanımlanmaktadır. Ancak mağdur olanlar haklarını kanunun çıktığı günden bugüne alamamaktadır. İşveren yani devlet kamu emekçileri için özel si-gorta yasası çıkarmadığı ve adlarına prim ödemediği için kamu emekçileri iş kazası geçirdiklerinde “kaza”, meslek hastalığı geçirdiklerinde ise “hastalık” olarak kabul edilmektedir.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (SSGSS) Kanunu’nda ise kamu emekçile-ri Genel Sağlık Sigortası kapsamına alın-

mıştır. Ancak iş kazası ve meslek hastalığı sigortası kapsamına alınmamıştır. Bu nedenle kamu emekçilerinin sosyal güvenlik sisteminde de “iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hakkı” bulunmamaktadır. SSGSS Kanunu gereğince; çalışanlar ve devlet emekliliğe esas aylık tutar üzerinden kısa ve uzun vadeli sigorta primi ödemektedir. (kamu emekçileri adına %36)

Ancak devlet, tüm sigortalılar için işveren tarafından ödenmesi gereken, iş riskine göre değişen oranlardaki (%1-6,5) “iş kazası ve meslek hastalığı primini” kamu emekçileri adına ödememektedir.

Özetle Devlet Memurları Kanunu’ndaki aldatmaca SSGSS yasasında ve 6331 sayılı yasada da tekrarlanmakta ve devlet kamu emekçilerinin sağlığı ve güvenliği üzerinden tasarruf(!) etmektedir. Bu durumda Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası’nda gerekli değişiklik yapılmadığı sürece kamu çalışanlarının iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hakkından yararlanamayacağı açıktır.

Öte yandan aşamalı olarak hayata geçirilmesi öngörülen 6331 sayılı yasanın 38. Maddesi’nde kamu emekçileri için uygulamanın yasanın yayım tarihinden itibaren iki yıl sonra (1 Temmuz 2014 tarihinde) başlayacağı düzenlenmiştir. Ancak kanun yayımlandıktan yaklaşık bir yıl sonra 2 Ağustos 2013 tarih ve 28726 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (Torba Kanun)

ile kanunun 6. ve 7. maddelerinin kamu emekçileri için uygulaması 1 Temmuz 2016 tarihine ertelenmiştir.

15 Temmuz darbe girişimi ve ardından çıkartılan OHAL yasası sonrasında AKP iktidarı 6331 sayılı yasanın yürürlüğe girmesi gereken hükümlerini bu kez Temmuz 2017 tarihine ertelemiştir.

İşçilerin sağlık ve güvenlikleri ile ilgili en küçük bir kaygısı olmayan Hükümet bir yıllık ertelemeyi az bulmuş olacak ki, 18.06.2017 tarihinde “Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretim Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve KHK’lerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” içerisine konulan bir madde ile kamuda ve 50’den az çalışanı olan az tehlikeli sınıftaki işyerlerinde, işçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerini 2020 yılına ertelemiştir.

Böylece 6331 sayılı yasada kamu kurumları tarafından verilen bazı hizmetler tehlikeli ya da çok tehlikeli olarak sınıflanmış olmasına rağmen, kamuda çalışan milyonlarca emekçinin ve 50’nin altında az tehlikeli sınıfta yer alan işçilerin sağlık ve güvenliğini görmezden gelmiştir. Sağlık hizmetleri çok tehlikeli ve tehlikeli işler sınıfına girmesine rağmen İSG’nin kapsamına alınması 2020’ye bırakılmıştır.

Bu durum karşısında hükümetin “kanunun tamamı değil, 6. ve 7. maddelerinin uygulanmasını 2020’ye erteledik” yönündeki açıklamaları gerçeği yansıtmamaktadır. Çünkü söz konusu maddeler iş güvenliği uzmanı,

iş yeri hekimi ve diğer sağlık personeli görevlendirilmesini kapsadığı için İSG'nin omurgası niteliğindeki düzenlemelerin yer aldığı maddelerdir. (Madde 6: İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri – Madde 7: İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin desteklenmesi)

Ardı ardına yaşanan bu ertelemeler 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun göstermelik bir adımdan ibaret olduğunu da bir kez daha ispatlamıştır.

Değerli Katılımcılar,

İSG alanında kamu emekçileri en çok meslek hastalıkları konusunda sorun yaşamaktadır. Tüm kamu emekçileri yaptıkları göreve göre farklı meslek hastalıkları ile karşılaşılıyor. Örneğin, saatlerce yük taşıyan postacılar ve tren teşkil memurları bel fitiği, arşivlerde çalışan kamu emekçileri solunum sorunları ile karşılaşılıyor. Çalışma saatleri uzatılan radyoloji çalışanları daha fazla radyasyona maruz kaldığı için kansere yakalanıyor. Geçtiğimiz yıl Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde görev yapan 12 radyoloji teknisyeninde tiroid nodülü saptanmış, yapılan biyopsi sonrası iki radyoloji teknisyeninde tiroid kanseri tanısı konularak ameliyat edilmiştir.

Ancak ülkemizde meslek hastalıklarının tanımının çok dar tutulması ve buna bağlı olarak tarama ve tespitinin de sınırlılığı verilere "Türkiye'nin meslek hastalıkları konusunda dünyanın en iyisi" olarak yansımaları gibi tezat bir durum ortaya çıkarmaktadır. Dünyada meslek hastalıkları görülme

sıklığı binde 4 ile binde 12 arasında değişirken bu oran Türkiye'de ironik bir şekilde yüz binde 5 olarak açıklanmaktadır.

İş kazalarında dünya üçüncüsü olan bir ülkenin nasıl olup da meslek hastalığı görülme sıklığı açısından dünya ortalamasından 100 kat daha iyi olduğunu anlatmak, anlamak mümkün değildir. Nitekim Çalışma Bakanlığı'nda bunun farkına varmış olacak ki son iki yıldır meslek hastalıkları verilerini yeniden belirleme konusuna eğilmeye başlamıştır. Ancak Ulusal İş Sağlığı ve Güvenlik Konseyi 2014-2018 Politika Belgesi ve Eylem Planı'nda da görüleceği üzere meslek hastalıkları konusu sadece verilerin toplanması, kayıt altına alınması boyutuyla ele alınmaktadır. Dolayısıyla tüm çalışanlar gibi kamu emekçilerinin yaşadığı meslek hastalıkları da görmezden gelinmektedir.

Değerli Katılımcılar,

Çalışma yaşamını yıllardır özelleştirme, sendikasızaştırma, kayıt dışı çalıştırma, taşeronlaştırma gibi sermayenin ihtiyaçlarına cevap verecek yönde şekillendiren siyasi iktidarların emeğin temel kazanımlarını hedef alan saldırıları OHAL ile boyutlanarak artmıştır.

Daha bir ay önce bizzat partili Cumhurbaşkanı OHAL'in grev hakkı başta olmak üzere emeğin hak arama yollarını kapatmak için sürdürüldüğünü itiraf etmiştir.

OHAL koşullarında emeğe yönelik saldırılarda, dolayısıyla bunun bir parçası olarak iş cinayetlerinde artış yaşanmaktadır. İİSGM

raporlarında yer alan verilere göre 20 Temmuz 2016 – 20 Temmuz 2017 döneminde yani OHAL’le geçen bir yılda en az 1.963 işçi iş cinayetinde yaşamını yitirmiştir. Son verilere göre 20 Temmuz 2016- 31 Ağustos 2017 döneminde yani OHAL’le geçen 13 ay 10 gün içinde toplam 2.257 işçi iş cinayetinde yaşamını yitirmiştir.

Bilindiği üzere, yaklaşık 150 bin kamu çalışanı OHAL’le dayanılarak çıkarılan KHK’lerle sorgusuz-sualsiz ihraç edilmiştir. Bugüne kadar 39 kamu çalışanı ihraç edildiği için intihar etmiştir.

Tekrar Dünya Sağlık Örgütü’nün “sağlıklı olma” tanımına dönecek olursak;

İşsiz bırakılan, üstelik “terörist” damgası vurulan bu insanların sağlıklı olma ihtimali var mıdır?

En temel hak olan çalışma hakkının ortadan kaldırdığı, kayıt dışı, güvencesiz istihdamın arttığı, emeğin hak arama yollarının kapatıldığı koşullarda işçilerin-emekçilerin bir bütün olarak fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan iyi olma halinden söz edilebilir mi?

Değerli Katılımcılar,

Ülkede adeta bir sınıf katliamı yaşanmakta, OHAL’e sırtını dayayanlar emeğin bir bütün olarak kölelik koşullarına itilmesine, yaşamın her hücresinin faşizan politikalara göre yeniden şekillendirilmesine seyirci kalmamızı istemektedir.

Bu koşullarda çalışanların insanca bir yaşam talebinin önünde onlarca engel ya-

ratan sömürü ve yağma üzerine kurulu sistemden, onların sağlığını ve güvenliğini esas alan yasalar, düzenlemeler yapmasını beklemek eşyanın tabiatına aykırıdır. Dolayısıyla İSG ile ilgili yasalar, yönetmelikler emek ve demokrasi düşmanı sistemden kopuk değerlendirilemez.

Çünkü emek düşmanı bu sistem aynı zamanda demokrasiye, adalete, hukuka ve barışa düşmandır. Her otoriter faşizan rejim gibi gücünü emekçileri, halkı bölme politikasından almaktadır.

Bu noktada yaşamdan, emekten, demokrasiyen, hukuktan, barış ve adaletten yana tavır koyan, sadece İSG alanında değil, emek düşmanı sistemin tüm yozluklarına karşı bir bütün olarak en iyi cevapları üretecek bir platform yaratma göreviyle karşı karşıyayız.

Artık birbirimize ortak mücadele çağrılarını yapmanın ötesine geçme, bir an önce insanca yaşanacak demokratik bir ülke yaratma hedefine odaklanma zamanıdır.

Sözlerimi tamamlarken, sempozyumumuzun bu mücadeleye hizmet etmesini diliyor, hepimize konfederasyonum KESK adına tekrar sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

1. OTURUM

SOSYOPOLİTİK GERÇEKLİK VE İŞ CİNAYETLERİNİN EKONOMİ POLİTİĞİ

■ MODERATÖR

Rıdvan TURAN
HDP PM Üyesi

■ KONUŞMACILAR

Aslı ODMAN
Akademisyen
Özgür MÜFTÜOĞLU
Akademisyen
Nail DERTLİ
Akademisyen

■ Rıdvan TURAN

Bugün iş cinayetlerine ilişkin çok önemli konuları tartışacağız. İş kazası demiyoruz, iş cinayeti diyoruz. Fıtrat, kader demiyoruz iş cinayeti diyoruz. Zira sistemin iş cinayetine yönelik iktisadi, siyasi yönelimlerinin doğal sonuçlarından bir tanesinin bu olduğunu düşünüyoruz. Dünyada her yıl, 3 milyon aşkın insan iş kazalarından ve meslek hastalıklarından hayatını kaybediyor. 160 milyondan fazla insan da meslek hastalığına yakalanıyor. Peki böylesine bir sosyal ve siyasal topografyada Türkiye'nin durumu ne? Türkiye'nin durumu bizim tespit edebildiğimiz kadarıyla günde 4 ila 5 işçinin hayatını kaybettiği bir durum. Söylendiği üzere iş cinayetlerinde Avrupa'da açık ara öndeyiz, dünyada da ilk üçte yer alıyoruz. Bugün özellikle konuşacağımız ana başlık bu. Hani derler ya bir ülkenin nasıl bir ülke olduğunu anlamak istiyorsanız; orada insanlar nasıl ölüyor buna bakın diye. Eğer bu vecizden hareket edecek olursak her gün bizim tespit edebildiğimiz 4-5 ve büyük olasılıkla 20'den az olmayan sayıda işçinin (hem de çok önlenbilir sebeplerden) hayatını kaybediyor olması, ülkemizin sosyal ve siyasal manzarası hakkında bize fikirler veriyor. 2017'nin 9. ayında'yız. 8. aya kadar yaklaşık 1500 işçi hayatını kaybetmiş durumdadır. İçinden geçtiğimiz OHAL sürecinin işçi sınıfına karşı saldırgan tutumunu da değerlendirdiğimizde hak ihlallerinin emsali olmayan ölçülerde

arttığını, iş cinayetlerinin, meslek hastalıklarının emsali olmayan ölçüde arttığını biliyoruz. Az önce KESK eş genel başkanımız iş cinayetlerinden meslek hastalıklarından bahsetti. İktidara göre, Türkiye'de meslek hastalığı neredeyse yok gibi resmi söylem bu. Bunun böyle olmasının esas sebebi meslek hastalıklarının tespit edilmesindeki güçlükler ve kayıt, istatistik mekanizmasının ne yazık ki yeterli olmamasıdır. Peki mesele ne? Neoliberal politikaların, esnekleşmenin, kuralsızlaşmanın işçi sınıfına yönelik olarak giderek saldırıların artması ve boyutlanmasında gördüğü fonksiyon ne? Gerçekten birilerinin söylediği gibi fıtratla, kaderle mi bizim işimiz? Hani Marx bir yerde şunu der ya "görüngüler gerçek olsa bilime gerek kalmazdı" diye. İşte biz bugün çok değerli konuşmacılarımızla birlikte 'görüngünün arkasındaki gerçekliğe' bakmaya çalışacağız. Meseleyi yalnızca teknik bir meseleye indirgeyen, 'kişisel koruyucu alet kullansaydı bu iş başına gelmeyecekti' türünden, işçileri hedef alan ve iş kazalarının müsebbibini işçilerin ihmali olarak gören teknikçi bakış açısıyla aramızda çok kalın bir çizginin, çok kalın bir ayırımın olduğunu ifade etmek isterim. İskeleyen düşüp hayatını kaybeden işçi bize göre onu iskeleye çıkartan ve korumasız çalıştıran toplumsal siyasal koşullardan ayrı ele alınarak değerlendirilemez ve anlamlandırılmaz. Bu sebeple iş cinayetleri dediğimizde aynı zamanda devasa bir sosyal gerçeklikten de bahsetmiş oluyoruz, aynı zamanda hükümetlerin ekonomi politikalarından bah-

setmiş oluyoruz, aynı zamanda insanların yaşam koşullarından bahsetmiş oluyoruz. Yani bu ülkenin gerçekliğine ilişkin ne varsa bunların toplamından bahsetmiş oluyoruz. Bugün de yine bunlardan bahsedeceğiz. Çok sorunlu alanlarımız var; çocuk işçilik, çıraklık, kadın işçiler, göçebe işçiler, genç işçiler... Bunların her biri kanayan yara ve siz bakmayın Çalışma Bakanı'nın ettiği 'iş kazalarında sıfır tolerans' laflarına. Bunların alayı palavra. Dünden bugüne tırnak ucu kadar bir iyileşme yok, herşey olduğundan daha çok kötüye gitme eğiliminde. Biz bugün burada iş cinayetlerine son verilmesi için verilen mücadeleye mütevazı bir katkı sunmaya çalışacağız.

Sempozyumumuzu üç oturum üzerinden planladık, oturumlar arasında tanıklıklar olacak. Yani bizzatihi o sorunu yaşamış, alanlardan gelen arkadaşlara tanıklıklarını dillendirmeleri için söz vereceğiz. Nihayetinde buradaki konuşmaları bir broşür olarak yayımlayacağız. Üç oturumdan bahsettim:

1. Oturumumuz: "Sosyopolitik Gerçeklik ve İş Cinayetlerinin Ekonomi Politikası"
2. Oturum "İş cinayetleri ve Hukuk"
3. Oturum da "Adalet Talebi Direniş Biçimleri ve Çözüm Önerileri"

Çünkü bir günlük bir tartışmanın ardından elbette burdan çözüm önerileriyle çıkmak durumundayız. Ben de oturumun başarılı geçmesini diliyorum. Komisyonum adına burada zamanını bizimle birleştiren katı-

lımcılara, konuşmacılara teşekkür ediyorum. Şimdi birinci oturumun konuşmacıları olarak Sn Özgür Müftüoğlu'nu, Sn Nail Dertli'yi ve Sn. Aslı Odman'ı buraya çağırıyorum. Nail Dertli'nin KHK ile işine son verildi. Özgür Müftüoğlu'ndan galiba biraz daha kıdemli atılma konusunda değil mi?

1. Oturumumuz sosyopolitik gerçeklik ve iş cinayetlerinin ekonomi politikası konusunda ilk konuşmayı yapmak üzere sözü Özgür Müftüoğlu'na veriyorum.

Özgür MÜFTÜOĞLU

Merhabalar, öncelikle bu sempozyumu düzenlediğiniz ve bana da söz hakkı verdiğiniz için teşekkür ederim.

Serpil Eş Başkan iş kazaları politiktir diye bitirdi sözünü, gerçekten böyle. Özellikle 2007 yılında Tuzla Tersaneleri'nden arka arkaya iş cinayetleri haberleri gelmeye başladığı zaman iş cinayetlerinin politik yönü tartışılmaya başladı. Bunda Limter-İş Sendikası'nın o dönemde çok önemli katkısı oldu. Nevra Aydemir arkadaşımız bu dönemde iş cinayetlerini konu alan bir tez çalışması yaptı. Ardından Aslı (Odman) ile beraber bir rapor hazırladılar. Bu çalışmaların da katkısıyla konu gündeme getirilmiş oldu ve tartışılmaya başladı. Öte yandan biraz önce sözü edildi. Slikozis hastalığı gündeme geldi, Zeki Kılıçaslan bunu gündeme getirdi. Daha sonra artık göz ardı edilemez bu durumu daha görünür kılmak

ve gündemde tutmak ve tartışılmasını sağlamak için İstanbul İşçi Sağlığı İşgüvenliği Meclisi kuruldu. Tüm olanaksızlıklara rağmen Meclis, üstlendiği bu görevi başarılı bir şekilde yerine getiriyor. Meclis'in her ay yayınladığı raporlar, iş cinayetlerinin ne boyutlara ulaştığını çarpıcı biçimde gösteriyor. Soma katliamı arkasından HDP olarak biz de bir rapor hazırladık. Daha sonra sevgili Faysal Sarıyıldız'ın çabalarıyla bir rapor hazırlandı ve TBMM'ne sunuldu. Bu çalışmalarda iş cinayetleri tüm boyutlarıyla ortaya koyuyor ve iş cinayetlerinin aslında üretim sisteminden, sermayenin daha fazla kâr hırsından kaynaklandığı; devletin denetim işini yerine getirmediği gibi iş cinayetlerine neden olan yapıyı teşvik ettiği tespit ediliyor. Öte yandan sendikaların bu süreçte etkisiz kalmasının, örgütsüzlük ve sınıf mücadelesinin zayıflığının da iş cinayetlerini artıran bir etken olduğu yine bu raporlarla belirleniyor. Bu konuda ben, HDP'nin mecliste yer alan partiler içinde en ciddi, en kapsamlı çalışmalarını yapan parti olduğunu söyleyebilirim.

Bizim HDP'nin iş cinayetlerine neden olan üretim sisteminden kaynaklanan çelişkileri, bu konuda sahip olduğu birikimi, içinde bulunduğumuz siyasal süreçle de bütünleştirerek demokrasi ve barış mücadelesinin aynı zamanda aracı haline getirebileceğini düşünüyorum.

Sunumuma bir alıntıyla başlayacağım. Alıntı, Eş başkanımız Selahattin Demirtaş'ın dün Evrensel Gazetesi'nde yayınladığı

TEOG ile ilgili yazısından olacak. Demirtaş yazısının son paragrafında; "Üretim ilişkileri değişmeden eğitim modeli de değişmez. İsterseniz Finlandiya'daki eğitim modelini getirin yine de kapitalist üretim ilişkileri var olduğu sürece bu değişmez." diyor ve şöyle devam ediyor: "Mutlu ve özgür bireyler, mutlu ve özgür toplum hayalini kavuşamayız, kapitalizme en iyi hizmet eden en fazla entegre olmuş bireyler ve toplumlar yaratmış oluruz sadece". Şimdi burada sevgili Demirtaş'ın eğitim için söylediği şeyi biz çok rahatlıkla işçileri ölmüne çalışmaya zorlayan çalışma rejimi için de söyleyebiliriz. Yani iş cinayetlerine çözüm arıyorsak üretim sürecine bakmamız lazım.

Bugün egemen olan kapitalist üretim sistemi; doğanın kurallarına uymayan bir yapıya sahiptir. Üretimin en basit tanımı; doğanın insan ihtiyaçları doğrultusunda dönüştürülmesidir. Her şey doğadandır. İnsan doğayı ihtiyacına göre dönüştürür. Bunu hayvanlar için de söyleyebiliriz. Örneğin güvercin de bir yuva yaparken ihtiyacına göre doğayı dönüştürür yuva yapar. Yani üretim yapar. Bunu bütün canlılar için söylememiz mümkün; doğası budur üretimin, kapitalizm bu doğayı tahrip eder, çünkü kapitalizmde üretim insan ihtiyaçları için değil sermaye (kapital) birikimi için yapılır. Kimse kendi emeği ile sermaye birikimi elde edemez, sadece karnını doyurur. Sermaye biriktirmek isteyen sermayedarın başkasının emeğine el koyması gerekir. Yani birilerinin başka birileri için çalışması

gerekir. Bunun olabilmesi için insanla, üretim arasındaki bağlantı-ilişki kopartılır. İnsanlar topraklarından, üretim araçlarından kopartılır; mülksüzleştirilir ve başkasının işinde çalışmak zorunda bırakılır. Böylece üretim araçları elinde toplanmış çok küçük bir kesiminin karşısında mülksüzleşmiş, üretim araçlarını kaybetmiş olan insanlığın çok büyük kesiminin yer aldığı bir düzen çıkar. Emek ve sermayenin birbirinden ayrıştığı bu düzende sermaye emeği ne kadar çok sömürürse o kadar çok sermaye birikimi elde edecektir. Bireysel olarak kapitalistlerin, toplamda ise kapitalist sistemin varlığını sürdürme-bilmesi için kaçınılmaz olan bu sömürü düzeni birçok toplumsal sorunu da beraberinde getirir.

Yarattığı tüm toplumsal sorunlara karşılık toplumu bu sisteme razı etmek için önce ikna yöntemini kullanır, bunun yetersiz kaldığı hallerde baskı mekanizmasını devreye sokar. Toplumu bu sömürü düzenine ikna etmek için de üretim sürecinden başlayarak tahakküm kurmaya çalışır. Tahakküm kurmanın en kolay yolu güvencesizleştirmektir. İş ve sosyal güvencelerden yoksun halde yaşamak için bir işte çalışmak; çalışmak için de kendilerine dayatılan, kimi zaman kendilerini ölüme götürecek tüm koşullara rıza göstermek zorunda kalırlar. Bunu her zaman söylüyorum, bugün şu anda madenlerde, inşaatlarda daha birçok işyerinde emekçiler her an bir iş cinayetinin kurbanı olabileceklerini, evlerine dö-nemeyeceklerini bilerek çalışırlar. Açlıktan ya da ça-

lıştırken ölmek! Milyonlarca emekçi bu iki ölümden birini seçmeye zorlanmaktadır. İşte bu da iş cinayetlerinin de, meslek hastalıklarının da zeminini oluşturur.

Emekçilerin iki ölümden birini seçmek zorunda kalmamaları için tarihsel süreçte de gördüğümüz, örgütlenmektir. İşçiler ancak örgütlenerek ve üretimden gelen güçlerini kullanarak, üzerlerinde yaratılan tahakkümü kırabilir. İşte bu nedenle de sermaye işçilerin örgütlenmesini engellemek için elinden geleni yapar ve devreye devlet mekanizması girer. Yasalarıyla ve gerekirse baskı aygıtını da kullanarak işçilerin örgütlenmesini engellemeye; grev haklarını ortadan kaldırmaya çalışır.

İş cinayetleri aslında bir demokrasi sorunudur. Demokrasi yoksa iş cinayetleri kaçınılmaz hale gelir. Demokrasi derken hem iş yerinde demokrasiden söz ediyorum hem de toplumsal demokrasiden; ikisini birbirinden ayıramazsınız zaten. İşyerinde işçi, bana verdiğin şu işi yaparken ölebilirim; bu riskli bir iştir, bunu kabul etmiyorum diyemiyorsa, orada demokrasi yoktur. Kendi hayatını dahi koruyabilecek iradeye sahip değildir. O işçinin gidip de sandıkta oy atarak arzu ettiği bir toplumsal düzeni yaratabilmesi de mümkün değildir. İşyerinde kendi yaşamını savunacak iradeyi gösteremeyen, toplumsal yaşamda da bir irade gösteremeyecek ve işyerinden başlayarak tüm toplumsal yapıda demokrasiden söz etmek mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla burada bütün toplumsal meselelerin De-

mirtaş'ın da söylediği gibi üretim süreciyle doğrudan ilişkili olduğunu düşünüyorum.

Peki bu tespit üzerinden iş cinayetlerine karşı ne yapılmalı? Son oturumda bu konu ayrıntısıyla konuşulacaktır ama ben naçizane fikrimi söyleyeyim; herşeyden önce işçilerin, emekçilerin söz hakkına sahip olmalarını sağlayacak demokratik bir düzenin tesis edilmesi gerekir. Bu da ancak örgütlenmeyle olur. Sadece sendikal örgütlenme değil siyasi örgütlenme de demokrasinin tesis edilebilmesinin bir parçasıdır. Bunun için egemenler örgütlenmeyi engellemeye çalışır. Emekçileri örgütleyen, emekçilerin siyasetini ve demokrasi, barış mücadelesi veren örgütleri engellemek için ya da onları mücadele edemez hale getirir. Yasal engellemelerin yetersiz kaldığı işçi eylemleri, grevler ise en şiddetli şekilde baskı altına alınır çünkü temel mesele işçinin söz hakkını ortadan kaldırmaktır.

Bu noktada bunun en açık örneği biraz önce Sayın KESK başkanımız da belirtti; cumhurbaşkanı, insan haklarının ortadan kalktığı bir süreç olan OHAL'i savunurken sermayeye dönüp "siz neden şikâyet ediyorsunuz ki", "sizin bunda ne zararınız var" diyor. Çok haklıdır, bakın biz diktatörlükten söz ediyoruz, fakat adımı doğru koyalım, bu diktatörlük aynı zamanda burjuva diktatörlüğüdür, burjuvazinin diktatörlüğüdür.

Yani sadece bir partinin bir kişinin değil, burjuvazi adına kurulmak istenen bir dikta rejimidir, karşı karşıya olduğumuz durum.

Tıpkı daha önce Şili'de, Arjantin'de ya da 12 Mart, 12 Eylül'de Türkiye'de olduğu gibi. Diğer örnekler gibi bugün de oluşturulan otoriter rejim sınıfsal bir saldırdır. Doğrudan sermaye sınıfının çıkarlarına uygun olarak sistemin içinde bulunan ekonomik ve siyasi krizi yönetebilmek için burjuva diktatörlüğünü bize dayatmıştır, dayatmaktadır.

Peki tüm koşullar içinde iş cinayetleri nasıl önlenecektir? Şunu üzülerek belirtmek gerekir ki sermayenin, devletin doğrudan faili olduğu iş cinayetlerini önlemek için mücadele etmesi gereken sendikalar da bunda sorumludur. Siyasi iktidarın arka bahçesi haline gelmiş olan ya da sermayenin çıkarlarını işçinin çıkarlarından üstün tutan ve bu süreçte gereken mücadeleyi örgütleyen sendikalarda iş cinayetlerinde failerin ortağı durumundadır. Büyük bir özveriyle mücadele eden sendikaları ve sendikacıları tenzzih ederim elbette.

Ancak genel durum böyle olunca, mücadele ihtiyacını vurgularken, mevcut örgütleri de sorgulamamız gerekir. İş cinayetlerine karşı mücadelenin de, bu mücadeleyi yürütecek örgütlerin de, sınıfsal bir perspektife sahip olması gerekir.

Son bir şey olarak şunu söylemek istiyorum; biraz önce Serpil Başkan da söyledi. Üzeri kirli olduğu için otobüsün koltuklarını kirletirim diye oturmayan maden işçileri haberi; ben de bu sabah izledim o haberi. Değerli arkadaşlar harberde yüzümüze

çarpan tabloyu hepimizin elimizi başına koyup düşünmesi gerekir. Bu durum o işçilerin apolitik olmasından, sınıf bilincine sahip olmamasından kaynaklanmaktadır. Habere konu olan işçiler sistemin tam da dayattığı gibi kendilerini değersiz görmüş, en ağır koşullarda kimbilir kaç saatlik çalışmanın ardından yorgunluğuna aldırmadan kirleteceği için koltuğa oturmamıştır. Sistemin her zaman yapmaya çalıştığı tam da budur işte! Yani “Ey işçiler siz değersizsiniz, ne canınızın ne de başka birşeyinizin değeri var” algısı yaratılmış, işçinin sadece emeğini değil kendisini de değersiz görmesi sağlanmıştır. Bizim üreten emeğin en temel değer olduğunu en başta işçi sınıfının kendisine anlatmamız gerekiyor.

Çok uzadı ama hemen şunu da söyleyeyim burada şu çok nettir bi-zim iş cinayetlerini daha çarpıcı bir şekilde gündeme getirdiğimiz dönem ve tartıştığımız dönem Türkiye’de silahların susmuş olduğu dönemde. 2013-2015 arasındaki dönemde biz bunu daha net bir şekilde daha açık bir şekilde gündeme getirebildik bu süreçleri çünkü bir çözüm süreci vardı.

Şunu unutmamak gerekir: Ne zaman ki savaş başlasa, ne zaman ki ırkçılık, milliyetçilik ön plana geçse, işçi kendi canını bile düşünmeden kendisine dayatılan ırkçılık üzerinden hareket eder. Kendi yaşadığı sömürüyü sorgulamaktan uzak kalır ve malesef bu sistemin kendisini yeniden üretmesinin bir parçası haline gelir. Dolayısıyla barışla, sömürünün ve iş cinayetlerinin bir-

birine ne kadar sıkı bağlarla bağlı olduğunu da unutmamak gerekir. Teşekkür ederim.

Rıdvan TURAN

Özgür hocama teşekkür ediyoruz. Özgür hocam konuşmasında kapitalist ekonomi politika ile iş kazaları arasındaki ilişkiye dikkat çekti. Devletin sermayedarın tarafında olduğundan, iş cinayetlerinin esasen bir demokrasi sorunu olduğundan ve demokrasinin ancak ve ancak uğruna örgütlenerek ve politik mücadele ederek kazanılabilecek bir olgu olduğundan bahsetti. Konuşması için de çok çok teşekkür ediyoruz. Şimdi Nail hocam buyurun.

Nail DERTLİ

Öncelikle teşekkür ederim. Burada bulunmaktan son derece mutluyum. Sempozyumda işçi arkadaşların bulunması, doğrudan iş kazalarını yaşayanların, deneyimleyenlerin bulunması beni fazlasıyla heyecanlandırdı. Sempozyumu ve tartışmalarımı da büyük bir heyecanla takip edeceğim. Aslında Özgür hocamın çizdiği çerçeveden sonra konuşmak biraz zor, çünkü ben başka kavram setleri ile aynı olguyu anlatmaya çalışacağım.

Şunu yapmaya çalışacağım konuşmam boyunca: Sermayenin üretim noktasındaki denetimini, tahakkümünü son 40 yılda

önemli ölçüde artırdığını Yargıtay'a temyiz edilen iş davaları aracılığıyla göstermeye çalışacağım ve bu artışın, iş cinayetlerinin arkasındaki artışın ana belirleyicilerinden biri olduğunu söyleyeceğim. Yani; üretim ve yeniden üretim noktalarındaki metalaşma eğilimi, sermayenin denetim ve kontrol gücünü artıran bir unsur olarak karşımıza çıkmakta. Bu ise işverenleri güçlendirirken, işçileri yalnızlaştırmakta, güçsüzleştirmekte ve seri iş cinayetleri ile karşı karşıya bırakmaktadır.

Dünya Bankası'nın 1990'lardan itibaren yoksulluk çalışmalarına olan ilgisi ve maddi desteği ile 1990'lar ve 2000'lerde yoksulluk çalışmaları yoğun bir ilgi gördü. Yoksulluğun ölçülmesi, yoksulların hiyerarşik olarak sınıflandırılması vb. konularına odaklanan yüzlerce/binlerce proje yürütüldü. Yoksulluk çalışmaları başladıktan sonra, yoksulların maddi yaşam koşullarında önemli bir iyileşme gerçekleşmedi ama yoksulluk çalışan bazı kişiler, akademisyenler, araştırmacılar, projeciler vb üzerinden ciddi bir gelir transferi sağladılar. Bu çalışmaların esas etkisi, yoksulların maddi yaşam koşullarının düzeltilmesinden ziyade, yoksulluğu açıklamaya yönelik neoliberal ilke ve değerlerin yoksulluk sorunu ile uğraşan akademisyenler, sosyal çalışmacılar, bürokratlar tarafından içselleştirilmesi oldu. Yoksulluk, bir sınıfın kolektif deneyimi olarak kavranmaktan çıktı. Neoliberal bir kavram seti içerisinde yürütülen tartışmalara hapsedildi. Şimdi benzer bir durum işçi sağlığı

alanında da söz konusu. İşçi sağlığı alanında da son yıllarda çok sayıda proje yapılıyor, araştırmalar yürütülüyor, çok sayıda kitap yayımlanıyor. Bunlar aracılığıyla önemli gelir aktarımları gerçekleştiriliyor. Fakat 6331 sayılı İş Sağlığı İş Güvenliği Yasası çıktıktan sonra iş cinayetleri katlanarak artmaya devam ediyor. Yani birileri projeler, araştırmalar, yayınlar üzerinden gelir elde etmeye devam ediyor ama insanlar traktör kasalarında, inşaat çukurlarında, madenlerde hayatlarını kaybetmeyi sürdürüyorlar. Şimdi bu yürütülen projelerin raporlarına, yayınlanan kitaplara baktığımız zaman açık ya da örtük iş cinayetlerinin nedenlerine ilişkin ortak bir iddianın bulunduğunu görüyoruz. Biraz basitleştirerek söylüyorum çünkü bunun farklı tonları var. Şunu söylüyorlar: İş cinayetleri iş kazaları ortaya çıkıyor, çünkü işçiler tehlikelere karşı ilgisizler, umursamazlar ve iş yerlerinde tehlikeli davranışlar sergiliyorlar. Dolayısıyla iş cinayetlerini önlemek için yapılması gereken iş kazalarına ilişkin bir kültür yaratmak. İşçilerin işyerlerinde daha sorumlu, daha rasyonel davranmalarını sağlamaya yönelik bir takım kültürel kodlar geliştirmek. Şimdi bu bakış açısı iş cinayetlerini politik bir düzlemden çıkarıyor ve bir güvenlik kültürünün eksikliği ile ilişkilendiriyor. Fakat Murat Özveri, DİSK Birleşik Metal'in yayınladığı İşçi Sağlığı İş Güvenliği ve İş Cinayetleri kitabında bize iş cinayetlerine ilişkin başka bir öykü anlatıyor. Murat Hoca kitapta her biri dava konusu olmuş iş cinayetlerini mahkeme tutanakları üzerinden ve bilirkişi raporları

aracılığıyla aktarıyor. İş cinayetinin nasıl ve işyerindeki hangi koşullarda ortaya çıktığı, buna rağmen işçilerin nasıl her koşulda mutlaka kusurlu gösterildiği bu kitapta tek tek ortaya konuluyor. Bu kitapta resmi raporlar aracılığıyla ayrıntılı bir şekilde aktarılan iş cinayetleri, yalın bir şekilde şunu ortaya çıkarıyor: İşçilerin iş cinayetlerine maruz kalması, işyerinde tehlikeli davranış sergilemeleri, tehlikelere ilgisizliklerinden ya da umursamaz olmalarından kaynaklanmıyor, üretimi kesintisiz bir şekilde sürdürme zorunluluğundan kaynaklanıyor. İşçiler korunmasız makinelerle çalışmak zorunda bırakılıyorlar, sıklıkla makine çalışırken sıkışan parçaları temizlemek/müdahale etmek zorunda kalıyorlar, fakat bunları kendi sorumsuzlukları ya da umursamazlıkları nedeniyle yapmıyorlar. İşverenlerin emirleri doğrultusunda formenler, ustabaşları tarafından sizin birçoğunuzun işyerinde tanık olduğunuz hadi hadi'lerle yapıyorlar. Üretimi seri şekilde sürdür, sakın kesintiye uğratma, kesintisiz olarak sürdür baskılarıyla birlikte bunları, tehlikeli davranışları, sergilemek zorunda bırakılıyorlar. Bu davranışlara esasında literatürde “zorlanan hata” deniliyor. Yani işçilerin hataya zorlanması söz konusu. Murat hocanın burada bize hatırlattığı şey şu: Üretim noktasında işçi ve işveren arasındaki ilişki bir tahakküm ilişkisidir. İş kazalarının meydana gelmesinde esas itibariyle bu ilişki belirleyicidir.

İşçi sağlığı her şeyden önce bir öncelik meselesidir. İşçi sağlığı kar ile güvenlik ara-

sındaki bir öncelik tercihidir ve bu tercihte sermaye ile emeğin tercihleri taban tabana zıttır. Sermaye karın çoklaştırılması için üretimin sürekli kılınmasını ister. Özgür hocanın biraz önce belirttiği gibi sermaye birikiminin sürekli kılınmasını arzular. Peki, emekçiler ne arzular? Hepimiz işyerine gittiğimiz zaman ölmeden eve dönmek istiyoruz, demek ki öncelikle güvenlik arzuyoruz. Şimdi bu önceliklerdeki farklılaşma esas itibariyle sermayenin ve emeğin tarihsel eğilimlerinin birbirleriyle farklı olmasıyla doğrudan ilişkili. İşçi sınıfının tarihi insanlık tarihi içerisinde görece küçük bir yer kapsıyor ama bu küçük zaman dilimi içerisinde emeğin tarihsel eğilimi için şunu söylemek mümkün sanıyorum: İşçi sınıfı mutlak ve görece emek sömürsünü kırmaya, azaltmaya ve mümkün olan koşullarda da ortadan kaldırmaya meylediyor, bunun için mücadele ediyor. Bunu yaparken de bir taraftan emeğin toplumsal yeniden üretimini piyasa gereksinimlerinden bağımsızlaştırıp ücret disiplinini kırmaya çalışıyor, diğer taraftan üretim noktasında sermayenin denetimini geriletmeyi amaçlıyor. Dolayısıyla hocanın biraz önce söylediği demokrasi olgusunu işyerinde gerçekleştirmeye çalışıyor. İşçilerin mücadelelerinin bir yönü, sermayenin işyerinde yönetim yetkilerini (işe alma, işten çıkarma, üretimin örgütlenmesine ilişkin yetkilerini) tek taraflı kullanılmasının kısıtlanması anlamına geliyor.

Hatırlarsınız. Ermenek'te 18 işçi madende su baskını sonucu hayatını kaybetti. Daha

sonra bu madenlerde çalışan işçiler ve yakınları ile kimi röportajlar yapıldı. Kimi gazete ve televizyonlarda madendeki çalışma koşulları ve işçilerin açmazlarını bütün açıklığı ile görme fırsatımız oldu. Bu röportajlardan birinde bir işçi şunu söyledi: “Yerin altı ölüm, üstü açlık.” Sadece 5 kelimedenden oluşan bu cümle esas itibarıyla bize bugün işçi sınıfının karşı karşıya kaldığı güvencesizliği bütün çıplaklığı ile ortaya koyuyor. Bir taraftan yeniden üretim alanında artan bir nakit baskısı var, hayatımızı yeniden üretebilmek için her geçen gün nakit bağına daha fazla bağlanıyoruz. Öbür tarafta üretim noktasında artan bir baskıya tabiyiz. İş cinayetleri ülkenin dört bir tarafında gerçekleşiyor. Biraz önce de söyledim madenlerde, traktör kasalarında, inşaat çukurlarında insanlar ölüyor, binlerce insan hayatını kaybediyor. Daha az görüneni on binlerce insan belli organlarını kaybediyor, sakatlanıyor ya da o kazanın izleriyle hayatını sürdürmek zorunda kalıyor. Ermenek’te yaşadığımız, Soma’da yaşadığımız şey bireysel birer deneyim değil, hepimiz üretim ve yeniden üretim alanlarındaki metalaşmanın yol açtığı güvencesizlikle, yarınsızlıkla karşı karşıyayız. Dolayısıyla kolektif bir süreci deneyimliyoruz. Bu kolektif olarak deneyimlediğimiz sürecin emek ile sermaye arasındaki güç asimetrisinin sermayenin lehine büyümüş olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Kalan zamanda bu güç asimetrisinin işçileri güçsüzleştirecek bir şekilde nasıl de-

ğiştiğini Yargıtay’a temyiz edilen iş davaları aracılığıyla görünür kılmaya çalışacağım. Yargıtay’a temyiz edilmiş olan iş davaları aracılığıyla sermayenin üretim noktasındaki tahakkümünü nasıl arttırdığını, sermayenin denetim yetkilerini nasıl genişlettiğini anlatmaya çalışacağım. Süreyi etkin kullanmak için bulguları özet olarak aktaracağım. Öncelikle, çalışmaya ilişkin kısaca bilgi vereyim. Doktora tezimin bir parçası olarak Kazancı Hukuk Veritabanı’ndan yararlanarak Yargıtay’a temyiz edilen davalar arasından yaklaşık 14 bin tane bireysel ve kolektif iş uyuşmazlığına ilişkin dava belirledim. Bunlardan sistematik tesadüfi örneklem yöntemi ile 380 tanesini seçtim ve tek tek inceledim. Bunları nicel birer göstergeye çevirdim ve analiz ettim. Bu çalışma sonucunda bizim burada yürüttüğümüz tartışma açısından önemli olan sonuçları üç maddede toplayabiliriz.

Birincisi; iş davaları kolektif niteliğini kaybediyor, artan ölçüde bireyselleşiyor. Örnek olması açısından söylüyorum; 2003 yılında yeni İş Kanunu; 4857 sayılı iş kanunu yürürlüğe girdi. Ondan önce 1475 sayılı İş Kanunu vardı. 2003 yılı öncesinde toplam iş davaları içerisinde bireysel dava niteliğindeki davaların oranı yüzde 70 iken, 2003 sonrasında bu oran yüzde 85’e çıkıyor. Bu çalışma ilişkilerinin bireyselleşmesi, kolektif düzenlemelerden arındırılması adına güçlü bir gösterge. Ayrıntılarını sorular gelirse tartışabiliriz.

İkinci tespitimiz davaların açılma zamanına ilişkin. Bu unsur üretim noktasında sermaye denetiminin artmasına ilişkin önemli bir gösterge. 380 davayı toplu olarak incelediğimiz zaman karşımıza şu çıkıyor; iş uyuşmazlıklarına ilişkin davaların yüzde 80'i istihdam ilişkisi sona erdikten sonra açılabilir. Yani işveren üretim noktasında o kadar baskın ki istihdam ilişkisi sürerken işçiler alacaklarını, uyuşmazlıklarını dile getiremiyorlar. Dolayısıyla bu önemli bir gösterge, bu göstergelyi de yine çeşitlendirmek mümkün. Örneğin özel sektördeki işçilerin neredeyse yüzde 90'ından fazlası istihdam ilişkisi sürerken dava açmıyor, kamuda bu oran biraz daha az.

Üçüncü ve son olarak değinmek istediğim unsur işçi alacakları. İş davaları arasında, işçilerin talepleri arasında en öne çıkan talep işçi alacakları. Bu alacak davalarının içerisinde işçi ücretleri var, kıdem tazminatları var, ihbar tazminatları var, fazla mesai ücretleri var, haftalık/yıllık ücretli izin ve tatil günlerine ilişkin alacaklar var. Ben bunlardan üç tanesinin özellikle önemli olduğunu düşünüyorum, onlar da şu alacaklar: Fazla mesai alacakları, yıllık ücretli izin alacakları ve genel tatil günlerine ilişkin ücret talepleri. Şu yüzden kritik; sermaye yasalarca, mevzuatça tanınmış olan, tatil günlerini ortadan kaldırarak işçileri bedelini ödmeden daha uzun sürelerle çalıştırıyor, yani mutlak sömürüyü arttırıyor. Şimdi 2003 yılına yine referans alırsak karşımıza yine şu çıkıyor: İşçilerin fazla mesai, yıllık

ücretli izin ve genel tatil günlerine ilişkin alacak talepleri 2003 yılından sonra, yeni iş kanunuyla birlikte ciddi şekilde artıyor. Alacak talepleri arasında bu işçilik alacaklarının oranı artıyor. Bu yıllar aynı zamanda AKP'nin iktidar yılları. Başka bir ifadeyle AKP'nin iktidar yıllarında sermaye, fazla mesailer, yıllık izinlerin kısıtlanması ve genel tatil günlerini kullandırmayarak mutlak sömürüyü arttırıyor.

Birazdan yapılacak tartışmalar için küçük bir not düşerek bitireyim. İşçiler tehlikeli davranışlar sergiledikleri için, ilgisiz oldukları için, umursamaz oldukları için ya da iş yerinde maço tavırlarla tehlikeli davranışlar sergiledikleri için iş kazalarına maruz kalmıyorlar. İşçiler işverenlerin üretimin hızlı bir şekilde sürmesi için uyguladıkları, 'zorunlu hata'lar nedeniyle iş kazalarına maruz kalıyorlar. Bunun arkasında da sermaye ile emek arasındaki açık olan güç asimetrisi yer alıyor. Bu güç asimetrisini çok açık bir şekilde sermaye, işçi sınıfının kolektif örgütlerini tasfiye ederek, iş hukukunu yeni bir paradigma etrafında örgütleyerek gerçekleştirmiş durumda. Güç asimetrisi bundan 10 yıl önce olduğundan daha da bozulmuş durumda. Burada bizim iş cinayetlerini önleyebilmek için yapmamız gereken şu: Biz bu bütçe asimetrisine müdahale ederek, iş kazalarının muhatabı olan, mağduru olan, ondan etkilenen kişileri güçlendirmeliyiz. Gücün onlardan tarafa yeniden dağıtılmasını sağlamalıyız. Bunu yaptığımız zaman iş cinayetlerini önleye-

biliriz. Bunu yapmadığımız zaman istediğimiz kadar risk analizleri yapalım, belgeler düzenleyelim, check-listler yapalım, dolayısıyla işyerini Rıdvan hocamın söylediği gibi teknik bir perspektifle yeniden örgütleyelim iş cinayetlerini önleyemeyiz. Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, sağ olun.

■ Rıdvan TURAN

Nail Hocama teşekkür ediyoruz. Gerçekten sermaye genellikle iş kazaları neticesinde çalışanları suçlama eğilimindedir. İşte işçinin genç olması, dikkatsiz olması, kişisel koruyucu aletleri kullanmıyor olması, verilen direktifleri uygulamıyor olması gibi esasen iş güvenliği kültürü içerisinde mütalaa edilebilecek bir çerçevede çalışanları hedef alan bir yaklaşıma sahip. Ah işçiler şöyle yapsa böyle yapsa bak bu kazalar olmayacak diye. Oysa Nail Hocamın da ifade ettiği gibi; burada meselenin esasen işçilere yönelik olarak planlı, programlı ve mevzuat tarafından da garanti altına alınmış bir biçimde; esnek ve kuralsız çalışmanın güçlendirilmesi ile ilişkili olduğu ve burada işçilerle, işçi sınıfıyla sermaye arasında olağanüstü bir güç asimetrisinin olduğu ve esasen bu asimetrisinin kendisinin, yani bütün iktidarın sermayeye devredilmiş olma halinin iş kazalarının temel sebebi olduğuna ilişkin çok önemli vurgular yaptı. Bunlar tabi bireyselleşmiş iş davalarındaki artış eğilimi mevzunun kolektif bir mevzu

olmadığı, yani sınıfı ilgilendiren bir mevzu olmaktan ziyade tekil olarak işçilerin durumunu ilgilendiren bir mevzu olduğu şeklinde algılanıyor olmasıyla ilgili... 380 dava içinde bir kısım davanın işçinin çalışırken değil, bu güç asimetrisi sebebiyle, tahakküm ilişkisi sebebiyle çalışırken değil, davaların işten ayrıldıktan sonra açılmış olması gibi... Hem mutlak sömürüyü hem nispi artı değer sömürüsünü son derece artıran AKP politikalarının bu iş kazalarının bu hale gelmesindeki rolüne ilişkin oldukça veciz konuşmasını dinledik. Teşekkür ediyoruz. Tabi mesele bu güç asimetrisini ortadan kaldırmak, sermayenin işçi sınıfı üzerindeki tahakkümünü kırmak ve işçi kazalarının önlenmesinin bu şekilde mümkün olacağını da ifade etmek gerekiyor. Konuşması için Nail hocaya çok teşekkür ediyorum. Şimdi konuşmasını yapmak üzere sözü Ash hocama veriyorum. Buyurun.

Aslı ODMAN

Teşekkürler. Sözlerime biraz önce söz alan, iş cinayetinde ailesinden canlarını yitiren arkadaşımıza başınız sağ olsun diyerek başlamak istiyorum. O'nun yası şahsında iş cinayeti raporlarından isimlerini tek tek bellediğimiz, çalışırken hayatını kaybeden tüm işçi arkadaşlarımızı anıyorum. Yas, adalet isteği ve mücadele arzusu birbirinden ayrılacak duygulanımlar değil. Tam da bu yüzden 28 Nisan Yakınlarımız İş Cinayetlerinde Kaybedenler İçin Yas ve Adalet Günü'nün en önemli sloganlarından biri 'Kaybettiklerimiz için yas tut, kalanlar için mücadele et!'/dir.

Buraya gelmeden önce iki tane metne baktım; biri 12-13 Mayıs 2012'de HDK Genel Kurulu'nda -tabi ki çok başka bir dönemde, zira biz Türkiye'de bir seneyi birkaç yüzyıl gibi yaşıyoruz- işçi sağlığı iş güvenliğine dair, daha sonra parti programının da bir parçası haline de gelen 'nasıl bir işçi sağlığı iş güvenliği gündemi olabilir?' adı altında kaleme aldığım metin. Yeni kurulmuş İşçi Sağlığı İş Güvenliği Meclisi mensubu bir akademisyen olarak 2012'de gündem olarak ne önermişim, bir ona baktım. Daha sonra geçen sene 2015 Mayıs tarihinde HDP'nin bir işçi sağlığı iş güvenliği sempozyumu daha olmuştu, bir de orada verdiğim konuşmanın metnine baktım. Ve somut olarak ne kadar az yol aldığımızı görerek üzüldüm. Bunun nedeni biraz içinde bulun-

duğumuz olağanüstü şartlar olsa da, esas olağanüstü hal olan günde onlarca insanın canını alan iş cinayetlerini azaltma konusunda yeteri kadar somut adım atamamanın vebalini, ben gene bu alanda mücadele veren bizlerin üzerinde görüyorum.

Bu konuşmada, o iki konuşmada yaptığım gibi 'niye işçi sağlığı iş güvenliği bir siyaset alanıdır, yani dönüştürme gücü olarak; birlikte mücadele alanıdır, birleştiricidir, dönüştürücüdür' konusuna girmek zorunda hissediyorum kendimi. Pratik içinden süzülerek gelen birkaç kavramı öne sürmek ve bunların karşısında konumlanan, başka 'hakikat yaratma rejiminin' parçası olan baskın kavramlarla zıtlılaşmak istiyorum. Herkesin bildiğini, papayı katolikliğe çağırarak misali, bu ortamda tekrar etmek istemiyorum. Malum olan, herkesin malumu olan, önümüzdeki iş cinayeti bilançosunun korkunçluğu. Her ay iş cinayeti raporlarımızda veya her yıl İş Cinayeti Almanacağı'nda bulabileceğiniz verilerin sarıh korkunçluğu, arkasındaki hikayelerin soğukkanlılığı, programlanmışlığı, nedenlerin kahredici bir şekilde sürekli kendini tekrar etmesi. Bu verileri bizzat oluşturmamıza zemin teşkil eden şeyin bazı birleştirici mücadele unsurları olduğuna inanıyorum. Bunları da belli kavramlarla kavranabilir ve uygulanabilir kılmamız gerekiyor. Hem farklı işkollarındaki işçi sağlığı realitesiyle yüzleşmek durumunda kalan, hem de bazen yanyana gelemeyen ama aynı amacı öne süren mücadele bağlamlarının bazılarında aynı anda

çaba gösteren bir araştırmacı olarak, bu gereklilik bana epey yakıcı geliyor.

Sevgili meslektaşım Nail Hoca'nın ben-den önce anlattığı, kavramları baskın proje kurumları tarafından belirlenmiş projeler dışında, sahadan ve muhataplarından beslenen, onlara geri dönen işçi sağlığı bilgisi ve politikası üretememe sürecine dair en çarpıcı örneklerden biri, 1986'dan beri benzeri yayınlanamamış bir sendika yayınıdır. İlyas Köstekli'nin tek tek işyerlerinden, internet öncesi çağda derlediği bilgilerle, içinde bir kere bile ismi geçmeden çıkardığı 'İşyerlerinde Tükenen Yaşam' kitabı petrol işyerlerini kapsar. Sene 2017, bu da bugün İBB'nin basıp, özel hastaneler, beltur kafeleri, proje ofisleri vs'de dağıttığı kuşe kağıda basılı 'iş sağlığı ve güvenliği rehberi'dir. İşte alanda sendika, oda, akademisyenlerin müdahil bilgi adına, kullanılan / toplum için bilgi adına bıraktıkları boşlukta bu kuşe kağıda basılı, konut reklamları estetiği ve dili kullanan, meslek hastalıkları, güvencesizlik kaynaklı ölümler, iş cinayetleri ve iş organizasyonu tercihleri arasındaki ilişkileri bilerek karartan yayınlar yeşermektedir. Bu alan halen kamu faydası için müdahil ve dönüştürücü bir alanken, proaktif işler yapmalıyız. Öncül, önceleyici ve birleştirici olmamız lazım. Hangi gündemde, hangi metotlarla, hangi işbirlikleri ile, hangi kavramlarla, hangi mahallerde aktif hale geleceğimizi belirlemez ve bu hatta müdahil veriyi oluşturmazsak; çok kısa bir zaman içerisinde 'iş sağlığı' konferansları bu sa-

lonlarda değil ve aslen şirketlerin metaya çevirme, piyasalaştırma, kâra tahvil etme adımlarının parçası olarak can üzerinden para kazandıracaklar. Kapitalizmin sosyal sorunları ve yaraları, piyasaya ve kâra tahvil etme güç ve zamanlama esnekliğini unutmamamız gerekiyor. Bunun yeteri kadar emaresi var, o yüzden olağanüstü hal vesaire demeden 'esas olağanüstü halimiz budur' diyerek bu işe daha hızlı girişmemiz gerektiğini düşünüyorum

Şimdi birincisini söyledik; iş cinayetleri üretim alanıyla ilgili bir ekonomi politik tercihin sonucudur. Bu tercih bundan faydalananlar tarafından yapıldıktan sonra, her tercihin bir tercih gibi değil de doğal, mecburi, olmazsa olmaz gibi gözükmesi için de aynı üretim araçları oluşturulduğu gibi kelimeler de oluşturuluyor. İşte bu doğallaştırma süreci hangi kavramlarla işliyor, onun karşısına ne koyabiliriz, onlardan bahsetmek istiyorum.

Her gün karşılaştığımız şu kavramlara bakalım; kaza, kader, fitrat, şimdi yenilerde 'kalkınma şehidi', ki bu selektif kullanılıyor, mesela Soma'da iş cinayetine maruz kalınca kalkınma şehidi olunuyor, ama Şirvan'da, Şirnak'da olunca kalkınma şehidi olunmuyor. Hem sayısal olarak bir anda çok işçi ölünce şehitlik mertebesine erebiliyorsunuz ya da 'kurucu milletin coğrafyasına yakın yerde' canınızı verince. Teker teker canımı verince kamuoyu tarafından dikkate alınmama konusu, son oturumda dinleye-

ceğimiz yakınları hayatını iş cinayetlerinde kaybeden 'Adalet Arayan İşçi Aileleri'nin de sürekli dikkat çektikleri bir konu. Onlar dikkat çekmeyen ve kayda geçmeyen iş cinayetlerini, sabırla ortaklaşa takip etmeye ve kamuoyunun belleğini dürtmeye devam ediyorlar neredeyse on seneden beri. Gelelim şu 'şehit' söylemine. 'Şehit' kavramının başarısı, yakınına iş cinayetinde kaybedenlerin de sahip çıkmasında, yani öznelerinin sahip çıkmasında yatıyor. Fakat o ailelerin yanından değil de, yukardan baktığımızda hem kapitalist kalkınmaya kutsallık atfedilerek işimizin zorlaştığını, hem de kapitalizmin eşitsiz coğrafyasının da daha da tahkim edildiğini görüyoruz.

Bir diğeri; hepimizin hergün maruz kaldığı 'istikrar' kavramı kadar her anlamıyla muhafazakâr yani sistem içi bir kavram olamaz. Kimin istikrarı, neyin istikrarı; yalnızca burjuvazinin istikrarı değil tabi ki tüm kredi kartı kullanan kesimlerin potansiyel bir istikrar talebi var 'borç kışkacındaki emeğin' Türkiye'sinde. Bunu görmek gerekiyor. Yani 'istikrar' talebini bir 'yanlış bilinç' değil, nesnel hayat koşullarından doğan toplumsal bir talep olarak görmek gerekiyor. Her yalanda biliyorsunuz doğruya dair ve en az doğru olduğunu iddia edilen kadar gerçeklik vardır. Türkiye'deki özellikle hane halkı borçlanmasına, özel borçlanmaya dair verilere bakarsanız, ücretli emeğin terbiyesinde bu borç faizi veya borcu döndürme boyunduruğunun devlet zorundan daha güçlü bir zor olduğunu

görürsünüz. Biz Tuzla Tersaneler Bölgesi'nde çalıştığımız zaman mini etekli, şık şık giyindirilmiş bankadan hanımlar, gerçekten hanımlaştırılmış çalışanlar yani, bu imajlarıyla ağır sanayi bölgesinde, demir çapağı ve raspa tozu arasında kredi kartı pazarlıyorlardı. 2008'de kredi kartı olmayan işçiyle neredeyse karşılaşmamıştık biz, kitabımızı yazarken. Bir kredi borcu, alınan bir diğeri ile döndürülüyordu. Meta arzuları, bazen kredi kartı ile çekilen taksitlerle tatmin ediliyordu. Kredi kartı ile otomobil alan işçiler vardı, bankamatikten para çekip ilk taksidi yatırarak arabayı fiziken edinen. İkinci taksitten itibaren de borç ve istikrar batağına batan taşeron işçiler. Biz 40'ında 50'lerindeki ücretliler, kredi kartı ile tanışan ve yaşayan ilk nesiliz. Alt sınıf, orta sınıf farketmiyor, ücretle geçinen hepimizin yalnızca kredi kartları üzerinden bile ciddi bir istikrar talebi var. Yani mevcut üretim sisteminin böyle devam etmesi, "istikrar sürsün, Türkiye büyüsün!" söylemi yalnızca burjuvazinin değil çalışan, emekçi kesimlerin de ciddi bir şekilde sahip çıktığı bir kavram. Bunun karşısında üretim-tüketim kooperatifleri, piyasa ilişkilerini en azından dönemsel olarak askıya alan üretim ve yeniden üretim pratikleri, beraber üretim-tüketime dair başka maışet modelleri, dayanışmacı ekonomiler kuramazsak, bu 'istikrar' talebinin zemini hiç bir şekilde sarsılmayacak.

Akademik işkolumuzdan örnek vereyim. Pek çok meslektaşım, üstadım üniversite

sistemi dışına itilmiş bir durumda. Benim gibi pek çoğumuz da yakında aynı dışlanmayı yaşamayı bekliyoruz. Beklerken, boş beklemiyoruz tabii ki. Üniversiteden dışlandıktan sonra, sadece üniversitede yaptıklarımızı 'dışarda' devam ettirmek değil amacımız. Genelgeçer üniversite içindeki bilimsel üretimde ve eğitimde çektiğimiz ve çektiğimiz 'çalışma acısına', monologvari derslere alternatif başka bir üretim modeli de üretmemiz gerekiyor. Tüketim ve yeniden üretimden kopuk olmayan ortak, eşitlikçi, yatay bilim ve eğitim üretim modeli, bunların arayışını 'boş zamanlarda hobi olarak' yaptığımız bir faaliyetten çıkaran, kolektif bir maişet ve üretim sistemi. Yoksa hepimiz hayatın kredi kartında somutlanan gerçeklikleri karşısında ya teslim ya da kahraman olmaya mahkumuz. Takdir ederseniz ki ikisi de ne süreklilik, ne kolektiflik, ne de toplumsal dönüştürücülük içeriyor.

Kaza, kader, fitrat, kalkınma şehidi, istikrar, bir sonraki kavram da, gene benden önceki sunumda kapsamlıca irdelenen; 'güvenlik kültürü' kavramı. Güvenlik ve kültür derken, 'kültür' kavramının müthiş muhafazakâr, özcü, gayri-toplumsal, kadercî, determinist, tarihdışı bir kullanımı ile karşı karşıyayız. Ben bir sosyal bilimci olarak mümkünse hiç kullanmamaya çalışıyorum, zira bu kavramın içini toplumsal, tarihi bir şekilde yepyeni bir ışıkla doldurmak zor. Özellikle Türkiye'de 'kültür' kavramını kullandığımızda, kadim bir elitizm çerçevesi içerisinde anlamlandırılıyorsunuz. Sınıfsal-

lıktan arındırılmış, 'her şeyin başı eğitim!' kavramında billurlaşan bir sınıf ırkçılığı esasında bu. Türkiye'de 'köylü' veya 'kırı' kavramının Batı'da başat kullanılmasının ayna yansımaları bunlar. Büyük bir eğitim ve bilimselleştirilmiş sınıfsal bilgi mekanizması, kalkınma ve kapitalizmi mümkün kılıyor. Daha fazla bu tip eğitimle ve daha fazla bu şekilde üretilen bilim ile ne savaşların, ne iş cinayetlerinin, ne de kadın cinayetlerinin önüne geçemeyiz. 'Biat eden bilim', pozitivist bilim ve altsınıfların kendi hak ve imkanlarından uzaklaştırıcı eğitimi bir maddiyonun iki yüzüdür. Alternatif, yatay, eşitlikçi, bilimsel eğitimin mekanizmaları, yani 'özgürlükçü pedagoji konusu' aslen çoğu muhalif tarafından da henüz bir mesele haline getirilmemektedir. Bugün sendikaların çoğunun verdirttiği (hadi işverenleri geçiyorum) işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimleri, verimsiz, dikey, güncellenmemiş ve tepeden inmece içerik ve şekillere sahiptir. Eğitimi, hayatı paranteze alan, 'yüce/ulvi' bir alan, eğitimcileri de bir kudsiyet halkası içinde anlayıp, anlattığımız sürece, hayatla buluşmayacak, iyi hayata vesile olmayacak, hayat kurtarmayacaktır. Güvenlik kültürü, hayat bilgisinden başka birşey değildir. Ve içsel olarak, her canlıda vardır. Yeterki yeni, özgürlükçü, eşitlikçi, eleştirel, dinamik eğitim teknik, pedagoji ve içerikleriyle ortaya çıkarılsın ve ortak olarak işlensin.

Bir diğer kavram ise 'kamu güvenliği'. Bu başat kavramın kime nasıl uygulandığını en iyi bilen kurumlardan biri HDP'dir herhal-

de. Yasal sistem içerisinde yapılan her türlü barışçıl tepki, demokratik eylem, örgütlenme faaliyetinde önümüze kamu güvenliği tehdidi, terör ve bölücülük kartları yasaklayıcı bir yaptırım aracı olarak çıkarılıyor. Bakan biz de barışçıl bir çevrimiçi Barış Bildirisine bireysel iradelerimizle teker teker imza koyduğumuz için, Vatan Emniyet’de ‘Kamu Güvenliği’ biriminde ifade verdik. Senelerden beri Türkiye’de işçi sağlığı iş güvenliği siyasi bir öncelik olmadığından günde 20-40 insanın ölüyor, çalışma barışı savaş koşulları getiriyor, işyerleri savaş ve cinayet mahaline döndü, bu Türkiye’nin esas kamu güvenliğidir, sorundur diye yazmak ve söylemekten dilimizde tüy bitmişken, kendimiz barış bildirisi imzacısı olarak kamu güvenliği tehdidi olarak tanımlandık. İşte tam da bunu söylemeye çalışıyorduk! Muktedir, tanımı gereği olağanüstü hal ile olağan hali tanımlayandır. Muktedirin doğallaştırdığı kayıpları ‘gerçek kamu güvenliği, gerçek olağanüstü hal’ olarak tanınmasını sağlamak, işte bizim İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi olarak yapmaya çalıştığımız şey bu.

Muktedir bu süreçte resmi OHAL deklare etti ve yakın zamanda bununla sağladığı tepeden dönüştürme imkanından da vazgeçeceğe benzemiyor. Tekrarlayalım, günde 30 ila 40 insanın öngürülebilir, engellenebilir, nedenleri tekrar eden şekillerde ölmesine rağmen, hergün sabah kalkıp hala işe gidiyor olmamız gündelik bir olağanüstü hal esasında. Bu kadar akıldışı, bu kadar

kör gözün parmağına kıyım ve eşitsizlik yaratan bir düzende ayakta durmamız, devam etmemiz yeterince olağanüstü bir durum zaten. Can mücadelesi alanında ay be ay, veya her sene almanaklar halinde bu veriyi üretmemizin en önemli nedeni de bu: ‘Esas olağanüstü hal bu’ diye rutin, hergün, düzenli olarak, sabırla ve bilimle derlenmiş bir söz söylebilmek, gündelik olağanüstü halin varlığını görünür kılmak içindir. Deklare edilmiş savaş olsa ancak bu kadar insan ölecek; günde onlarca insanın çalışma kaynaklı şiddet nedeniyle, meslek hastalıklarından, işyeri intiharlarında, iş kazalarında ölmesine kimse normal diyemez, muktedirin deklare ettiği olağanüstü hal karşısında, bizim gündelik gerçek olağanüstü halimiz rutin üretim ilişkilerimizdir, çalışma hayatı bugün çatışmaya benzer sonuçlar getiriyor, çalışma hayatı bir savaştır diyebilmemiz gerekiyor. Ampirik olarak gün be gün bunu gördüğümüz için bunu rutin bir şekilde derleyip, bütünsel olarak ifade etmeye çalıştık. Savaş kavramını, çatışma kavramını, bölücülük, toplumsal bütün, kamu faydası, kamu güvenliği kavramını tersyüz edip yeniden kullanmamız gerekiyor.

Bunların karşısına koyabileceğimiz kavramlar nelerdir: Öncelikle; ‘çalışma kaynaklı şiddet’. ‘Çalışma barışı’ diyoruz ya çalışma ekonomisi jargonunda. Hayır, işte o tarz ‘çalışma barışı’, çalışma kaynaklı şiddet getiriyor. Bugün çalışma kaynaklı şiddet türlerinden ‘mobbing’ epey meşrulaştı ve popülerleşti. Fakat mobbing bir birey-

den bir bireye ya da bir gruptan bir çalışana yönlenen bireysel bir sorun, birey bazlı psikolojik bir sorun değildir. Borçlar hukuku alanında ele alınan mobbingin başat ele alınış şeklini kat ve kat ve de nitelik olarak aşan sistemik bir şiddet yaratıyor işyerleri.

Hegemonik kavramların karşısına koyacağımız bir diğer kavram da iş organizasyonu, yeni/yenilenen iş modelleri kavramı. Esasında bizde önce, ampirik, pratik olana en çok ihtiyacı olan sermaye bunun kavramını kendi açısından bulmuş, bizim işimiz onu emek dünyasına emek cephesine adapte etmek; 'operations management' yani işlemler yönetimi birimleri kuruyor kurumsal şirketler. Veya 'organizational psychology', örgütsel psikoloji. Biz emekçiler tarafından bakınca, o doğallaştırılan ölümü ne tür bir insan eliyle yaratılmış, sermaye eliyle kutsanmış 'iş organizasyonu' içinde mümkün olduğunu anlatabilmeliyiz. Yani tersten bir 'işlemler yönetimi', veya 'işlemler yönetiminin' havını tersine taramalıyız. Parçacıklı yönetim, verimlilikleştirmeye, rekabet edilebilirlik, ölçülebilir performans, süreç değil sonuç/çıktı değerlendirme sistemleri, kendini projelere adama, toplam kalite yönetimi, disipline dayalı iktidardan yönetsel/yönetişimsel iktidara geçiş gibi alt kavramlar ve modellerle işleyen, bunları kutsayan o işkolunun, o işyerinin iş organizasyonunu antropolojik olarak çizebilmeli, 'cinayetin işlendiği şartların iradiliğini' tespit edebilmeliyiz. Mesela, ne yazık ki acılar ve kazalar ve de bizim bunlara müdahilliyi-

miz arttıkça bilebiliyoruz artık 'hadi hadi' yalnızca Soma'daki işçiler için geçerli bir kavram değildir. Reklam sektöründe, film setlerinde ve vakıf üniversitelerinde çalışan arkadaşlarımız da başka kelimelerle aynı şeyi söylemeye çalışıyor. Beyaz yakalılarda işin içine 'kendi seçtiğin statülü, toplumsal takdirli yüksek olan bir işi yapma' tahammülü katılsa da, en sonunda hepimiz hem daha hızlı ve daha yoğun, 'hadi hadi' çalışıyoruz, hem de bu bize daha güvenceli, ekmek, takdir ve tatmin garantili bir hayat vermiyor. Mesela akademisyenler, maden işçileri değil: Performans sistemine tabi endeksli makale, prestijli proje peşinde koştururken, artık eğitim vermek puan kazandırmadığı için muhatap olduğunuz öğrenciler kapınıza ve gönlünüze yığıldığında, 'hadi hadi' nedir anlıyorsunuz. Genelde bu yolda en önce eğitim, öğrencilerle ilişkiler yolda silkeniyor. Daha hızlı ve yoğun çalıştırmanın ekonomi-politikte karşılıkları olan mutlak ve görelî sömürünün artırılması konusunda, biraz önce Nail Hoca'nın hukuki malzemenin analizi üzerinden gösterdiği üzere hukukçular çok daha iyi çalışıyorlar. Biz sosyal bilimciler bu gibi pratik bir mesleğin arkasından şişe topluyoruz hala. İşin hızlandırılması ve yoğunlaştırılmasına dair sosyalbilimsel, antropolojik, uzun erimli saha çalışmaları neredeyse yok denecek kadar az. İşyerlerine girmek genel olarak zor olsa da, hiç azımsanmayacak kadar işyerinde örgütlü, sarı olmayan sendika da iş organizasyonu çözümsemek için otantik / saha-

lardan bilgi üretmek konusunda kendisini sorumlu hissetmiyor. İş süreçleri yargıya yansımadan önce doğrudan işyerlerinden alınacak ne de çok bilgi, veri, siyaset üretmeye ve toplama süreci de örgütlenmeye, yaşam/can eksenli bir sendikal dönüşüme yarayabilir halbuki. Senelerdir aynı işyerlerinde örgütlü sendikalardan bile henüz daha veri toplamanın bizatihi bir örgütlenme faaliyeti olarak örülebileceğine, bir örgütlenme meselesi olduğuna dair bir adıma şahit olmadık. Bu konuda daha genç sendikalar yeni deneyimlere daha açıklar. Buradaki bulunan tüm sendikacılara bu konudaki çağrımızı, bu konuyu es geçmemeleri, göz ardı etmemeleri konusundaki çağrımızı yenilemek istiyoruz. Her sendikaya, iş kazaları sonrasında basın açıklaması yazmak için değil, işyerlerinden sistematik veri toplamak, haritalamak, analiz etmek, bunları toplu iş sözleşmelerinin özgül parçaları haline getirmek için birer gerçek işçi sağlığı uzmanı gerekiyor. Bu uzmanları yetiştirmek, bu alanı piyasaya bırakmamak sendikaların asli işlerinden biri olmalıdır. İşyerleri içinde de aynı hukuk sistemini olduğu gibi somut iş organizasyonunu anlamaya da ihtiyacımız var. Her işkolunda, üretim zincirinin her halkasında, her işyerinde, örgütlenme ve anlama ölçeği ne ise, orada işin yoğunlaştırılması, güvencesizleştirme, esnekleştirme, taşeronlaştırma meselelerinin can güvenliği ile ilişkisinin aynı Tuzla'da o zaman daha 'çaylak' olarak yapmaya çalıştığımız gibi kurulması gerekiyor. Tabii ki bunları örgütlenme faaliyetinin bir parçası

olarak öneriyoruz, pür akademik bir merak olarak değil. İyi bilimsel bilgi de muhataplarıyla kotarılan bu 'acil, örgütlenme gereğinin sürüklediği' veri derleme, değerlendirme süreçlerinden çıkıyor zaten.

Bir diğer mesele; kişiselleştirilmiş ve tek partiye atfedilmiş eleştirilerin de çok faydalı olduğunu düşünmüyorum. Kanımca AKP bir partinin değil, bir dönemin ismidir, Kalkınma ve Kıyım döneminin. Bazılarımız buna 'ikinci çitleme', diğerlerimiz 'mülküzleştirme ve ilksel sermaye birikimi' diyor, tekrar eden bir yeniden kapitalizmin kurumsallaşması dönemi anlamında neoliberalizm de diyoruz. Çevre, kent, göçmen, kadın, işçi, Kürt meselesi alanında bu dönemde başımıza gelenleri bireysel bir kötülük, tek-kişî rejimi görüngüsünün gerçekliği olarak düşünmeye meyletmemeli ve artan örgütsel kötülük karşısında şaşırılmamalıyız. 1930'lar faşizminin muhalifler tarafından algılanamaması hakkında yazan Walter Benjamin'in dediği gibi 'Yaşadıklarımızın yirminci yüzyılda "hâlâ" olabilmesi karşısında duyulan şaşkınlık, felsefe anlamında bir şaşkınlık değildir. Bu şaşkınlık, kendisine kaynaklık eden tarih anlayışının savunulamayacağı bilinmediği sürece, hiçbir bilme sürecinin başlangıcını oluşturamaz.'. Esasında kalkınmanın kıyımsız olamayacağına, kalkınmanın adalet ile ilişkisinin her zaman süreli ve dolaylı olacağına dair felsefe anlamında bir bilinç her zaman zeminimiz olmalıdır diye düşünüyorum. Artan bireysel kötülükler dünyasında yaşamıyoruz,

kalkınma içinde kötülüğün banallliğini, olağanlığını yaşıyoruz. Sistemik bir 'çılgnlık hali içinde kalkınma ve kıyımın içiçeliğini yaşıyoruz.

Devletin de bugün artık dev bir şirket, bir Dev-Şirket olduğunu pek çok yeni kurumsal form analizi ile söyleyebiliriz. Eğitimli burjuvazinin çok önem verdiği ve kutsallık attığı pek çok kavramın, sonlarına A.Ş. getirilerek halelerinden soyulduğunu, bü-yülerinden arındırıldığını görüyoruz: Kültür A.Ş., Çevre A.Ş., Ağaç A.Ş... Uzun mücadelelerle elde edilmiş haklar ve doğallıklar sonucu olarak, devleti kamu sorumluluğuna davet etmek başkadır, devletten 'devletçi bir şekilde' hayalkırıklığına uğrayarak, bugünkü şeklini sistematik olarak görmezden gelmek başkadır. Devlet, bugün kamudan arınmıştır.

Kıyım kavramından bahsettik. Bu topraklarda yüzyıl var kıyımın, özellikle ani ve kitlesel olanının. Burada tek emekçilerin değil, gelip geçen göçmenlerin, kadınların tüm canlıların, hayvanların, çevrenin, kentlerin, belleğin, kültürel varlıkların kıyımının somut mahallerde içiçe geçtiğini görüyoruz. Bu ise ancak somut mekan odaklı çalışıp, örgütlenince anlaşılabilir bir şey. HES inşaatlarında işçiler ölürken, kadim ekosistemler de kıyılıyor. Göçmenler ve zorunlu göç mağdurları, istihdam hiyerarşisinin en altında, en riskli ve en pis işleri kabul etmek zorunda kalıyorlar. İş alanında ekonomik ve manevi olarak kendini yeniden üretemeyen erkeklik, gelip aile içinde şiddet ile

kadınlara patlıyor. Kadim kent belleği, inşaat sektörüne kurban ediliyor. Hafriyat kamyonları asbestli molozları taşıırken, yaların canına kıyıyor, kentten Kuzey Ormanları'na sürgün köpekleri eziyorlar. Bu örnekler ne yazık ki yaşamdan binlercesi ile çoğaltılabilir.

Esas kamu güvenliği sorunu olarak iş cinayetleri, esas güncelik olağanüstü hal olarak çalışma kaynaklı şiddettir dedik. Gene biraz önce hane halkı borçlanması boyunduruğu, bu topraklarda 150 yıllık jandarma zoruyla uygulanan madenlerde veya yol inşaatlarındaki mükellefiyet sisteminden, kelepçeden, hapisten daha etkili bir 'ücretli emeğin terbiyesi' metodu olarak karşımızda. Piyasanın zoru, devletin zorunu bu konuda yendi.

En iyi işçi sağlığı iş güvenliği önlemi, işçi sağlığı meclisi koordinatörümüz Murat'ın kalemiyle çok güzel ifade ettiği gibi, işçilerin öz-örgütlenmesidir. Burada bir somut pratik çalışılan yer bazlı, işyeri bazlı yerel özerklik, katılım talebi vardır. Bunu idealist veya ilkeci olarak ifade etmiyorum. İşyerlerinde sürekli değişip, kayan ve/veya yapısal riskler en iyi işçilerin kendi bedenleri ve zihinleri üzerinde görünür. En iyi işçi sağlığı bilgisi, örtük ve dilini bulamadan işçide, çalıştığımız işe dair biz çalışanlarda vardır. Bedenler üzerinde hissedilebilir, işte o yüzden bu yereldeki, işyerlerindeki bilgiye güç vermemeniz gerekir. Bu bir işyeri demokrasisi talebidir, yerelde işyeri temelli bir demokrasi talebidir. En iyi işçi sağlığı iş gü-

venliği önlemi bu sorunları yerinde, candan çok işten atılma korkusu yaşamadan ifade edecek güveni veren bir örgütlenmedir.

Hegemonik iş sağlığı güvenliği kavramlarının karşına, birleştirici, somut ampirik, sahada örgütlenme ve çalışmalara yön verecek kavramların ana hatlarını çizmeye çalıştım. Şimdi de çalışma kaynaklı Şiddetin görünür kılınması ve buna karşı mücadelelenin neden siyasi olarak öncelikli olması gerektiğini anlatmaya çalışacağım. Tabi ki kapitalizm, kar-amaçlı üretim odaklı örgütlenmiş düzen çeşitli dönüşümler geçirse de varolduğu sürece, çalışma acısı dediğimiz şey ortadan kalkmayacak. Fakat her hangi işe yarayan bir ölçekte işçi sağlığı siyaseti yaparak, bir can kurtarmak, bir yaşamı daha esenlikli duruma getirmek ikame edilmeyecek bir çabadır. Bu yöndeki çabalar her zaman en azından bir canı kurtarma ihtimali içerir, kapilizmin ikame edilebilir değişken sermayesi emek karşısına kanlı canlı insanı koyar. Kapitalizmin ikame edilebilir kıldığı cana yaklaşırken, ona biricikliğini, hakkını, hukukunu, özgürlüğünü, hatta anısını/belleğini/yasını geri vermektir. O yüzden bu mücadele bizatihi kapitalizm içinde anti kapitalisttir. Tabi ki bu potansiyel süreçte ne kadar korunup geliştirilebiliyor, bu ayrı bir sorudur.

Ayrıca can ve sağlık konusu sınıflı toplumlarda sınıflar-arası bir ittifak kurma ihtimali de oluşturuyor. Bugün İstanbul'un üst-orta sınıf semti Bağdat Caddesi ve çevresinde de parsel ölçekli kentsel dönüşümde orta-

ya kimsenin kayıt altına almadığı tonlarca asbest lifi yayılıyor. Bunları söken işçiler de, bunları soluyan üst orta sınıf mahalleliler de, mahallenin sokak hayvanları da büyük bir tehdit altında. Asbest lifinin solunmasının öldürücü etkileri 20-30 sene sonra ortaya çıkıyor. Bugün 6 milyon bina 20 sene içerisinde yıkılacak deniyorsa eğer ve bu binalar Türkiye'de en yoğun asbestin kullanıldığı dönemden kalma ise, bugün kent suçları-inşaat suçları-iş cinayetleri iç içe geçmiştir. Hafriyat kamyonlarının canını aldığı yayalar ve bütün o yıkımı gerçekleştiren işçiler, asbestli molozu günbegün taşıyan şöforler, binlerce kilometreyi bulan asbestli su borularını yenileyen belediye işçileri ve eve taşıdıkları asbest lifleriyle tüm aileleri... hepsi bir kader birliği içindedirler. Bazen sınıfsal konumları, yedikleri, içtikleri, gittikleri AVM, geçirdikleri boş vakit farklı olmasına rağmen can ve sağlık sorununda birleşmektedirler. Demek ki bu birleştiriciliği olan bir mücadeledir. Ekosistem bütünlüğu içinde birleştiricidir. Göçmen, kadın, kent, çevre ve Kürt mücadelelerini de yanyana getirebilecek bir potansiyel taşır. Birleştiriciliği mahal üzerinden yani mücadeleler yerelleştiği, mekanda somutlandığı anda oluşur. Belli kanserojen maddeleri çıkararak, işleyen, tüketen farklı farklı işçiler olsa da bu maddeyi takip ederek, insan eliyle ölümü getiren zinciri mekansal olarak bulup, bir ortak mücadele karşı-zinciri oluşturabiliriz.

İkinci birleştirici unsur, dünyaya dair emin olduğumuz tek şey, yani ölümdür. Ölme şekillerimiz, hem sistemin bütün işleyiş tarzını ortaya döker, hem de tüm sisteme riyakar olmadan ayna tutan bir uyanma anı potansiyeli taşır. Her türlü dünyayı dönüştürme çabası da, tam zıddını tasdik edersine, ölümün kesinliğine rağmen ve tam da bu nedenden oluşur. Ölümün gerçekliği ve kalan herşeyin sonunun açıklığı. Belki de biraz bu yüzden dünyaya da baktığımız zaman -tabi benim görebildiğim kadarıyla- en önemli, en etkin işçi sağlığı iş güvenliği mücadelelerini iş kazalarında, iş cinayetlerinde hayatını kaybedenlerin ailelelerinin verdiğini görüyoruz. Türkiye’de sahada -kaza olduktan sonra- en etkin, sistematik işçi sağlığı iş güvenliği mücadelesinin, Ceza Hukuku’nun kamu güvenliği mücadelesinde kullanılmasının, yas ve adalet talebinin/pratiğinin birleştirilmesinin ve kamuoyu yaratma örneğinin Adalet Arayan İşçi Aileleri ve gönüllüleri tarafından verildiğini düşünüyorum. 2008’de Davutpaşa’dan Van Bayram Otel’e, dizi setinden Ostim’e, Gemlik’e kadar uzanan iş cinayetlerinde ortak bir yas, takip ve kamuoyu yaratma pratiği görüyoruz. İlginçtir gayet mekansal bir mücadeleden, kentsel dönüşüme karşı Mahaller Birliği mücadelesinden türemiş bu mücadele. Başta söylediğimiz ‘kamu güvenliği sorunu olarak iş cinayetlerinin öne sürülebilmesinin imkanlarından en önemlisi mevcut sistemde hala Ceza Hukuku davaları. İtalya’da asbestli eternit üretiminin yarattığı çevresel felaket ve büyük endüst-

riyel patlamalar sonrasında, keza Fransa’da büyük AZF Total patlaması ve gene asbest karşıtı mücadelelerde, Asya’da büyük tekstil ve oyuncak terhanelerindeki kitlesel ölümlerin ardından ciddi aile birlikleri oluşmuş. Ve mevzuatı dönüştürücü, mevzuat oluştururken mücadeleyi başka alana yayan bir güç oluşturmuşlar, belediyeler, çevre örgütleri ve sendikalar ile ittifaklarda taşıyıcı güç olmuşlar, öncü olmuşlar. Gelecekteki zafer vaadinde değil, bugünkü yasta birlik, sahici bir mücadele gücü. Aileler herhangi önden tanımlı bir siyaset ortamından gelmiyorlar. Yitirdikleri canların yas ve adalet mücadelesinde politize oluyorlar. Bu yüzden ortak mücadele pratikleri içinde bir dil bulmak için sabır, öğrenme merakına ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum.

Bu dil, sadece kaza olduktan sonra değil, öncül/proaktif emek çalışmaları (örgütlenmeye eşlik eden bilimsel faaliyetler anlamında) içinde de bulunabilir. Yani burada işi birleştiren, ortaklaşmanın zemini mekan: varsıl evlerdeki ev işçiliği havzaları, ev-eksenli çalışma adacıkları, mevsimlik işçilik tarım ürünleri havzaları, tersane bölgeleri, organize sanayi bölgeleri, tekil fabrikalar, Ergene Havzası... İstanbul’dan sonra İSİG meclislerinin ardarda Tekirdağ ve Kocaeli’nde kurulmuş olması bir tesadüf değil. İstanbul’un sanayisini kustuğu, suyunu çektiği, her anlamda bir sömürme ilişkisine geçtiği bölgeler buraları. Bir bütünlük var. Bu bütünlük örgütlü çalışma vesilesi ile emekçi öznelliğinde de yeniden yaratılabilir.

lır. Havza eksenli çevre mücadeleleri, mesela kayagazının, yeraltı sularının, açık veya kapalı madencilik ile kömürün, HES'lerin mücadeleleri aynı zamanda bir işçi sağlığı ve iş güvenliği mücadelesi alanıdır. Buradaki etnik ayrımcılığa, ırkçılığa karşı mücadele, altta kalanın canı çıksın istihdam rejimine karşı verilen bir mücadeledir aynı zamanda. Göç dalgaları, en son göç edenin en pis, en riskli işi kabul etmek zorunda kaldığı için bir de 'sosyal damping' temelli ırkçı saldırılara maruz kaldığı bir emek piyasası, katmerleşmesi yaratmaktadır. Yani ırkçılık, emek piyasalarına içkindir. Keza cinsiyetçilik de. Kapitalizmin ezeli ve ebedi sömürdükleridir kadınlar.

Bu ortak mücadele için gerekli ortak verilerin, ilişkisel sosyal haritaların oluşturulmasından henüz uzağız. Burada son olarak tekrar sendika uzmanlarına, sendika yöneticilerine seslenmek istiyorum. Mesela elinizin altında, çoğu zaman her ay 'yenisi geldiğinde' sildiğiniz işkolu e-devlet verileri bir altın değerinde tutulması, korunması ve işlenmesi gereken, Türkiye'nin resmi kapitalizminin verilerini veren listelerdir. Amacımız bu Türkiye kapitalizminin resmi resminin üzerine bizim tuttuğumuz iş cinayeti ve emek direnişlerini işlemektir. Bu adım Türkiye'de kapitalizmin kalkınma ve kıyım resminin peşine düşmek, izleğini sürmektir. Verileri basın açıklamalarında tek boyutlu olarak kullanıp fetişleştirmeye ve sansasyonelleştirmeye son verip, onları örgütlenme kılavuzları olarak, kapitalizmin

semptomları olarak kullanmalı ve yanyana koymalıyız. Tabi ki popülerleştirilmiş, genelgeçer anlaşılan sloganlara da ihtiyacımız var. Ama ancak bu ince eleme sürecinden geçsek, bu sloganları buluruz. Yoksa hep tek boyutlularıyla, masa başında ezber süreğlerinden klavyeye akmışlıklarıyla, içte kimlik ve özdeşleştirme yaratan 'bizim kız bizim oğlan' sloganlarının önüne geçemeyiz. Müdahil bilimin tam da zamanı, akademi sınırlarında bilim üretimi, konvansiyonel bilim üretimi bunca kriz içerisindeyken.

Güvencesizleştirme, esnek, kuralsız keyfi çalıştırmanın iş cinayetleriyle ilişkisinin her işkolu bazında sistematik olarak çalışılması, bu alanda genelgeçer sözlerle yetinilmemesi çok önemli. Her işkolunun kendine has bir dinamiği var. Veri tutmak ve örgütlenme faaliyetini önceleyen / eşlik eden etnografik çalışmalar çok önemli. Veri tutmak, sırf 'ölü bedenler saymak' demek değil. Aylık iş cinayeti raporları ile senelik İş Cinayeti Almanakları, kalkınmanın bedelini bir rutin içerisinde hatırlatmayı ve yakın bir gelecekte de bir öncelik dahilinde azaltmayı umuyor. Aynı zamanda ölümleri doğallaştırarak, adli vakaya indirgeyen, işçiyi ölümden sorumlu tutan basın dilini, resmi dili de görünür hale getiriyorlar. Günümüz siyasi rejimi için, hakikat-sonrası dönem diyorlar. Yani bilişsel kapitalizmde, taktiksel olarak işleyen sistemik bir dezenformasyon var ki hem rızanın, hem zorun yaratılmasında elzem. İşte bu hakikat-sonrası dönemde bu rutin hakikat rejimi çabası, veri üretme ve

ilişkilendirme çabası da bana bir o kadar elzem geliyor. Türkiye’de kent, çevre, kadın, hafıza hareketleri kent yıkımı, çevre alınakları, kadın cinayetleri haritaları, kaybedilenlerin ve bulunan mezarların haritasını çıkarıyor, Türkiye’de veri toplama en ‘sivil’, en muhalif dönemini yaşıyor. Bizatihi pratiğin kendisi muhalefet oluyor hakikat-sonrası dönemde. Bu konuda sendikalar henüz benzer bir cevvaliyet gösteremediler. Ekonomik odaklı sendikacılık bu tarz bir veri-madenciliğine, bilgiye ihtiyaç duymuyor. Ekonominin eski tasnif ve kavramlarıyla ve eski kurumsal yapısı ile varlığını sürdürebiliyor. Bu verili durumda ise, daha yeni işkollarında yeni örgütlenmeler çıkartan tersane, çağrı merkezi, set, radio/tv, sağlık, özel üniversite, plaza çalışanları can odaklı, yaşam savunucusu odaklı, işçi sağlığı ve çalışma acısını sorunsallaştıran örgütlenme yapılarına kapılarını açıyorlar. Bunlar ufak ama parıltılı, umut vadeden örnekler. Bunların göle mayayı verdiklerini düşünüyoruz. Kendi işçi sağlığı raporların sahadan gelen bilgilerle kaleme alan, tüzüklerine işçi sağlığı ve iş güvenliğinden sorumlu yönetim kurulu üyesi şartı yazan, ‘sağlıkta taşeron olmaz, sağlık çalışanlarının sağlığı hepimizin sağlığıdır’ı hem hukuki, hem de politik olarak belleten, havza bazlı işçi sağlığı nedenli grev çağrısı yapan sendikalar oldu. Bu deneyimlerin birbirinden öğrenmeye, ne noktada tıkanıldığını, ne noktada ileriye gidebildiğinin bilgisini istişare etmeye ihtiyacı var.

Devletin sosyal meselelere dair, yani ‘kıyım’ alanına dair veri toplamama politikası var, yani politikasızlık politikası. Fakat sermayenin yatırım alanlarına dair, her gün yeni bir coğrafya oluşturuluyor ve verisi sermayeye sunuluyor: HES, yeraltı suları, ucuz istihdam, çalışma saatleri, maden, kayagazı potansiyeli haritaları gibi. Biz sosyalbilimciler, biz sosyal politikacılar, biz sendikacılar bu tarz parçacıklı çalışmamalıyız. İlişkisel, bütünsel görüp, mekansal olarak somut davranmalıyız. Artık somut çıktılı çalıştay şekline dönüşmesi gerektiğini düşündüğüm toplaşmalarımızı, eğitimlerimizi, örgütlenme çalışmalarımızı can ve yaşam savunusu dilinden ve iş paketlerine, gündeme ve bir takvime dökerek tekrar oluşturmamız gerekiyor. Dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

■ Rıdvan TURAN

Aslı Hocama teşekkür ediyoruz. Konuşmasında özellikle yeni bir kavramsal çerçevenin, belki bir kavram setinin oluşturulması gerektiğine ilişkin vurgusu son derece önemliydi. Çünkü kaza, fitrat... İşte ben ilk defa duyuyorum kalkınma şehidi gibi kavramların sömürüyü gizleyen, üstünü örten kavramlar olduğunu. Aslında bu alanda yeni bir mücadele başlatılacaksa başlanması gereken yerlerden bir tanesinin alana ilişkin çalışanların lehinde sömürüyü kristalize eden açıkça görülmesini sağlayan

yeni bir kavramsal sete ihtiyaç olduğundan bahsetti. Yine kamu güvenliği kavramının nasıl algılandığını, bunun karşısına gerçek kamu güvenliği kavramının; günde 20'den fazla işçinin ölümüne sebep olan bir gerçeklik olduğunu, bunun yerine yeni kavramları ikame etmek gerektiğini, keza yine çalışma kaynaklı şiddetin önemli bir kavram olduğunu ifade etti. Devletin bir anonim şirket gibi çalıştığını ve bu sebeple de sömürüyü daha fazla daha fazla arttıracak her türlü yolu, yöntemi en barbar biçimde kullandığından bahsetti. Konuşmanın en önemli vurgularından bir tanesi iş kazalarına karşı en iyi önlemin işçinin örgütlenmesi olduğunu ve bu konuda verilen mücadelelerin de daha ziyade aileler tarafından verilen mücadeleler olduğunu söyledi. Tabi HDP'de içinde olmak üzere diğer siyasi partilerin ve sendikaların da bundan çıkaracak bir sonucu, bir sonucumuz olmalı diye düşünüyorum. Neticede de veri toplamının devletin toplamadığı alanlarda ya da alternatif biçimde veri toplamının bu mücadeleye sağlayacağı katkılardan bahsetti. Kendisine çok çok teşekkür ediyorum. Yemek arasından önce iki kıymetli konuşumuz var. Onlardan tanıklıklarına ilişkin birer küçük konuşma rica edeceğiz. Ercan Kılagoz-Torunlar İnşaat Emekçisi, buyrun Ercan Kılagoz. Söz sizin.

■ Ercan KILAGUZ

Torunlar İnşaat Emekçisi

Öncelikle şunu belirterek başlamak istiyorum; ülkenin temel sorunlarından en önemli sorunlarından bir tanesi olan iş cinayetlerinin önlenmesi için çaba sarf eden, direniş gösteren herkese burada ve buradaki katılımcılara saygılarımı sunarak başlamak isterim. Torunlar toplumunda bayağı yankı uyandıran Soma'dan sonra en büyük işçi kıyımının olduğu yerlerden bir tanesi. Burada bu durum asansörler 48 sefer kaza durumu yaşamasına rağmen hiçbir şekilde tedbir alınmaması nedeniyle bilinçli bir şekilde oradaki 10 tane insanın, işçi ve emekçi arkadaşımızın hayatını kaybetmesine neden olmuş. Bu durumu bilinçli bir öldürme olarak görüyoruz ve o şekilde değerlendiriyoruz. Çünkü Makine Mühendisleri Odası'nın kazadan önce tutmuş olduğu bir rapor var. Bu rapor asansörlerin sağlıksız çalıştığını ve bunların kaza yapacağını birkaç ay öncesinden belirtiyor ve dile getiriyor. Daha sonra Çalışma Bakanlığı'na bağlı müfettişlerin tutmuş olduğu 21 maddelik bir raporda, 21 maddenin tümü olumsuz olarak dile getiriliyor ve buna yönelik şirket tarafından hiçbir şekilde tedbir alınmıyor. Tedbir alınmadığı takdirde özellikle 18. maddede asansörlerle ilgili vurgular da yapılıyor. Yani burada sağlıksız olduğu, kazaya neden olabileceği, ölümle sonuçlanabilecek kazaların oluşabileceğine

dair durum da ortaya konuyor. Ve nitekim 6 Eylül 2014 günü 10 arkadaşımızı burada kaybettik yani. Bu duruma birinci dereceden tanık olanlar; bu şirketin sahipleri ve GD Major firmasının sahipleridir. Bunlar bizzat şirkete geldiklerinde, şantiye alanına girdiklerinde asansörlerin arızalı olduğuna tanık olan ve merdivenleri kullanarak belli katlara çıkan yönetici ve oranın patronu olan insanlar. Buna rağmen bu derece yakın olan, bu sorunu bilen ve birinci elden müdahale etmesi gereken insanlar olduğu halde, hiçbir şekilde tedbir almayan, işçiyi bilerek ölüme sürükleyen, iş cinayetine direkmen sebebiyet veren bir mantık kendini açık bir şekilde ortaya koymuş bulunmaktadır. Biz bunu dile getirdiğimizde, bu ölüm olayı gerçekleştiğinde, müfettişliğin tutmuş olduğu 21 maddelik raporu basınla paylaştığımızda suçlandık. Yani ölen 10 insanın hiçbir öneminin olmadığını onların şu ibarelerinden gördük: “Bunun bir sabotaj olduğunu, bilinçli olarak kendileri tarafından yapıldığını, bunun tedbirinin alınmadığı, asıl birinci derece sorumlu olanlarının buradaki asansörü kullanan insanların, işçi arkadaşların olduğu”na dair ibareler öne sürüldü. Bunu kullananlardan bir tanesi de Aziz Torundur. Bu raporla ilgili biz bunu basına sunduğumuz için, Çalışma Bakanlığının tutmuş olduğu bu raporla şirketi kamuoyunda haksız yere karaladığımız için, imajımı zedelediğimiz için bize artı bir davada açıldı. Hatta bunun bir de esprisi var. Sağ kalmanın cezası 18 bin lira diye bir rakam belirlemişler. Hani bu şekilde bir yaklaşım tarzı vardı.

Yine orada çalışan arkadaşlardan dersane öğrencisi olan, Erdoğan Polat Van'dan gelen, çalışan, dersane parasını çıkarmaya çalışan bir arkadaşımızdı. 15. kattan tedbir alınmadığı için, sepet diye tabir edilen dış cephe montajında, (camların montajında kullanılan bir sepet) o sepetin halatlarının kopması sonucunda hayatını kaybetmiş, paramparça olmuş bir vaziyette kemikleri toz haline dönüşmüş bir şekilde o alandan çıkarıldı ve götürüldü. Bu kadar duyarsız bir durum karşısında bunlara tanık olduğumuz zaman, daha sonra 1328 işçi iş yerinden çıkarıldı polis zoruyla. Oradan bizler de çıkarılmaya çalışıldık. Sendikadan arkadaşlar, Dev-Yapı İş'den arkadaşların desteği ve öncülüğüyle orada bir direniş ortaya konuldu. Orada hakları olan arkadaşların haklarını alması için bir çaba sarf edildi. Bu kısmen de olsa belli başarı da sağlandı. Yani burada temel zihniyet şuydu: yani bu kadar zaafiyetin aleni bir şekilde ortada olmasına rağmen, sadece kendi sorumluluklarının, zaafiyetlerinin işçilere yüklenmesi mantığını açık bir şekilde ortaya koymak. Daha sonrasında bu işyerinden işten çıkışlarımız verildikten sonra başka bir şantiyede çalışmaya başladım. Orda da güvenlik zaafiyetlerinden dolayı arkadaşlar tarafından yapılan uyarılar vardı tedbirlerin alınmasına yönelik. Bunlara karşı da hiçbir şekilde önlem alınmadı. Ve orada ben bir kaza geçirdim. Bu kaza sonucunda bir beyin kanaması geçirdim. Ölümünden döndüm açıkcası. Ben bu kazayı geçirdikten sonra yine 19 yaşında genç bir arkadaşımız, o bölgeye birkaç tane

arkadaşla beraber gönderiliyor ve oradaki eksik olan noktaların tamamlanması için. Yani herhangi bir denetleme olursa zaafiyet olayının ortadan kaldırılması için. Oraya gönderilen arkadaşlarımızdan bir tanesi düşüyor aynı alanın birkaç metre ilerisinde. Benim düştüğüm noktanın birkaç metre ilerisinde. Kolu kırılıyor. ucuz atlatıyor.

Yani zihniyet bu. Sonuçta işçi bilinçli bir şekilde örgütlenmediği sürece, kendi hakkını müdafâ etmediği sürece... Sendikalar da da biz bazı eksikler görüyoruz. Bunun çok detayına girmeye gerek görmüyoruz da, bazı alanlarda yetersiz kaldıklarına inanıyoruz. Çünkü ölümler gerçekleştiğinde herkes oraya yığılıyor bir şekilde, bir şeyler yapmaya çalışıyor ama öncesinde böyle bir çalışma hiçbir şekilde görmedik orada. Bunların da üzerine düşeni yapması gerektiğine inanıyoruz. Şimdi bu eksende örgütlenmeye çalışılması, o şekil kendi hakkını müdafâ etmesi, sermayeye karşı o bilinçle hareket etmesinin sağlanması çok önemli bir olay. Temennimiz bunun sağlanması, bunun yapılması. Herkese teşekkür ediyorum dinlediğiniz için. Söyleyeceklerim bu kadar, sağ olun.

■ Rıdvan TURAN

Teşekkür ederim Ercan Kılazuz'a. Şimdi Maden-İş Sendikası yöneticisi Aydın Tepe. Somalı madenci, buyrun.

■ Aydın TEPE Maden-İş Soma

Merhabalar, herkesi sevgiyle selamlıyorum. Herkese saygılar. Ben Aydın Tepe Soma'dan maden işçisiydim, şu an işsizim. Sendikal örgütlülüğümden dolayı işten atıldım. Buraya tanık ve mağdur olarak geldik. Gerçi Soma'ya bütün dünya tanık oldu da bir biz değil, yani Somalılar değil. Tüm dünya Soma'ya tanıklık etti. Soma katliamının sebeplerini işçiler bazında değerlendirdiğimizde; ilk baştaki şey üretim zorlaması geliyor. Üretim zorlaması nasıl oluyor? Soma kömürleri ile devlet arasında yapılan bir sözleşme var ve oran sistemli çalışılıyor. Bu sistemde yılda 1,5 milyon ton kömür istiyor devlet Soma kömürlerinden devlet. Bir yıl sonra devlete 3milyon ton kömür, 3 milyon ton net değil de yakın bir derecede, teslim ediliyor. Bu sorgulanmıyor. Senin kapasiten belli. 1.5 milyon ton kömür istedim ben senden ama sen bana 3 milyon ton kömür teslim ettin. "Bunu nasıl yaptın?" diye sorgulama olmamış o dönemde.

Ondan sonraki yeraltında çalışan işçi arkadaşlar 3 vardiya biçiminde çalışır. İlk vardiya serseri vardiyası, ikinci vardiya gündüz, üçüncü vardiya ise paşa olarak adlandırılır. Bu vardiyalardaki amirlerin birbirleri ile bir yarışı vardır. Hani senin vardiyanda şu kadar kömür çıktı, benim vardiyamda bu kadar kömür çıktı. Bunu kim üzerinden

yapıyorlar? Yine üretim zorlaması, işçiler üzerinden. Sen fazla çıkarttın, ben fazla çıkarttım. Fazla çıkarttıkları zaman ne yapıyor bu amirler, yöneticiler? Bunun üzerinden, işçi üzerinden prim kazanıyorlar, yani primlerini yükseltiyorlar.

Onun dışında sıralamaya gelirsek; götürü sistemi vardır yeraltında. Örneğin nasıl dersenez; örneğin ben 8 saatte 2 metre bir yer ilerlemek zorundayım. Vardiya amiri gelir. Aydın der, sen burayı der yap, git der. Yani 3 metre verir bana. 3 metreyi yap, çık dışarı der. Bir saatte yap çık, 4 saatte yap çık. Bu sefer işçi ne yapıyor? Daha fazla bir çaba sarfediyor, daha fazla bir emek sarfediyor bir saat önce çıkacağım, 2 saat önce çıkacağım diye. Onu bitiriyor. Sonucunda ne oluyor; kazaya sebebiyet veriyor. Hızlı çalışmadan, kontrolsüz çalışmadan dolayı insanlar kazalanıyor malesef. Örneğin, şimdi Soma'daki iş kazalarının % 80'i uzuv kaybıdır, yani parmaklardan, ayaklardan. Şimdi insan kazalandığı zaman işçiyi hastaneye götürüyorlar, kaza tutanağı tutmuyorlar. Yeni başladı bu sistem. Önce bir kontrol ettirin. Kırığın, çıkığın var mı? Kırık, çıkık varsa kaza tutanağı düzenliyorlar. Yok ise, uzuv ezilmesi varsa biz seni idare ederiz, şartele göndeririz buraya göndeririz diye. Öyle bir sistemle çalışıyor şu an Soma. Yani ne kadar iyi, ne kadar kötü tartışılır.

Şimdi Soma'da 13 Mayıs'tan sonra bazı yaşadıklarımı anlatayım size. İşçi arkadaşlarımdan biri anlattı. Çocuğun birine bisiklet vermişler. Çocuk diğer çocuğa sormuş

nerden aldın o bisikleti benim diye... O da babam öldü diyor arkadaşına. Öbür çocuk da diyor ki keşke benim babam da ölseydi de o bisikletten ben de alsaydım.

Örneğin, bu daha yakın bir zamanda oldu. İşten atıldıktan sonra beni aradı arkadaş. Dedi ki Aydın seninle bir görüşebilir miyiz? Gittik, bir yerde çay içiyoruz. İşten atıldığını söyledi ve bugünkü süreçte birşey yapabilir miyiz dedi. Dava açabilir miyiz? Arkadaşın bayağı bir kaçağı olduğundan, sebepsiz işe gitmediğinden dolayı işveren çıkış vermiş. Ben de ona yasal olarak hiçbir şey yapamayacağımızı söylediğim. Ailene söyledin mi dediğimde, evet söyledim, eşimle tartıştım, geldim buraya: 'Ne diyor yenge?' dediğimde 'keşke madende sen de ölseydin' demiş. Bu daha 3-4 ay önce yaşadığım bir olay.

Artık biz de çok kötü şeyler yaşanıyor. Bir de ayrışmalar var Soma'da. Nasıl dersenez, bu daha 3 gün önceki bir muhabbet... Kamuda, devlette çalışan arkadaşlarla sohbet ediyoruz, İşte bu 13 Mayıs'tan sonra madencilere verilen şeyler vardı. Örneğin haklar diyelim. Hak haftada 2 gün tatil, artı maaşlarda iki asgari ücreti taban tutarak yükselttiler. Kamucu arkadaşlarla sohbet ederken bir tanesi dedi ki, Aydın ben dedi devlette çalışıyorum. Emek sarfettim, sına va girdim dedi. Şu an 2.5 milyar maaş alıyorum dedi. Yeraltında çalışan işçi gelmiş Zonguldak'tan, Kütahya'dan dedi. Allah'ın çobanı dedi. Aynen bu şekil... Benden fazla maaş alıyor dedi. 3.5-4 milyar liraya yakın maaş alıyor dedi. Ya ben ona göre daha

kültürlüyüm, o benden kültürsüz, kültürsüz adam benden fazla maaş alıyor. Bu nasıl bir şey oldu dedi.

Söyleyecek çok şey var aslında da. Biraz da bende heyecan var. Farkına varmışsınızdır zaten. İşte 13 Mayıs'tan sonra bizler sendika ile tanıştık. 13 Mayıs'a kadar sendikamızın ne olduğunu bilmeyen insanlardık. Öyle adlandırayım kendimi. DİSK ile Maden-İş ile tanıştım. Onun örgütlenmesinde elimden geldiği kadar mücadele verdim. Vermeye de hala devam ediyorum. Vazgeçmiş değilim. Bunun sebebi malesef Türkiye'de bir bedel ödüyorsun. Eğer sermayenin, devletin istemediği bir iş içerisinde yer alıyorsan, seni açıklıkla terbiye ediyorlar. Şu an beni açıklıkla terbiye ediyorlar. Ben açıklıkla terbiye olduğuma inanmıyorum. Buraya geldiysem eğer, buradaysam daha terbiye edememişler söyleyeyim size. Yani diyecek çok şey var da, dediğim gibi ben biraz daha heyecanlıyım. İlerleyen saatlerde tekrar herhalde çıkacağım. Bu heyecanımı biraz olsun yendim. Sonra da tekrar görüşürüz inşallah.

■ Ridvan TURAN

Evet tanıklıklarından dolayı Ercan Kılaguz ve Aydın Tepe'ye çok teşekkür ediyoruz. Konuşmalarından dolayı da Nail Dertli'ye, Özgür Müftüoğlu'na ve Aslı Odman'a da çok çok teşekkür ediyoruz. Yemek için zannederim bir 15 dakika var. Bu 15 dakikayı sohbet ederek tamamlayabiliriz. Söz

isteyen varsa, buyrun. İsterseniz buradan konuşun. Üç söz talebi var galiba. Beşer dakika rica ediyorum. Buyrun.

■ Mustafa DOĞAN

Katılımcı

Fatih ilçe şubesinde yürütmedeyim. Herkese teşekkür ediyorum, bu organizasyonu düzenleyenlere, konuşmacılara. Ben bir konuya daha ilginizi çekmek istiyorum. Bu söylediklerinize katılıyorum, doğru ama bir de aile yapısına inmek lazım. Yani şimdi ailede çocuk nasıl büyüyor ve nasıl bakılıyor? Şimdi bir ailede çocuk dışlandığında, o çocuk hiçbir şey yapmadığında, bundan bir şey olmaz dendiğinde, çocuk biraz da iş hayatına başladığında, orada da kendini kanıtlamak daha fazla çalışmaya başlıyor, ama daha fazla orada sömürüldüğünü fark etmiyor. Dolayısıyla bu anlamda bilinçlendirmeye aileden başlanırsa, haklarını da bilirse... Sendikalar bu konuda da biraz çalışma yaptığında, oralara indiğimizde sorunun daha da azalacağını düşünüyorum. Çünkü kendimizden de bakıyoruz iş hayatımıza, dışardan da bakıyoruz. Çalıştığımız dönemlere baktığımızda kişi hakkını bilmiyor. Hakkını bilmediği noktada da kendini ne kadar savunabilir? Dolayısıyla sendikalar ve bizim gibi bu kamu kurumları, sivil toplum örgütleri burada bir ortak çalışma yapıp buralara da eğilirse, çok daha memnun olurum. Teşekkür ediyorum.

■ Dinleyici Sorusu:

Rıdvan Hocam, Aslı Hocam e-devletten veri toplama dedi. Bu Çalışma Bakanlığının şeyini mi kastediyor? E-devletten veri toplanabilir mi?

■ Aslı ODMAN

Yok, sendikalara her ay kendi iş kollarındaki tüm işçilerin, tüm işyerlerinde kolları ile adresleri, kaç işçi çalıştırdığı veriyor olmalı, her ay. Parmak sallamak için yolluyor, sakın bu 3000 işyerinin dışındaki herhangi bir işyerini örgütlenme diyor. Sonra malum... İş kolu itirazları vesaire örgütlenmeyi imkansız kılan bir sistem var. Böyle bir veri ile Almanya'da, Fransa'da olamaz yani. Bu bilgi gizliliğine girer ve sendikaya o alandaki bütün işyerlerinin ismini, adresini falan düşünmek, hayal bile kuramaz. Bize böyle bir veri geliyor, her ay da geliyor ama mesela bunlara bütünsel olarak ulaşım değerlendirilmek. Yani o 20 iş kolunu, artı üzerine farklı tekniklerde kamu iş kollarını koysak, bir de devletin yansıttığı... Böyle müthiş bir veri üretme durumu var. Biz verileri ters yüz edip emek tarafından okuyabiliriz. (...) En çarpıcı bu e-devlet verileri. Sendikaların elinde, bu veriler uzmanların ellerinde.

■ Ertuğrul BİLİR Katılımcı

Merhaba arkadaşlar, Ben Ertuğrul Bilir, makine mühendisi, iş güvenliği uzmanı. Ufak bir itirazım var. Yani dostlar arasında konuşuyoruz. Sanıyorum genel olarak anlayışlarımız ayındır ama bazen çubuğu bükme oranlarımız farklı oluyor. O açıdan ben bu itirazı yapmaya gerek duyuyorum. 3'üncü oturumda da konuşmacıyım ama oranın gündemi bu konu değil. O yüzden şimdi şey yaptım. Şimdi güvenlik kültürüne karşı çıkarken, bazen işyerindeki eğitimleri de sanki gereksiz buluyormuşuz gibi oluyor. Evet sermayenin getirip bütün işler işçinin yeterli eğitimi olmamasından, bütün kazalar bundan kaynaklanıyor demesine karşı çıkalım ama biz bunu vurgulayıp bu noktada bıraktığımız zaman işçi arkadaşımızdaki yansıması, eğitimlerin önemsiz olduğu sonucuna da gelebiliyor. Doğru değil, ben de, birçok bu alanda çalışan arkadaşım da iş yerlerinde iş güvenliği eğitimlerini yönetmelikte belirtilen sürelerde verebilmek için işten atılan arkadaşlarımız, insanlarımız. Bu da bir mücadele alanı. Oralarda bu eğitimler tek başına sorunu çözmez ama yararlı. Risk değerlendirmesi konusunda mesela farklı düşündüğüm arkadaşların bizim İSİG meclisinde de olduğunu biliyorum. Birbirimizle tartışırız, birbirimizi ikna etmeye çalışırız ama risk değerlendirmesi tek başına sorunu çözmez. Ama bir iş yerindeki teh-

likelerin, risklerin envanterinin olması, bu sürecin yapılırken, çalışanların bu süreçte katılmış olması, sizin Aslı'nın da belirttiği gibi belki bir insanı kurtarabilme ihtimalinizi artırır. O yüzden bütünseldir deyip bıraktığımız zaman buralarda yapabileceğimiz çalışmalarını ve düzgün yapılması için verilecek eğitimleri küçümsemiş oluyoruz. Çubuğu bükerken bunlara dikkat etmekte fayda olduğunu düşünüyorum. Teşekkür ederim.

■ Dinleyici Sorusu:

Benim 1-2 itiraz noktam, bir de vurgulanması gerektiğine inandığım temel bir nokta var. O yüzden söz aldım. Birincisi; Aslı Hocam'ın koyduğu değerler oldukça önemli ama yaptığı kavramsallaştırmayla benim problemim var. Birincisi burada temel nokta şu: İş cinayetleri yaşam meselesi değildir, sınıf meselesidir. Biz iş cinayetlerini politik olarak koyup ondan sonra can ve yaşam meselesi ya da kavramı üzerinden tarif etmeye kalktığımız andan itibaren ve bunu bir sınıflar üstü bir yere doğru çekmeye başladığımız andan itibaren bir üretimden koparırsınız, iki politik özünü koparırsınız. İkincisi, iş cinayetleri kavgasını aileler yürütmez, doğrudan sınıf örgütleri yürütür, çünkü aileler sadece hak mücadelesi yürütür. Bu hak mücadelesi de büyük oranda ben bir iş kazası geçirdim, inşaattan düştüm, iskeleden düştüm, o yüzden çok net bilirim, işçilerin ailelerinin hak mücadelesi, Somalı arka-

daşın anlattığı mücadeledir. Yani kazadan sonra, cinayetten sonra tazminatı alma kavgasıdır. Adaletsizlik meselesi de odur. Yani biz aslında ailelere yıktığımızda şöyle bir sıkıntıya giriyoruz: Ölenlerin mücadelesini veriyoruz. Oysa bizim mücadelemiz ölmeyenlerin mücadelesi olmalıdır. Üçüncüsü, bu noktada Özgür Hoca'nın vurguları çok önemli ama bir meseleyi çok özel vurgulamak lazım. Ben eksik gördüğüm için söyleyeyim. AKP döneminde iş cinayetlerinin artmasında taşeron sisteminin büyük, çok büyük rolü var ve taşerona karşı sistemli bir mücadele olmuyor. Taşeron tek boyutlu bir şey değil. Yani sadece emeğin verimlilik düzeyinin artırılması ya da bir iş zorlaması değil, iş organizasyonundan bir sürü şeye kadar var. Çok somut bir örnekle hemen bitireceğim: Torunlar'da arkadaş anlattı. Ben inşaatlarda çalıştım, bizim dönemde inşaatdaki çalışma şuydu: Birileri temel atardı, kalıpları dikerlerdi. O temel biterdi. Kaba inşaat, tuğlalar örülürdü. Sıvacılar, sıvacılardan önce elektrikçiler, sucular girerdi, en sonsıvacılar girerdi, en sonda da boyacılar girerdi. Şimdi bir kat bitiyor, altında insanlar çalışıyor. Üstte vinçler sistemle yeni katı örüyor. Yani taşeron denen şey ve yoğun çalışma denen şey bir iş yerinde plansızlığı getirirken, güvensizliğin de temelini atıyor.

Petrol-İş'in kitabını Aslı Hoca gösterince aklıma geldi, Petkim Petrol-İş'in en güçlü olduğu yerdir, İzmir'de. İzmir'de Petkim'in yanında bir tersane vardır ve iş cinayetlerinin büyük bir kısmı Petrol-İş'in çalıştığı

alandan değil, o tersaneler alanında olur. İşçilerin ölümünün ana sebeplerinden biri de Aliağa'dan İzmir'e ulaşma yoludur. Ve bu Petrol-İş orada bir iş uzmanlık hastanesi açılması için herhangi bir mücadele yürütmemiştir. Maden-İş, Maden-Sen ve Türk-İş'in maden sendikası Soma'dadır. Madenlerde benim bildiğim kadarıyla en fazla kazalardan biri yanmadır. Soma Hastanesi'nin gelişkin bir yanık ünitesi yoktur. Mesela bunlar da bizim artık gündemimize girmelidir: Son olarak da şunu da söyleyeyim: Ercan arkadaş anlattı, ben iş cinayetlerinden sonra cinayetten yargılanan bir tane patron hatırlamıyorum. Ama Çin'de iş cinayetlerinin önlenmesinde bunun çok büyük rolü olduğunu da biliyorum. Yani somut talepleri de dillendirebilirsek, somut sorunlarla beraber işçilere anlatmamız ve mücadeleyi biraz daha büyütmemiz lazımdır. En büyük rol sendikalarıdır ve sendikalar nerdeyse hiçbir şey yapmıyor, hiçbir şey yapmıyorlar. Sorun budur. Teşekkür ediyorum.

2. OTURUM

İŞ CİNAYETLERİ VE HUKUK

■ MODERATÖR

Çiğdem ÖZBAŞ
Eğitimci

■ KONUŞMACILAR

Murat ÖZVERİ
Çalışma ve Toplum Dergisi Genel Yayın Yönetmeni
Can ATALAY
Sosyal Haklar Derneği
Şeref ÖZCAN
İş Başmüfettişi
Mustafa Mesut TEKİK
Petrol-İş Sendikası Genel Örgütlenme ve Eğitim Sekreteri

Çiğdem ÖZBAŞ

Tüm emek dostu arkadaşlara, emekçi arkadaşlara hoş geldiniz diyoruz. Yani rüzgârların tersten estiği bir dönem, tamamen neo-liberal bir siyaset, tek adam diktatörlük siyasetinin egemen olduğu bir dönemde gerçekten emekten yana olanların yaptığı çok önemli. HDP Emek Komisyonu'nun çağrıcısı olduğu ve organize ettiği bu sempozyum bizler için çok değerli. Tam da böylesi dönemlerde nehirdeki akıntıya karşı kürek çekmek, bizim kaslarımızı güçlendirecek olan asıl şey. Şimdi platformdaki arkadaşları tanıtacağım ama kendileri kamuoyunda en çok emek alanında tanınan yüzlerden. Emegin, sesini, sözünü, teorisini, politikasını, örgütlenmesini koruyan, savunan bu alanda bütün mağdur arkadaşlarımızla, işçi arkadaşlarımızla, emekçi arkadaşlarımızla her alanda dayanışma içinde bulunan dostlarla bir aradayız. Bu sempozyumun sonunda bizim bir çıktımız, bir kitabımız olacak. Ancak HDP'nin bu çalışmayı yürütüyor olması politik bir sorumluluğu da üzerimize aldığımızı gösteriyor. 1. Bölüm'de konuşulan her şey, işçi sağlığı ve iş güvenliği, işçi güvenliği meselesinin politik bir mesele olduğunu, teorik olanda çok ciddi bir akademik mücadele vermek zorunda kaldığımızı ve bunun örgütlenmesi konusunda da her birimize çok büyük sorumluluklar düştüğünü görüyoruz. Konuş-

macılara size programda sunduğumuz gibi aynı sırayla söz vereceğiz. Ne yazık ki süre sıkıntısı yaşadığımız için 15'er dakikayla sınırlamak zorundayız. 15 dakikalık bir mola sonra da saat 4'te son oturuma geçilecek. O arada soru ve cevap biçiminde bir bölüm yapılmasını da tercih ediyor komisyondaki arkadaşlarımız. O yüzden bu oturum Sempozyum bildirimleri formatında geçecek, sonunda da toparlamak için tekrar bir tur yapmak isterlerse konuşmacıların kendilerine verebileceğimiz bir süre olacak. Ne yazık ki katılımcı arkadaşlarımıza soruları bu oturumda alamayacağız. Sorular son oturuma kalacak.

Murat Özveri kendisi hem avukat. Kim mağdursa Murat'la bir görüşmesi yeterli. Böylesine bir avukatlık hizmeti veriyor. Aynı zamanda Sendikal işleri takip eden... Yıllardır bu alanın birikimini taşıyan bir aktivist avukat arkadaşımız. Aynı zamanda Çalışma ve Toplum dergisi genel yayın yönetmeni. Bu dergi çok değerli bir dergi, bilimsel bir dergi ama bütün sorunları da görüyor. 55. sayısı çıktı. İnternette de bulabiliyorsunuz. Bütün bu konuştuğumuz konuları verileriyle derinleştirmek isterseniz bu dergiyi internette bulmanız çok kolay. Murat Hoca'ya bu konuda yaptığı çalışmalar için de çok teşekkür ederek sözü ona bırakıyorum.

■ Murat ÖZVERİ

Teşekkür ederim Başkan. Özellikle Çalışma ve Toplum dergisini tanıtmanız ve konuşmanız içinde ayrıca teşekkür ederim. Çünkü ben konuşmacı olduğum her yerde Çalışma ve Toplum dergisine biraz zaman ayırmak gereği duyuyordum. Bu zamanı da kurtarmış oldunuz. Sabah ki oturum da dikkatli bir şekilde izlemeye çalıştım. Çok değerli sunumlar yapıldı. Nail'in sözünü ettiği işçi sağlığı, iş güvenliği, iş cinayetleri kitabında Nail söyledikten sonra birkaç şeye baktım. Şimdi aslında yeni bir kitabın hazırlığındayım. Hazırlamaya çalıştığım kitabın giriş kısmını bir anlamda sesli olarak bu sempozyumda tartışmak istiyorum, değerli hocalar varken. Çünkü yazdığım kitaptan soğudum. Halen şu sorunun yanıtını alamadım. Evet, iş cinayetleri var. Bu iş cinayetlerine engel olmak için yürürlüğe konulmuş bir hukuki mevzuat var. Bu hukuki mevzuatların iş cinayetlerini önlemediğini kanıtlayan Nail'in atfı yaptığı dosyalar, somut vakalar var. Üstelik öyle vakalar var ki, gerçekten insanın vicdanını sızlatacak bir şekilde, mağdur olan işçiyi kusurlu olarak gösterip bir kez daha mağdur eden bir sistem var. Söylem hemen hemen başka yerlerle benzeşiyor, örtüşüyor. Nerelerle örtüşüyor mesela? Sn. Cumhurbaşkanımız "fitrat" dedi bu aldı yürüdü. Biz tepki gösterdik. Aslında bilirkişiler Cumhurbaşkanımız söylemeden önce de söylüyorlardı, işin doğasından kaynaklanan bir riskin

olduğunu ve o işi kabul eden işçinin de aslında bir sözleşme rizikosunu olarak, yaralanma ve ölme dâhil, bu riski de kabullenmiş olduğuna yönelik bir hukuki formülasyon yapıyorlardı. Bu formülasyon da çok eski, 1900'lü yıllarda da var. Dolayısıyla bir başka şey çıktı karşımıza. Kazanın ya da iş cinayetinin oluşumuna etkide bulunan faktörlerdeki işçinin kusuru. Bir başka buna ek olarak da, işçinin iş arkadaşlarının kusuru. 3'üncü kişinin kusuru. Denklem bunun üzerinden dönüyor. Fıtrata kaçınılmazlık dedi bilirkişilerimiz. Bu olayda % şu kadar kaçınılmazlık vardır denildi. Hiç kimsenin kusuru yok, kaçınılmazlıktan kaynaklanan denildi. 3'üncü kişinin kusuru denildi, işçinin kusuru denildi. Şimdi baktım bunu kimler ne zaman söylemiş. Yine Aslı'ya teşekkür etmem gerekiyor. Aslı'nın yaptığı bir çeviriden yararlanmıştım. Daha 1900'lü yıllarda, yani Amerika sanayisinin tam da sanayi atılımını gerçekleştirdiği başka bir aşamaya geçtiği, sermaye birikiminin kritik bir noktasında, Amerika'da o kovboy filmlerinde gördüğümüz büyük çiftlikler boşalıp, insanlar binlerle, milyonlarla kentlere ulaşip inanılmaz bir iş gücü fazlalığı ve iş gücünün ucuz olduğu, sanayinin müthiş bir atılım yaptığı dönemde iş kazalarında da inanılmaz bir artış var. Bu iş kazaları tıpkı bizdeki söylemlerle yapılıyor. Amerikalılar diyorlar ki varsayılan risk, birinci ilke. Olayı böyle analiz ediyorlar. Bizde ki fitrata denk geliyor. Sen eğer bu işi kabul ettiysen, bu işten doğacak olan riskleri de, sözleşme rizikosunu içerisinde kabul etmişsin demektir.

İkinci ilke, ihmale iştirak ilkesi diye bir ilkel de formüle ediliyor. İhmale iştirak ilkesi de kazanın oluşumunda işçinin bir kusuru var ise, örneğin işçi bizdeki bir bilirkişi raporuna dayalı olarak söylüyorum, pabuçsuz beni bir merdivene çıkartırsan merdiven kayar, bende düşerim, belimi kırarım. Dolayısıyla pabuçsuz merdivene çıkmıyorum demediği için, yani işveren otoritesine karşı çıkarak aklı başında, akıselim bir insan olarak o merdivenin kayacağını ön görmediği için %50 kusurludur dedikleri işte ihmale iştirak kusuru. Öyle bir babayiğit işçi düşünüyorlar ki ey işveren işçi sağlığı iş güvenliği önlemini almazsan ben bu işi yapmam diyecek, ertesi günde işe gelebilecek. Böyle düşünüyor bizim yasa koyucumuz. Amerikalılar buna ihmale iştirak demiş. Bir diğer ilke 3'üncü kişinin kusuru dediğimiz, Amerikalılarda mesai arkadaşı ilkesi denilen ilke. Eğer kazanın oluşumunda bir başka işçinin kusuru varsa, bu 3 durumdan biri gerçekleşmişse buna göre işçi kusurlu oluyor. Cezai soruşturmada zaten kesiliyor.

Peki, Amerika'da yüzyılın başında böyle. Batı da nasıl ve ne değişti, nerede ortaklaşamıyoruz? Şimdi klasik iş hukuku, Sözleşme Özgürlüğü ilkesine dayanır. Sözleşen tarafların herkesin özgür iradelerinden hareket ederek bir sözleşme yaparlar. Bunun adı da iş sözleşmesidir. Karşılıklı olarak haklar ve borçları bu sözleşmede belirledikleri varsayımına dayanır. Sözleşmenin her iki tarafı da sözleşme hukuku anlamında eşit. İşveren de eşittir, işçi de eşittir.

Buna da irade serbestisi ilkesi denir. Bu irade serbestisi ilkesinin de iş hukuku der ki, işveren daha güçlü, dolayısıyla ben bu alana biraz müdahale ediyorum. Güçsüz işçiyi koruyacağım. Bunun için bu sözleşmenin asgari en alt sınırlarını kanunda belirleyeceğim. Örneğin haftalık çalışma süresi 45 saattir diyeceğim. Sen haftalık çalışma saati süresini sözleşmede 46 saat olarak belirleyemeyeceksin. Günlük çalışma süresi fazla çalışmalar dâhil 11 saattir diyeceğim. Sen sözleşmede 13 saat kararlaştıramayacaksın. Ama bunun dışında çizdiğim çerçeveye içerisinde İrade Özgürlüğü'ne bağlı olarak, sözleşenler olarak sen serbestsin diyecek. Çok özet geçiyorum böyle bir iş hukuku formülasyonumuz var. Bu formülasyona bağlı olarak da devasa bir mevzuat oluşturmuşuz. Bu mevzuatta işverene diyoruz ki işveren şunları şunları yapmakla yükümlüdür. İşçinin şöyle şöyle hakları vardır. Örneğin işçiye kusur izafe edilen olayda da çalışmama hakkı vardır, hayatını riske ediyorsa. Şimdi tüm hukuku tüm mevzuatı, biz yıllardır bunun üzerinden tartıştık. Bu kitabı bunun üzerinden yazdık. Dedik ki işveren uymuyor, yaptırımlar yetersiz vs.vs. şöyle olmalı böyle olmalı. Birden ayıktım ve kendi adıma bu ayıkmanın geç bir ayıkma olduğunu söylüyorum. Hayır, bu mevzuatla bizim pratiğimiz örtüşmüyor, örtüşmeyen bir şey var. Ne var biz mevzuatı İsviçre'den almışız. Biz mevzuatı Almanlardan almışız, biz mevzuatı Fransa'dan almışız. Yani Batı'dan almışız. Yani işçisini sömüren Batı'dan almışız. İşçisini sömüren bu Batı'da,

Almanya'da 1950'den beri madenlerde işçi kazası olmamış. E bizde her gün oluyor. İşte Fransa'da kazalar bilmem neymiş. Mevzuat oraya uyuyor, bize uymuyor. Farkımız ne? O halde o farkın üzerinden hukuku sorgulamamız gerekiyor. Can da burada, ben soruyorum şimdi. Yerin üstünde açlık, yerin altında ölüm var. Yerin altına inmek zorundayım diyorsa bir işçi, iş sözleşmesinin yapılış aşamasında bir işçinin çocuğu keşke benim babamda ölseydi diyorsa, ya da eşi keşke sen de madende ölseydin diyorsa, burada hukuken irade özgürlüğünün varlığından, hukuken iki eşit sözleşme tarafının varlığından söz etmemiz mümkün mü? O işi tercih etmezsem, açlığa mahkûmsam burada sözleşme özgürlüğü falan yoktur. O zaman sözleşme özgürlüğü üzerine inşa edilen bu hukuktan bizim yardım beklememiz de çok mantıklı değil. O zaman ayırmak lazım. Demek ki emeğin yağmalandığı yerde bir başka hukuk geliyor, emeğin sömürüldüğü yerde bir başka hukuk geliyor. Kapitalizm içerisinde konuşuyoruz. Alman işçisi sömürülüyor, iş kazasından ölmüyor. Elde ettiği ücret geliriyle, kendilerinin formülasyonu ile söylüyorum yani insan hakları sözleşmesinin 24. maddesindeki formülasyonla söylüyorum, insan onuruna yakışır bir gelirle, kendisi ve ailesiyle birlikte bir hayat sürebileceği bir gelir elde ediyor. Bu geliri elde edemediği yerde sistem devreye giriyor. İşsiz kalırsa işsizlik sigortasıyla, konut yardımıyla vs. ile bir sistem devreye giriyor. O sistem içerisinde Alman işçisi artı değer yaratıyor. Alman işvereni

de bu artı değere el koyuyor. Kapitalizm tıkr tıkr gidiyor. Bizde böylemi oluyor? Bizde iş gücünü sattığı zaman eğitim aldığı bir işte başlamak zorunda değil. Bir Alman işçisi yeteneklerine uygun bir işte başlamadığı zaman gidiyor işsizlik sigortasından sosyal yardımlarını alıyor.

Şebnem Gökçe Balcıoğlu'nun yapmış olduğu bir hesaplamada, hiç üniversiteyi bitirip işe başlamamış bir Fransız ile Türkiye'de ki bir yardımcı doçentin elde ettiği geliri karşılaştırdığında Fransa'da ki daha fazla gelir elde ediyor. Yani ben yeteneklerime uymayan şu işte çalışmıyorum dediğim zaman, hayatımı sürdürebileceğim bir gelire sahip miyim değil miyim? Sahipsen irade özgürlüğüm var, değilsem yok. Alman işçisinin, belki Fransız işçisinin bu özgürlüğü varken benimkinin yok. Bir adım sonrasına gidelim. İrade özgürlüğü olmadan ben başladığım bu işte kendim ve ailemle birlikte insan onuruna yakışır bir gelir elde ederek, örgütlenme hakkımın da korunduğu uygun iş, teknik anlamda ILO'nun yaptığı uygun iş tanımıdır da. Yani iş, yeteneklerime uygun olacak. Kendi ve ailemle insan onuruna yakışır bir hayat sürdürebileceğim gelirden olacak. Örgütlenme hakkımda güvence altında olacak. Bunlardan bir tanesi eksik olarak ben çalışıyorsam ILO buna eksik istihdam diyor. Bu ölçü üzerinden Türkiye'de ki çalışma hayatına baktığımız zaman, karışımıza ne çıkıyor; emeğin değeri, kapitalist anlamda değeri, iş gücü anlamında değeri veriliyor mu? Hayır. Değerin altında başka

bir şey var. Emeğin yağmalanması üzerinden, sermayenin yağmalanmasına dayanan bir yerin hukukuyla, emeğin sömürüldüğü bir yerin hukuku, işçiyi koruma anlamında da olsa, aynı şekilde oluşmuyor, aynı şekilde sonuç vermiyor. Bizimkisinde emeğin yağmalanması ve yağmanın sürekliliğini sağlamak bir devlet politikası haline geliyor. Çünkü amaç sermaye birikimini tamamlamak, sermaye birikimini sürdürürebilmek.

O halde biz emeğin sömürsünü sınırlandırmak için getirilmiş olan hukuki düzenlemelerle, emeğin yağmasını durdurmaya çalışıyoruz. Bence hiç de elverişli bir takım araçlar kullanmıyoruz. Bakın ne oluyor o zaman hukuk. Bir mahkeme kararında bilirkişiler işçilerin haklı olduğuna karar veriyorlar, iş koşulları ağırlaştırılmış değiştirilmiş. Hâkim de gerekçeli kararını yazmış. Diyor ki bilirkişiler farklı düşünmekle beraber, sonuç olarak davalı işyerinde, evlerde ve işyerlerinde kullanılan mobilya imalatı yapılmaktadır. Üretim sürecini söylüyor. Bu imalatta ahşap malzemenin fabrikaya getirilmesi, depolanması, kesilmesi, işlenmesi, zımparalanması, boyanması, monte edilmesi gibi teknolojisi (bakın dikkat teknolojisi) çok karışık olmayan, bilinen bir dizi çok basit işlemlerden oluşmaktadır. Mobilya imalat fabrikasında çalışan bir kişinin ben boya yapmam, zımpara yapmam, vidaları monte etmem, depoya bakmam, ahşap parçaları kamyondan indirmem, tira yüklemem, bana verilen işin değiştirilmesi iş yerinde esaslı değişikliktir deme lüksü

yoktur. Niye bu hâkime göre bu lüksümüz yokmuş. Türkiye'nin ekonomik yapısı bu işin katma değeri, kar marjı düşünülürken basit görülebilecek işlerdendir. Bu sebeple davacının bu şartlar altında milyolarca işsiz olduğu ülkemizde, işverenin bazı üretim bantlarını kapatmak zorunda kaldığı hallerde kendisine, usulünce bu üretimin mahiyetine uygun yeni görev, maaş, özlük haklar, iş, aş teklif edildiği halde bunu beğenmemesi, kabul etmemesi, makul ve hukuka uygun bulunmamıştır. Bu nedenle de açılan davanın reddine diyor, yerel mahkemenin kararı. Daha Yargıtay da ne olduğunu bilemiyoruz. Derdest, daha o yüzden detayına girmiyorum. Ne diyor hâkim bakın! Kullanılan teknoloji, sokakta ki işsiz, memleketin ekonomik durumu, senin uygun iş talep edebilmen bu ülkede lüktür diyor.

Sadece hâkim mi söylüyor? Son örneğim hemen kapatıyorum. Bir avukat arkadaşım davaya cevap dilekçesinde diyor ki, benim müvekkilim Ford ve bir başka firmaya (Ford'un adını net hatırladığım için) fason çalışıyor. Ford benden belli bir zaman içerisinde belli sayıda bir parçayı yetiştirmemi zorunlu kılıyor, aksi halde işi başkasına veririm diyor. İş benden alıp başka birine verdiğinde benim müvekkilimin çalıştırdığı 300 kişi işsiz kalacak. E o işi benim Ford'un istediği zaman dilimi içerisinde yetiştirmem için de ben bu işçileri 11 saatin üzerinde çalıştırmak zorundayım. İşçinin yasal hakkıdır deyip 11 saatten fazla çalışmak

istememesi bozgunculuktur. Bu koşullar altında iş yasaının uygulanmasının ne kadar zor olduğunu mahkemenizin takdirine bırakıyorum diyor. Ezberimde kitaba koydum. Şimdi ne diyor bu meslektaşım? Emegın yağmalanması üzerinde dönen ekonomik bir düzen de sömürüye göre uyarlanmış bir iş hukukunu ben uygulayamam ey hâkim diyor. Mahkeme ne yapıyor? Yasal haklarını kullanması fesih sebebi olmaz diyor. Davanın kabulüne karar veriyor. Yargıtay ne yapıyor? Ben diyor ortayı bulayım bu fesih geçerli olsun, işçi Kıdem Tazminatını alsın, işverenin de o fason çalıştırdığı 300 kişiyi de günde 11 saatin üzerinde çalıştırmaya zorlamaya devam etsin. Sonucun sonucu peki ne olacak bu hukuk? Fazla ciddiye almayacağız arkadaşlar, çünkü güvence getirmiyor. Bireysel iş hukuku işçiye iş sağlığı iş güvenliği alanında, işin düzenlenmesi anlamında da ücret anlamında da bir tek güvence getirmiyor, getiremez. Dünyada da getirmemiştir. 1800'li yıllar da İngiltere'de de getirmemiştir. Bugün getirildiği söylenen Almanya'da da o zamanlar getirilmemiştir. O halde güvence ve koruma başka bir alandan üretilir. O alan kolektif iş hukuku alanıdır. Kolektif iş hukuku alanında yoksanız, orayı var edememişseniz, onun hukukunu siz yaratmamışsanız... Şimdi var bizim kolektif iş hukukumuz. Yetki için başvuran sendika ortalama 460 günde yetki alıyor. Yetki aldığımda da üyesi kalmamış oluyor. Hepsini işten çıkartılmış oluyor çünkü. Bir sendikanın yetkili olup toplu pazarlığa oturabilmesi için, Somad'an

gelenler biliyor, ya devletten icazet alacak, ya işverenden icazet alacak. Bugün İşveren ya da devletten icazet almadan toplu sözleşmenin tarafı olmayı becere bilmek, devyi hendekten bin defa atlatmaktan daha zor bir şey. Türk Endüstri ilişkiler sisteminde bu anlamda işverenden, devletten bağımsız bir sendikanın hukuken yasallaşması mümkün değil. O zaman bir başka örgütlenme modeli üzerinden düşünmemiz gerekiyor. Yağma döneminin hukukuna, yağma dönemindeki emegın yağmalanmasına karşı çıkacaksak, burada hem bireysel iş hukukunu hem kolektif iş hukukunu biz yaratmalıyız. Hayatın içerisinde örgütleyerek yaratmak zorundayız. Başka bir alternatifimiz yok. Buraya girersek zamanımız yok. Sabrınız için teşekkür ederim.

■ Çiğdem ÖZBAŞ

Murat Hocam Evrensel gazetesinde düzenli köşe yazıları çıkıyor. Bu soruyu da devam ettiriyorsunuz gibi görünüyor. Fiili meşrep mücadele ve Özgür Toplu Sözleşme'nin bir işe yaramadığı veya sözleşme hukukunun bir işe yaramadığı, bu memlekette nasıl bir mücadeleye ihtiyacımız var, ölçüsel modeller, temsilcilik modelleri falan ciddi bir tartışma. Bu sorunun yanıtını hep birlikte örgütlü bir mücadele içerisinde vermemiz gerekiyor. Ama bir hukukçudan hukuk yoktur sözünü duymak etkileyici. Gerçekten bizi mahkeme salonlarında ve bizi iş hukuku davalarında süründürüp

para kazandırma iddiasında olan pek çok avukat var. Murat Hocam bize güvenmeyin kendinize güvenin, biz size rehberlik ederiz diyor. Emekten yana dayanışma diyor. Bu çok önemli. Hep birlikte bu katkısını çok önemsiyoruz. Sıra Can Atalay'da.

■ Murat ÖZVERİ

Düzeltilme yapıyorum. Hukuk yoktur, demiyorum. Hukuk güvence getirmiyor diyorum. Dolayısıyla yasalari kastediyorum.

■ Çiğdem ÖZBAŞ

Can devam eder. Can bir kuşak sonrası herhalde. Bir kuşak öbür kuşağa devrediyor. Şimdi Can Atalay da Sosyal Haklar Derneği Genel sekreteri. Sosyal haklar herkese diyor, her alanda diyor. Yani işyeri merkezli değil. Çevre hakları diyor. Eğitim, sağlık, bütün haklarıyla insanları onurlu bir yaşam kazanmaları için, devlet karşısında savunabilmeleri için her türlü imkânı kullanıyorlar. Bu anlamda bizim kamusal alanda önemli bir yüzümüz. Emekten yana sosyal haklar üzerine burada yapacağı katkıları önemsiyoruz.

■ Can ATALAY

Murat abinin konuşmasında eksik bıraktığı bir hikâye vardı. SEKA direnişi sırasında Kocaeli'nde anlatmıştı. Aslında onu anlatmasını toplantının bir aşamasında bekliyoruz. 4 oğlunu padişahi askere gönderen amcanın, sonra dedenin hikâyesi. Bir istek parçası olarak kabul ederse bu toplantı açırsından önemli olacaktır.

Doğru hukuk yoktur genel olarak kapitalizm koşullarında. Hukukun ne işe yaradığı tartışması ötesinde AKP parti devleti döneminde hukuk ne işe yarar? Hukuk Fakültesi mezununun sıkışıklığı nedir? Çok esaslı bir tartışma konusu olabilir. Ama bu toplantıyı izleyen, bu toplantıya vakit ayıran arkadaşların gündemi bu değil. Ben şunu konuşmaya çalışacağım Murat abinin bütün söylediklerine katılarak.

Mevcut koşullar içerisinde, AKP-Saray koşulları altında, hukuk nasıl bir teşhir mekanizması olarak kullanılabilir? Nasıl bir örgütlenme biçimi olarak kullanılabilir veya kullanılamaz? Buna ilişkin kısıtlar nelerdir? Buna işaret etmeye çalışacağım. Yazılı metinde de toplantıdan önce tarafımıza iletilen yazılı metinde de kısmi bir değişiklik yapmak gerekir galiba. İki örneğim var. Birisi SOMA'dır, diğeri Şirvan'dır. Her ikisinde de yaptıklarımızı ve yapamadıklarımızı konuşmak gerekir. Çünkü sürtünmesiz ortamda siyaset yapmıyoruz. Yapılanların bir kısmı bizim yapabildiklerimiz. Yapıla-

mayanların tümü esas itibariyle bizim yapamadıklarımız. Soma İç Ege Havzası'nda yer alan, son 15 yılında tarımın tasfiyesi sonucunda yetişkin erkek nüfusunun neredeyse tümüne yakınının, yeraltına girerek ekmeğini kazanmak mecburiyetine bıraktığı, zeytin dışında, önce tütünün, sonra pamuğun sonlandırılması sonucunda, yetişkin erkek nüfusun madenlerde ölüm koşullarına koşa koşa gittiği koca bir havza. Kuzeyde Durdu Bey'den başlayan, güneyde Aydın sınırlarına kadar devam eden bir bütünlükten, iktisadi ve sosyal geçişkenlik taşıyan bir havzadan bahsediyoruz. Bu havza sanılanın aksine tarım yapılabilenin dönemde yoksul değil, yoksul olarak adlandırılmayacak bir havza. Sosyal ilişkiler açısından da örnek verilebilecek şey şudur: Soma'nın merkezinde iki tane erkekli kadınlı oturulabilecek lokanta varken, iki yıla kadar sadece Soma'da maden işçilerinin gece çıktından sonra taş oynayabilecekleri TES-İŞ e bağlı bir lokal var. Büyük lokallerden bahsediyorum. Ve iki tanede birahane bahsedilebilir. Sosyalleşme mekânı öğretmenevini ihmal ederseniz sadece bunlardır. Bu havzada yanlış hatırlamıyorsa 79 yılında kamulaştırılan madenlerde, o tarihten 2000'li yılların başına kadar, Havza Yönetim Modeli uygulanmış. Havzanın bütününde gerek Eğmez'de gerek diğer havzalarda alınması gereken önlemler, yapılması gerekenler ve yapılmaması gerekenler bir bütünlük içerisinde tarif edilmeye çalışılmış, bütün eksikliklere rağmen. Yani kamu elindeyken 'o kamu her neyse'

çok daha işçi açısından elverişli bir yönetim modeli söz konusu iken, özelleştirme sonrasında 2004 den sonra, hızlıca havza yönetim modelinden uzaklaşmış ve biraz sonra anlatacağım kepazelik ortaya çıkmış. Kepazeliğin bir kısmı şudur: Yanık ocaklarda yan yana yapılan, kot farkı olsa bile yan yana yapıldığı söylenebilecek olan, üretim alanlarının birbiri ile ilişkisi hiçbir şekilde kurulmadan yapılmış. Üzerindeki açık ocak patlayıcı kullanımları, oradaki üretim aşağıda çalışacaklara ve ocaklara ilişkin etkileri çözümlenmeden üretim yapılmış. Yukarıda hem aşağıdaki üretimle yaşanan tasmanlar, yani hem yüzeyden aşağıya su ve oksijen sızması, hem de yukarıdaki dinamit patlatmalarının aşağıda meydana getirdiği düşük ölçüde de olsa depremlerin nasıl sonuçlar yarattığı, yaratmak da olduğu çözümlenmeden üretim yapılmış. Bunu not edelim. Havza düzeyinde bir çözümlenme yapılmaması olabilir. İkincisi herhangi bir şekilde iş yeri hekimliğine izin verilmemiş olması. İş yeri hekimliğinin yapılmaması için özel olarak bir çaba sarf edilmiş. İş yeri hekimliği esas olarak işçiyi yatıştırmak, en güzel tabiriyle günde 200 civarı ağır kesici dağıtır işyeri hekimi. İş yeri yatıştırma aracı olarak, kırbaçla çalıştırılan işçinin yatıştırılma aracı olarak kullanılmış. Üçüncüsü sendikal örgütlenme. Daha önceden olanları ile ilgili sıkıntı açıktır ama sendikal örgütlenme bir bütün olarak işveren örgütlenmesi haline getirilmiş. İşe kaydedilirken Türk-İş e bağlı Maden-iş üyelik formunu da imzalamak zorundasınız. Bir bütün olarak işçi yatıştır-

ması olarak bulunan sendikal örgütlenme modeli inşa edilmiş. İş güvenliğine ilişkin hiçbir tedbir alınmamış, yalan yanlış eğitim verilmiş. Hatta o eğitimlerin bile verilip verilmeyeceği bilinmiyor. Okuma yazma bilmeyen fakat yazılı materyallere imzayı kimin attığı belli olmayan işçilerden bahsedilebilir.

Bir diğer mesele ve belki de Soma olayında en kritik mesele göz göre göre 3,5 evrakta yalan, sahtecilik gibi suç unsurlarının oluştuğu, yeni üretim sahası almak için yapılacak taahhüt edilen havalandırma işlemleri ve havalandırma bacaları açılmamış. Bunun sonucunda, biraz sonrada aynısına değineceğim üzere 253 işçi o ocakta, her ne olursa olsun 301 işçinin 253'ü ölümlü baş başa kalmış. Havalandırma bacalarından kastım şudur: Soma ocağının belli bir noktada, girişe çok yakın bir noktadan 340 ayağı olarak tarif edilen noktadan içeri doğru olan, herhangi bir olayda S panosundaki işçilerin tümünün öleceği muhakkak. Ayrıntılara bu kadar kısa bir süre içerisinde girmem mümkün değil. Patron bunu biliyor. Üst düzey mühendislerin tümü bunu biliyor. Elektrik mühendisi, elektrik başmühendisi bunu biliyor. Bunu bildikleri için ek rezerv alabilmenin ön koşulu olarak el işletmesine proje veriyorlar. o projeyi gerçekleştirmeden o orandaki rezervi alıyorlar.

Yeni bir sahaya geçmek için yeni bir proje veriyorlar. Toplam olarak 3 projeyi uygulamıyor (Çünkü işçilerin yukarı kaçabilecekleri bir nokta var. Kamudan gelen daha

yaşlı işçilerin bildiği bir nokta.) ve bir sayı üzerinden riske giriyorlar. Ölürsa burada kaç işçi ölür? 30 işçi ölür. 40 işçi ölür. Hadi ölsün ölsün 50 ölsün. Hadi ölsün ölsün 100 ölsün. Biz bunu göğüsleriz arkadaş. Türkiye tarihinde bundan çok oluyor, biz buradan çıkarız yaklaşımıyla hareket ediyorlar. Duruşmada kabaca bunu söylediler de zaten.

Peki, ne oluyor? Bir anda 301 işçi, 301 baba, 301 evlat ölüyor. Şimdi aslında hukukun nasıl teşhir malzemesi olarak, bir aracı olarak kullanılabileceğine ilişkin burada dikkat etmek gerekir. Türk Ceza Kanunu açısından, insan öldürmenin kasten olabilmesi kadar olası kısıtla da olması mümkündür. TCK 21. maddenin 2.fıkrasında özet olarak şunu söyler: Eğer bir kişi, bir eylemi, bir fiili bilerek ve isteyerek gerçekleştiriyorsa, bunun sonucunda da filanca'nın ölebileceğini ön görüyorsa, fakat ölüyorsa da ölsün diyorsa buna olası kasıt deniliyor. Esas itibarıyla bu kişi kasten insan öldürmüş gibi cezalandırılıyor. Bütün ayrıntıları geçiyorum TCK 83 ihmal ve davranışların ölümlü sebebiyet vermenin buradaki kıymeti olduğunu da bir not edelim. Bunun üzerine konuşmamız gerekir. Soma'da iddianame TCK 81- 21/2 delaletiyle olası kasıttan öldürme suçundan düzenlendi. Önemlidir. Türkiye'de ki direncin, baskının sınıf hareketinden fazla yer tutmasının somut sonucudur. Sonrasında ki aşamalarda ise, orada ailelerin ve bir avuç avukatın bu kadar sınırlı bir gücün, dişıyla, tırnağıyla duruşma salonunun kapısını tutmalarıyla, orada ki patronun tutuk-

luluğu 4. seneye girmek üzere arkadaşlar. Bu az buz bir şey değildir. Türkiye’de ki işçi sınıfının mücadele tarihi için başka bir örnek varsa Murat Abi beni düzeltsin. Bu önemlidir, ama tek başına bir işe yaramaz. Terside doğrudur. AKP’nin kendi hanesine yazabileceği tek parti döneminden bahsediyoruz. Kendi hanesine yazabileceği bir başarı hikâyesi yaratıyorsunuz. Yaptığımız başka da hiçbir işe yaramaz fikrîde azımsanamayacak bir eleştiridir. Bu da işin diğer tarafı.

Peki, Şirvan da ne oldu? Şirvan da 16 işçi kardeşimiz, tarım açısından benzer bir pratikte, savaşın bıraktığı izler açısından apayrı bir pratikte, onlarda göz göre göre ölüme gönderiliyorlar. 17 Kasım gecesi şev kayması oluyor. (yanlış hatırlamıyorsam 15 gün öncesinde çok benzer bir Şev kayması daha oluyor. Şev kayması göçük değildir. mühendis arkadaşlar daha iyi bilirlir.) Olayın gündüz gerçekleşmesi, deneyimli işçilerden birisinin kendisini üretime değil, yamaca bakar durumda tutması ve bağırarak (ilkelliğe dikkatinizi çekirim.) işçileri uyarması sonucunda koşarak oradan uzaklaşıyorlar. Fakat orada da madenin o kısmı bitmek üzere... Aşağı tarafta kapalı ocağa geçecekler ve muhtemelen de altın bulacaklar. Hatta muhtemel değil, bunu biliyoruz, hatta bundan eminiz. Fakat bu konuda beyanını kayıt altına almayı başardığımız işçi arkadaş olmadığı için muhtemelen diyoruz. Altına doğru Çinlilerle birlikte hızlıca geçebilmek için o işçileri oraya doğru

sürüyorlar ve bir anda 16 işçi korkunç bir şekilde ölüyor.

Aynı şekilde yükseklik olması gerekenin 2 katı, maksimum 16 olması gerekirken 32 ve eni olması gerekenin yarısından az. 16 ve artı olması gerekirken 8’in altında. Bu işçiler bunu bilerek şey yapıyorlar ve taşeronların gönderdikleri bir havzada ölüyorlar. Ne oldu peki? (15 dakika gerçekten kısa bir süreymiş.) Bırakın olası taksiri. Bırakın bilinçli taksiri. Taksir ile dava açıldı. Bir orta düzey mühendis dışında bir gün bile tutuklu kalmadılar. Korkut Eken’in oğlu olarak bilinen, çift tabancayla gezen kişi polis yüzü görmeden o bölgede cirit atmaya devam etti. Şimdi ben 19’u sabahı oradaydım. Rezalet şöyle bir rezalettir: Enerji Bakanı Berat Albayrak oraya varana kadar orada tek vinç çalışıyordu. Aynı saatlerde vardık, gözümle gördüm. Tek kepçenin çalışmasıyla 16 kepçenin ve sayısını hatırlayamayacağım kadar iş makinesinin çalışmasının arasındaki farkı. Ama biraz önce söylediğim gibi geri dönmek gerekir. Çok ısrar ettik, biz oradaki ailelere, biz bu olayı beraber takip edelim diye. Fakat bir politik angajmanımızı anlamadıkları için, şunu denememiş olduğumuz için söylemiyorum. HDP’li olmuş olsaydım ben bu iş kolaylaşırdı desem, o da rahatlatmadı onları. Yani Selahattin Demirtaş güzellemesi falan da rahatlatmadı. Açık bir korku iklimi. Mesela Kürt illerinin başka bir alanında olsa, başka bir etki olacakken Siirt merkezdeki korku nedeniyle bunu yapamadık. En ufak bir şekilde Soma’da ola-

nın, hatta şuan (Ermenek esas hakkındaki karara dikkat çekelim.) Ermenek'te olanın değil onda İ'ni, yüzde İ'ni bile başaramadık. Bu ikisi arasında çok önemli bir fark var. Bu elimizdeki güçlerle Türkiye'nin sıkışıklığına ve yoğun tutuklamalara rağmen yapılabilir bir şeydi. Siirt'de Baro başkanını o madenin olduğu yere bir kere bile götürmemiş olmak benim de ayıbımdır, buradaki herkesin de ayıbıdır. Buna karşı yükümlü hissetmiyorduk kendimizi o Baro başkanı. Bambaşka bir dünyada yaşıyordu. Şirvan ile Soma arasındaki fark buydu. Birisinin duruşması Soma 17 Ekim, diğeri 30 Kasım. Her ikisi ile ilgili teşhir faaliyetine ilişkin yapılabilecek daha yığınla iş var.

Değerli arkadaşlar,

Esas olarak yazılı çerçevem budur. Ama bunun dışında da birkaç söz söylemek isterim, eğer bir 5 dakikam varsa. Birincisi bir önceki oturumda şey fikrine katılıyorum. İstanbul ölçeğinde turizm işçisi ile kentsel dönüşüme karşı mücadeleyi bir ve aynı şey olarak örgütlemesek, ikisinin de başarı şansı yoktur. Bu kadar turizmleştirilmeye çalışılan bir kent de kentsel dönüşümün, sınıf mücadelesinin doğrudan kendisiyle ilişkili olan kısmıyla ilişkilendirilmeden, bu anlamıyla bir havza örgütlenmesi yapılmadan, sendikalar örgütlenmelerin 200 yıl önceki manasına kavuşmasını sağlamadan adım atmak mümkün değildir. Yapı işçileri açısından bu hayli geçerli zaten. Maden işçileri ile ekoloji mücadelesi arasında bir geçişkenlik sağlamadan herhangi bir somut

adımı atmak zaten mümkün değil. Çünkü Dursun Bey'den ötesine geçeyim, Kınık'a kadar, Soma'ya kadar tarımı yeniden inşa etmeden, işçilerin tekil düzeyde ya da kolektif olarak pazarlık düzeyini yükseltmek mümkün değildir. Şuan da bize küfreden bol miktarda işçi var. Yani orada iş piyasasını yükselttiğimiz, zorlaştırdığımız, örneğin madenlerden işçilerin öldüğü madenin kapalı olmasından sorumlu olduğumuz vs.vs... Eğer tarıma doğru bir rahatlama olsaydı bunun sonucu başka olurdu. Dolayısıyla bir bütüncül örgütlenmeye ihtiyaç vardır. Bu konuda Aslı'ya katılıyorum. Kasım Aktaş arkadaştan bir kavram alırsam, sınıf mücadelesi ile hak mücadelesi bir ve aynı şeydir. Hak mücadelesi sınıf mücadelesinin bir biçimi belki de güncel bağlamda en önemli biçimdir. Bu kapsamda bunların arasında ki bağıntıyı kurmak. AKP ve belki de onun muhalefeti, iktidar alternatifleri açısından (varsa öyle bir iktidar alternatifleri açısından, bu salonda bulunanlar açısından) en önemli dayanaktır. Bizim teklifimiz, açıkça bir teklife işaret etmek gerekirse, iş cinayetleri kavramının bir adım ötesine geçmek ve sosyal cinayet kavramını kullanmaktır. Çünkü Nail Hoca söyledi eğer 'yer üstünde açlık yeraltında ölüm var' diyenin, yer altındaki sorununu çözmeye talip olacaksak, yer üstünde parasız sağlık, kaliteli sağlık hizmetini örgütlemek, orda ona para vermeyeceği bir hayatı zorlayacağı, bir geçiş talebi ihtiyacımız var. Parasız eğitime ilişkin olarak da böyle bir geçiş ihtiyacımız var. Sosyal cinayetler esas olarak yoksullu-

ğün bir bütün olarak istismarına dayanıyor. Sömürü mekanizmasının tahkim edilmesine vb. bir bütünlük içerisinde itiraz edilmesi de zorunludur. Özetle Aladağ da yoksul dağ köylüsü kız çocuklarının ölümüyle, öldürülmesiyle (uzun anlatmaya vakit yok) Şirvan da öldürülen işçi arasında somut (vakit olsa tane tane anlatacağım) somut bağıntıyı kurmak, bu sosyal cinayet düzenine son verme ihtimalini ufukta belirtir. Bir ara notla şöyle bitirmek isterim. Değerli arkadaşlar, ben Soma'da şehit madenci aileleri ile birlikte çalışıyorum. Onlara o ismi ben vermedim. Ölen maden işçilerinin emekli maden işçisi olan, kamudan emekli olan babaları verdiler. Bu bir hak mücadelesi onlar açısından. Tayyip Erdoğan'ın gelip şehit ailelerimiz, şehit madenci ailelerimiz diye üfürmesi sonucunda bize şehit dediniz, hukuki bir statü olarak da şehitliğimizi tanıyın diyorlar. 'Devrim şehitleri ölümsüzdür' ya da 'şehit namının' sloganı ile ilgili bir itiraz duymadan, bununla ilgili bir itiraz duymak bana çok anlamlı gelmiyor. Somuttur yani. Soma'da şehit madenci ailesi demeden adım atamazsınız. Çünkü bu bir belagat olmanın ötesinde somut bir hak talebi insanları açısından.

Son olarak şöyle söyleyeyim. 13 Nisan 2015 Soma'da 301 insanın ölümüyle sonuçlanan davanın ilk duruşmasına başladığı gün duruşma çok büyük bir kavgayla, 3 yerde polis barikatının yarılmasıyla başladı. Benim hayatımda çok önemli bir gündür. Duruşma salonuna geç kaldı. Geç kalmasına

rağmen oradaki ailelerin avuçları patlarcasına alkışladığı gecikmiş bir kişi var salonda alkışlanan tek kişi Selahattin Demirtaş. Çok önemli, bir andır. O anın hakkını vermedik. Ki çoğu AKP ve MHP seçmenidir muhtemelen. Şimdi son referandumda kısmi bir değişiklik işareti var. Tekrar söylüyorum. Salona girildiğinde döndü bakıldı. Bizim için çok gergin bir andı. Ne olacağını çok bilmiyorduk. Ama avuçları patlatırcasına bir alkış aldı. Bu aslında Somalı Elmas teyzenin söylediği gibi, acıların çoğalması, kendi acılarıyla bunun bir mücadele bahsi olması ve bu insanların kardeşleşmesi pratiğidir. O alkışın ve o salona girişin hakkını umarım çok da uzak olmayan bir gelecekte verebiliriz. Teşekkür ederim.

■ Çiğdem ÖZBAŞ

Can Atalay aslında yakın tarihte bizim cinayet olarak, sosyal cinayet olarak tarif edeceğimiz Soma davasıyla ilgili bir bilgilendirme yaptı. Yani 70'lerde bizim genç kuşaklar, işçilerin kapısını çalmak, fabrikanın önüne gitmek, işçi eylemlerine katılmak, işçinin yaşam koşullarını, ne yediğini, ne içtiğini, ne düşündüğünü bilmek konusunda çok motivelerdi. Yani orada bir yarış vardı. Üniversiteyi bırakıp, hani Boğaziçi'ni bırakıp, bir fabrikaya işçi olarak girmek önemli 70 kuşağı açısından. Böyle bir dönemde değiliz ama gerçekten bu anlatılanlar Şirvan ve Soma meselesi şeyi çok net gösteriyor. Hani o anda olmak, birlikte olmak, duymak,

paylaşmak bunu duyurmak, kamusal alana mal etmek, cinayetten sorumlu insanları hapishaneden çıkarmamak konusunda direniş haklarımızın mümkün olduğunu gösteriyor. Her şeye rağmen, bu anlamda bu mücadeleyi yürüten, dayanışan Demirtaş dâhil tüm aktivistlere, emek dostlarına yeniden buradan teşekkür ediyoruz. Ölenlerin aileleriyle de dayanışma içerisinde olmaya devam edeceğiz.

Şimdi işin denetim yanı gelelim. Devletin yapması gereken işçi sağlığı ve iş güvenliğini sağlamak için denetmenleri var devletin. Ama bunun da sürekli mevzuatı değişiyor. Sevgili Şeref Özcan İş Baş Müfettişi. Meslek alanında, örgütlenme konusunda önemli deneyimleri var. Şeref Özcan aynı zamanda İş Sağlığı ve Güvenliği Meclisi'nin, hepimizin çok güvenle bu meseleyi takip ettiği ve çok saygı duyduğu bu meclisin bir aktivisti. Alana yönelik yazılarını da takip edebiliyoruz. Kendisinden katkılarını alalım.

Şeref ÖZCAN

Merhaba. Doğrudan müfettişlik üzerine konuşmayacağım. Süreyi de düşünerek genel kavramlara yönelik tanıtıcı bir konuşma yapacağım ve müfettişlik ile ilgili kısma da kısaca değineceğim. Bir temel soruyla başlayalım. Aslında şu anda çok farklı farklı oturumlar olsa da çok yakın konular konuştuk. Önemsiyorum bunu demek ki, kavramlarımızda artık bir yakınlaşma başlamış, bir oturma başlamış. 5-10 yıl önceki

panelleri düşündüğümüzde kavramlarda bu kadar yakınlık yoktu. Tekrar gibi görünse de bu bence iyi oldu. İlk oturum ile bu oturumun kavram benzerlikleri... Şimdi bir temel soru ile başlayalım. Birisi iş kazası geçirirse, meslek hastalığına yakalanırsa ne olur? Eğer hayatta kalmışsa sağlığı gidiyor. Arkasından işsiz kalıyor. Çünkü hiçbir işveren meslek hastalığı olan bir işçiyi çalıştırmak istemez. İş kazası geçiren işçiyi de oradan uzaklaştırmak ister ki, hem diğer işçiler açısından bir sıkıntı kaynağı olmasın, hem de kaybolursa belki dava da açılmaz. Tabi sakatlanmış, kaza geçirmiş işçinin işe alınma riski ortadan kalkar. Bu arada bir dava süreci başlar. Bu dava süreci için ben 3 tane örnek vereceğim. Bu davalar bitmez. Bir Akü işçisi Mustafa var. 1992 ile 2002 yılı arasında kurşun maruziyeti olan bir işte çalışmış. Yüzde 75 civarında bir maluliyet vermişler. Yani vücudunun yüzde 75'ini kullanamaz hale gelmiş. 2002 yılında bu tespit edilmiş. 2007 yılında bu vatandaşımız hayatını kaybetmiş. Yüzde 75 kurşundan mağdur olsa da, demişler ki belki başka bir nedenden ölmüştür, bir bunu araştıralım. 2008 yılında bu vatandaş için bir tespit davası açılmış. Öldü ama niye öldü? Biz bunun tazminatını yüzde 75 üzerinden mi vereceğiz, yüzde 100 üzerinden mi vereceğiz diye. 2016 yılında bu davanın sonuçlanmadığını biliyorum.

Bir başka işçi... Kaplama işçisi Hamit adında bir arkadaşımız. 1995-2003 yılları arasında 8 yıl kaplama işinde çalışmış. Tabanca kaplıyormuş. Akciğer kanseri olmuş.

2005 yılında hayatını kaybetmiş. Meslek hastalıkları listesinde kaplama işçileri ile ilgili Akciğer kanseri yer almadığı için bu niye öldü diye bir dava olmuş. 2013 yılında bunun meslek hastalığı olduğu tespit edilmiş. Bunun sonuysa 2016 yılında henüz Yargıtay'da.

Bir büro işçisi Hatice var. Kalem yapıyor-muş bu da. Kalemlere şu mürekkep kısmını dolduruyor, birde karbon kâğıdı ile ilgili bir çalışması var. 3 yıl çalışmış, 3 yıl 3 ay. Bunda da holinonopeti (felç) tespit edilmiş. Yüzde 100 maliyet vermiş. Yani tam felç.1992 yılında bu hastalık tespit edilmiş. Devlet demiş ki belki iyileşirsin, belki fizik tedavi ile bir iyileşme görülür. 2010 yılında hala bu kadıncağızın hastalığının durumu belli değildi. Hala buna bir rapor verilmemişti. Böyle bir süreçte işsiz kaldı, işe alınma durumu ortadan kalktı. Davaları bitmedi ve tabi akıl almaz bir yoksullaşma ve yoksunlaşma süreci başlıyor. Peki, bu iş kazası deyince aslında, bizim aklımıza bir de sanayi işçisi geliyor. Ağır sanayiye giriyor insanlar. İşte ağır sanayide, dökümde, madende, inşaatda, zor işlerde kaza geçiriyor. Böyle mi? Aslında değil. Hepimiz iş kazasının mağduruymuz. En temel kaza ve ölüm raporlarından birisi yangındır, diğeri elektriktir. İkisinin de kapsamında olmayan işçi yok. Kimler iş kazası geçirmiş. Bir kaç örnek vereyim, konunun yaygınlığı için.

Bu AVM'ler de biliyorsunuz Hamburgerciler falan var. Orda da biz çocukları sıkıştırıyoruz, sıra bekledik diye. Çocukcağız koş-

tururken kafasını lavaboya vurmuş. AVM çalışanı Hamburgercide çalışan çocuk, kafasını lavaboya vurduğu için ağır yaralanmış. Bir tane pazarcı, pazarda çalışan bir işçi. Pazar çadırına direk tutarken, sopayı tutarken, direğin ucundaki kanca düşmüş, gözüne saplanmış, gözünü kaybetmiş. Bir fabrika bekçisi, demişler ki, mazot bitti şu arabadan mazot çek. Bu mazotu çekerken yutmuş, hayatını kaybetmiş. Bir tane site görevlisi bekçi kangal köpeğini dolaştırırken kangal köpeği büyümüş, tasması değişmemiş, boynunda yara olmuş. Onun verdiği huzursuzlukla görevliyi ısırılmış. Kalça kemiğini kırmış ısrarak. Sakat kalmış. Bir tane lahmacuncu fırını yakarken yanmış Çiğ köfteci bulgur çekerken elini makineye kaptırmış. Kahve de çalışan çocuk gece uyurken LPG'den zehirlenmiş. Su getiren çocuk asansör düşmüş hayatını kaybetmiş. Şimdi bakıyoruz böyle sınırsız bir genişlik var. O yüzden bilmemiz gereken bir kural hiç birimiz iş kazasının kapsamının dışında değiliz.

Meslek hastalığı için durum ne? Meslek hastalığı sanki biraz daha spesifik görünüyor. Burada en popülerli slikozis. İşte en çok kot kumlayıcılardan, madencilerden duyuyoruz. Birkaç örnek yazdım ben. Maden işçisi slikozise yakalanabiliyor. Döküm işçisi, seramik işçisi, kot kumlama işçisi, diş teknisyeni, cam işçisi, tersane işçisi, tava işçisi, teflon tava ve toka işçisi, kemerlere toka yapan işçi... İşçilerde silikozis görülebilir. Başka... Gürültü. Hemen hemen bütün iş yerle-

rinde olan bir şey. Ağır yük kaldıran işçiler de bel fitiği olmuş. Hafif kaldırmak çözüm mü? Hayır. Hafif kaldıran arkadaşlarda da doktor arkadaşımız var. Kimbök denilen (tercümem yanlış olabilir) bir hastalık var. Ne yapıyor? Hafif malzemeyi prese veriyor, prese koyuyor, yana koyuyor, onun da kolu gitmişti. Başka... Çağrı merkezi çalışanları... Şu an en popüler, istihdamda özel alanı olan bir yer. Bunlar da işitme, ses kaybı, airback kaybı sorunları yaşamış. (...)

Böyle bir sınırsız durumdayız. Peki nasıl kurtuluruz, iş kazasından sakına bilir mi işçi? Teknik olarak iş kazasından sakınabilmesi pek mümkün değil. Demin de değinildi. Bize bir olay anlatılıyor işte. İşçi diyelim preste bir malzeme basıyor. Dikkatsizlik yapıyor. Elini presin altında unutturken, bir daha pedala basıyor ve elini kaybediyor. Mahkeme dosyasında ya da tekil konu konuştuğumuz da, beceriksizlik olarak ve işçinin dikkatsizliği olarak geliyor. Ama gerçek yine işçi, o işlemi günde bin kere yapıyor. Yani size deniyor ki bin kere 4 aşamalı bir işlem... Malzemeyi aldı prese koydu, bastı, prese koydu. 5. aşama var, geri koydu. Yani ben simetrik hareket de zorlanan biriyim. Herhalde 3'üncüde elimi kaptırırım. Bunun nasıl, ne kadar zor olduğunu anlamak için elinizi, parmağınızı bin defa şu şekilde deneyin l'incide iskaladım. Yani şu parmağım gitmişti. Biz olaya sistem olarak biraz yukarıdan baktığımız da, orada iş yüküyle, üzerimizdeki basınçla konunun ehemmiyetini görüyoruz. O yüzden sadece tedbir

almakla, mühendislik önlemleriyle iş kazalarından kurtulmak mümkün değildir. Meslek hastalığında durum daha vahim. Hani gerçekten çok konsantrasyonu yüksek olan kişiler iş kazası geçirmeye biliyor. Ama meslek hastalığında böyle bir imkân yok. Meslek hastalığında kim varsa o ortam da, aynı maruziyetin mağduru oluyor. İşte ortam da toz varsa herkes slikozis oluyor.

İSİG'in Bilecik de bir toplantısı olmuştu. Hekim arkadaşımız slikozis ile ilgili sorunu olan var mı diye salona sorduğunda, neredeyse salonun tamamı elini kaldırmıştı, hepimizde var diye. Bir ilginç olay daha var. Yine slikozis... Seramik işçisi hastalanmış. İşçinin tanıkları var, işverenin tanıkları var. İşverenin tanıkları diyor ki fabrikada hiç toz yoktu. Her şey çok güzeldi. Havalandırmamız şöyle iyiydi, yerler düzenli temizleniyordu. Hâkim diyor ki sizde silkozis var mı? İki tanık ikisinde de slikozis çıkıyor. Davacı tanıkları var. Yani 4 tanık var, dördünde de slikozis var aslında. O yüzden meslek hastalığının durumu daha vahim. Daha da pahalı bir sistem olduğu için biz meslek hastalığının tespitini yapmayı tercih etmiyoruz. Bir de meslek hastalığında şöyle bir şey var: Sadece işçiler değil yakındakiler de mağdur oluyor. Aspesten bahsettik. Hatırlar mısınız? 90'lı yıllarda 500 evlerde bir klinikte akciğer filmi çeken bir radyorafi cihazı yalıtılmadığı için komşu dairede oturanlar kansere yakalanmıştı. Meslek hastalığında ve iş kazasında çözüm, tedbirlerle işçinin bundan uzaklaşması mümkün olur.

Yine vurgulamak mümkün. Aslında meslek hastalığında yine dünyanın en iyi ülkesiyiz. Bu konuda rakamlarımız böyle. İş kazasında da Mısır galiba çok iyi. Çünkü tespit etmiyoruz. İşçi tespit etmeye kalkarsa ne yapıyoruz. İşçi tespit etmeye kalkarsa bunu bütün yollarla, hukuki yollarla geciktiriyoruz. Demin değindim gibi gecikme süresi içerisinde işçi hayatını kaybederse, biz süreci yeniden başlatıyoruz. Ceza davasına da birkaç istisna dışında, onda da gerçekten de kamuoyu ilgisi olmadıkça bu davalar tıkanıyor. Bunu ceza davasına konu etmiyoruz. Bu konuda birkaç şehir efsanesi var, değindi. İlk oturumda ki arkadaşımız değindi. Yani şöyle bir kabul var: İş kazasının nedeni tehlikeli durum ve tehlikeli davranışın bileşimidir denir. Ve tehlikeli davranış daha baskındır denir. Bunun altında ki anlam şudur. İşçi nedeniyle kaza olur. Bu bütün bizim, ne yazık ki TMMOB'un yayınlarında da görürüz bunu, tehlikeli durum çarpı tehlikeli davranış istatistiğini. Bu konuda daha özenli olmak lazım. Kültür konusu... Aslı sanırım değindi. Kültür yerleşmemesinden dolayı iş sağlığı, iş güvenliği kültürü... Biz iş kazaları ile karşılaşılıyor. Kültür yerleşmemiş ise zaten yapacak hiç bir şeyimiz yoktur. Bir dönem daha kaza geçirmeye devam ederiz. Eğitimsizlik denir, işçinin cahilliği denir. Ben her yerde, her toplantıda söylüyorum. Tersane de, Tuzla'da Hakkı ustamız vardı. CNN muhabiri sanırım sormuştu. Eğitimsizlikten de oluyor bunlar değil mi diye? O da demişti ki, kablo çıplaksa bana ne mezunuyum, onu mu soracak? Gerçek-

ten de tedbir aldıktan sonra bir sürü şeyi önleyebiliyoruz. Bu kavramsal olarak bir birlik sağlamak ve kavramlarla da mücadele etmek bizim açımızdan çok önemli. Ülkemizde ki temel sorun tabii bu birikim rejiminden kaynaklı olarak tedbirlerin alınmaması. Yasalarımız... Bu konuda yasada çok iyi bir hüküm var. Belki dünyanın çoğu ülkesinden daha iyi. Diyor ki, işveren kazayı ve meslek hastalığını engellemek için her şeyi yapacak. Hiçbir sınır yoktur. Bu konuda gerekirse dünyanın neresinde iyi bir teknoloji varsa, onu getirecek. Getirdiği teknolojiyle yetinmeyecek, yenileyecek, hala araştırarak, yeter ki kaza olmasın. Kanun bu. Hemen arkasından tabii bunun etkisiz hale getirilmesi için düzenlemeler yapılması gelmiş. Bizim açımızdan şu işveren tedbirleri alsa, bir sorunumuz da olmayacak. Bu kavramda yani işveren tedbir alıyor. Tedbir almıyor tartışmasında şöyle bir şey de var: İyi İşveren, kötü işveren ayrımı var. Bir grup işyerleri kötü, işyerlerinde işçiler kaza geçiriyor. İyi işyerlerinde işçiler kaza geçirmiyormuş gibi. Aslında sorunu işverenin iyiliğinden ve kötülüğünden çıkararak bu alanı nasıl yönetiriz, buraya kamusal müdahaleyi nasıl sağlarız, ona getirmekte fayda var. Temel iyi bir hüküm var dedik. Hemen arkasından önemli bir sorunumuz var: Mevzuatın kapsamı... Biz önemli sayıda çalışan grubunu işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili düzenlemelerin ya da 6331 sayılı yasanın kapsamı dışına almışız. Çok önemli ev hizmetleri var. Ev hizmetlerinde çalışanlar neden kapsam dışına alırız hiçbir anlamı

yok. Kendi namına, hesabına çalışanlar aynı şekildedir. Hükümlüler ve tutuklulara yönelik iş yurtları var biliyorsunuz. Bu eskisi gibi de değil. Benim bilebildiğim kadarıyla devlet buraları kiraya veriyor. 100'lerce, 1000'lerce mahkûm buralarda çalıştırılıyor. Devlet bunlara yer veriyor, makine veriyor. Sadece elektrik, suya karışmıyor. Asgari ücretin altında çalıştırılan insanlar var. Bunlar da kapsam dışında. Oralarda da aslında çok ciddi kazalar olabiliyor. Yine silahlı kuvvetler, milli istihbarat, genel kolluk, afet ve acil durumlarda bunun dışında. Kapsamla ilgili belki bir şey daha demek lazım. Burada KESK'e yönelik bir eleştirimiz olacak. Kamu çalışanlarında bizle ilgili mevzuat sürekli 2020'ye ertelendi deniliyor. Kamu çalışanları ile ilgili ertelenen hiçbir mevzuat yok. Sadece uzman ve hekim çalıştırması ile ilgili bir erteleme vardı. Onun dışında kanunda ne hüküm varsa, hepsi kamu çalışanları içinde geçerlidir. Uzman ve hekim çalıştırmama, uzman ve hekimin yapacaklarından işvereni muaf tutmuyor. Sadece bunu kendi bünyesinde çalıştırmama imkânı sağlıyor. Ama iş güvenliği uzmanının vereceği hizmet ve iş yeri hekiminin vereceği bütün hizmetlerden, kamu işverenleri de sorumlu. Bu içimize dönük de bir eleştiri olarak değinmekte fayda var.

Yasa da bir örgütlenme düşünülmüş, buna da değinebiliriz belki. İşçi sağlığı iş güvenliğinde en tepede kurul olacak, kurulun içerisinde en önemlisi çalışan temsilcisi olacak. Çalışan temsilcisine bir sürü görev veril-

miş, ama hiçbir güvence verilmemiş. Az sonra Cemal arkadaşımız çalışan temsilcisi konuya dâhil oldu, nasıl işten atıldı, bize onu anlatacak. İşyeri hekimi ve iş güvencesi uzmanı arkadaşlar tanımlanmış anlamda çok önemli aktörler ama hiçbir güvenceleri yok. Herhangi bir sorunu dile getirdiğinde, işveren yapmam diyor, firmaya bildiriyor.

Geçenlerde rastlamıştım. İş yerinde sağlık gözetimi ile ilgili talebi var işyeri hekiminin. OSGB de diyor ki, müşteri memnuniyetsizliğinden dolayı sözleşmeniz fesih edilmiştir. OSGB ile ilgili, ortak sağlık güvenlik birimleri üzerinden ranta açık bir alan yaratılmış. Denetimsiz bir alanda burada var. Sistem işverene her şeyi vermiş, arkadan bunları nasıl yok edeceğini belirtmiş. Bir de bu alanda devlete diyor ki, sen bu alanı denetle. Kimle denetle? İş müfettişleriyle denetle.

İş müfettişleri bu işi çözebilir mi? Yani temel sorunlardan birisi, bu dünyanın en iyi müfettişlerini, en uzman müfettişlerini toplasak, her türlü imkânı sağlasak, bu alanı ne kadar düzeltiriz sorusu temeldir. Bununla ilgili ilk oturum bize bu alanın çocuk işçilik varken, göçmen işçilik varken, sınırsız fazla çalışma varken, bu alanın düzelme-yeceğinin göstergesidir. Ses kaydı dinlemiyorum. Benim bir maden ocağında aldığım bir ses vardı. Bizim tarafımızdan, müfettişler tarafından kapatılmış bir maden ocağına, gece 12-1 arası girmiştik. Ocağa girdik. Kapatılmış ocakta çalışan işçileri tespit ettik. Genelde madende kuraldır, çift

ağız denilir. Bir yerde göçük olursa diğer taraftan işçiler çıksın diye yapıyor bu çift ağız. Aynı zamanda müfettiş gelirse işçileri kaçırma yöntemidir. Biz bir yerden gelince diğerleri diğer taraftan geçer. Burada biz işçileri kaçamadan yetiştik. İfade alsam işveren girecek, başka müdahil olanlar olacak. Orada teybe ifade almıştım. İşte yasal, hukuki şeyleri belirtmiştik. Dedik ne yapıyorsunuz? Üretim yapıyoruz dedi. Ne kadar da bir? Sürekli mi dedik. Hayır, ara sıra dedi. Müfettiş gelince duruyoruz, müfettiş ocaktan çıkınca başlıyoruz dedi. Ocağın o bölgesine gelmek zaten bir saati geçen bir süre. Böyle bir süreçte de gerçekten kolay söyleniyor müfettişler ne yapıyor diye. Kendi meslektaşlarımı da koruyayım. Mesela Torunlar'da bahsedildi. Gerçekten de arkadaşlarımız sorunu tespit ediyor. Sorun asansörde. Bakanlığın şöyle bir uygulaması var: Bir işyerinde yasaya uyulmuyorsa süre vereceksin. Bununla ilgili bir iptal davası olmadı. Yani müfettiş görünce sorunu, yaptırımı uygulayamıyor, süre veriyor. Süre verildiğinde işveren bu sorunu çözüyor. 2 gün sonra asansör yukarı çıkıyor tekrar. O cephe asansörleri biliyorsunuz. 10. katta kurdunuz, inşaat 20. kata çıktı. Bir daha asansör de yükselteceksiniz. Orada nasılsa müfettiş bir süre daha gelmeyecek, tekrar yapmayabilirim diyor. O arada sistem tıkanıyor. Gerçekten de sistem yasasıyla, güvencesizliğiyle denetim alanlarının sınırlılığıyla ve sistemin genel yapısıyla kısıtlanmış. Peki, burada ne yapabiliriz? Yani sosyalizm... Muhakkak ki kökten bir çözüm

olur. Ama bu sistemde de yapılacaklar var. Bildiğim kadarıyla HDP'nin seçim kitapçığında da vardı. Asgari vatandaşlık geliri diye. Gerçekten de anayasal bir hak olarak bir vatandaşlık geliri tanımlansa, işçi iş kazası geçirdiğinde, işsiz kaldığında, meslek hastalığına maruz kaldığında, engelli hale geldiğinde, yaşlılıkla ilgili çalışamaz hale geldiğinde, kendisine bir gelir güvencesi temin ederse belki biz yağmalamadan sömürülme aşamasına doğru bir adım atacağız. Çok önemli, umarım seçim kitapçığımızda ki bu daha çok gündeme getirilir. Bu olduğunda kendimizi daha huzurlu hissedebileceğimizi ve işçinin de belki böylece daha cesur olacağını ve kendisinin de, ailesinin de ahlakla terbiye edilmesinin önüne bir miktar geçileceğini öngörebiliriz. Muhakkak cezai, idari ve hukuki yaptırımların gerçekten yaptırım haline gelmesi. Bir örnek vereyim, yaptırımsızlıkla ilgili. İş yerinde bir basınçlı kap var. Çalışıyor mu, patlar mı diye test edilmesi lazım. Normal de biz bunu su ile yaparız, patlarsa kimseye zarar vermesin diye. Bir işyerinde bu gazla yapılıyor. Gaz olarak da azot değil, oksijen kullanılıyor. O oksijen yakıcı gaz biliyorsunuz. Test edilen cihaz patlıyor. Odada bulunan 2 kişi hayatını kaybediyor. Bizim ilk aklımıza gelen herhalde dedik oksijen azota göre daha ucuz. Gerçekten de m3 başına birkaç yüz lira kara geçiyor işveren. 2 işçi öldü. Bu da sanırım para cezasına çevrilmedi, ertelendi, herhangi bir yaptırımı olmadı. Benim 25. yılım sayılır bakanlıkta. Ne öğrendik? Sendikal açıdan örgütlü ise işyeri, gerçek-

ten burada (Meslek hastalığı için konuşmak biraz daha zor.) iş kazalarının daha düşük olduğunu biliyoruz. Bununla ilgili somut bir akademik çalışma oldu mu, onu bilmiyorum. Ama muhakkak sendikal örgütlenmenin önünün açılması için mücadele etmek lazım. Bu olursa bunun da azaltılabileceğini ön görebiliriz. Alt işverenlik... Bir slogan var: 'Taşeron öldürür'. Gerçekten de öldürüyor. Alt işverenlik işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili süreçleri yürütemez hale getiren bir sistemdir. Teknik gerekçeler dışında yasaklanması son derece önemlidir. Denetim sistemi ise, bakanlığın denetim sistemi siyasi iktidarın kararına değil, emek ağırlıklı yapıda olmak kaydıyla sosyal tarafların denetimine verilmesi lazım. Bu olursa daha sağlıklı bir sürecimiz olacak herhalde. Çalışan temsilciliği başta olmak üzere işyeri hekimleri ve işyeri uzmanlarının da, diğer sağlık çalışanlarının da mesleki bağımsızlıkları temin edilir ve güçlenirse, bu sistemde de olsa daha iyi bir durumla karşı karşıya kalabiliriz diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Çiğdem ÖZBAŞ

Dün bir video vardı. Oto yıkama yerinde bir çocuğu sandalyeye bağlamış patronu, cezalandırıyor... Hani şimdi iş müfettişleri ne yapıyor diye sorulamaz mı?

Şeref ÖZCAN

Tabii biz orda şunu diyeceğiz. Bakanlık genelgesine göre diyeceğiz ki, burada işçiyi bağlamışsın, ergonomik değil o koltuk. Acaba üzerinde basınca dayanıklı elbise var mı? Bu da değil. Bunları düzeltmek için sana bir ay bir süre veriyoruz diyeceğiz. Eğer yine yapmazsan ceza yazabilirim sana diyebiliriz.

Şimdi, özellikle HDP'nin çağrıcısı olduğu sempozyumda bir aradayız. Örgütlü olduğumuz konuda ne tür sonuçlar aldığımız, mesleki hastalıkları tanımlamamışlar. Yasalarda hastalık tanımları o kadar sınırlı ki, o yüzden o hastalıktan sağlık bakanlığı bir veri sunmuyor. Ama bu kot taşlama meselesinde Bingöl de ki köyde bizim ilişki de olduğumuz, tanıdığımız diyebileceğimiz bütün sülale boyu hastalandılar. Aynı sektörde çalıştıkları için de o mücadele uzun soluklu bir mücadele ama çok ciddi bir de kazanım yani. Meslek hastalığının tanımı yapıldı. Tazminat alımı sağlık sisteminin içine sokulmaya çalışıldı. (...) Ben de kamu çalışanıyım. Bizim okulda da sürekli kaza oluyor. Çocukların başına çok kaza geliyor. Çalışanlarımızın başına geliyor. Nöbet sistemiyle sorumlusu biz oluyoruz. Bu alanın kendisini dert etmek lazım. Çevremizde çalışan insanların ne tür hastalıkları var bir bakarsak aslında ne kadar ortak tanılar konulduğu ve bununla ilgili sendikalar üzerinden bir mücadele hattı belirlememiz mümkün. Bu sunum da bizim özel olarak meslek

hastalıkları konusunda duyarlı olmamızı sağlayacaktır. Ayrıca bu asgari vatandaşlık geliri de her iki hatta üç konuşmada da var değil mi? Ortak bir şekilde duyurusunu, propagandasını, ajitasyonunu çok yapmamız gereken bir şey sözleşme hakkının olması için de o temel bir mesele yani. Bir sürü açıdan bunları hatırlatmış olalım.

Şimdi Petrol-İş Sendikası Örgütlenme ve Yönetim Birimi Sekreteri Mustafa Mesut Tekik bizimle. Biliyorsunuz, Petrol-İş aslında bu özelleştirmeye, taşeronlaştırmaya karşı ilk ve önemli mücadeleler eden bir sendika. Şu anda da böyle bir mücadeleyi sürdürüyorlar.

Petrol-İş yayınları, eğitim bölümleri bizim için tarihi olarak çok değerli bir bölüm. Biz yıllarca o yıllıkları okuyarak işçi hareketine, emek hareketine neler olduğunu o istatistiklerden takip ediyorduk. O anlamda bizimle birlikte olduğunuz ve o alana yönelik deneyimlerinizi paylaşacağımız için teşekkürler.

Mustafa Mesut TEKİK

Ben teşekkür ederim. Tüm katılımcı arkadaşları saygıyla selamlıyorum. Tabi önce bir iki bilgi vermek istiyorum. Bu ilk ara verildiğinde sanıyorum Aliğa ile ilgili, İzmir ile ilgili bir eleştiri gelmiş. Yerinde bir eleştiri diye niteliyoruz ama Aliğa'da bir işçi hastanesinin kurulmasını sağlamaya yönelik bir kamuoyu oluşturulması, top-

lumda ki baskı unsuru öncülerinden olmamız gibi bir talep de gelmiş. Bunu not olarak aldık. İzmir'e yaralı veya hasta götürülürken birçok emekçinin, insanın kaybedildiğine dair bir bildi geldi, arkadaşlarla paylaşmak istiyorum. Hem merkez olarak, hem de İzmir ve Aliğa şubelerimiz olarak umuyoruz önümüzdeki günlerde bir kampanyanın öncülüğünü yapacağız. İkincisi Aslı Odman arkadaşımızın atıfta bulunduğu ve sizlerin de Petrol-İş'in umutlarına dair. Tabi arkadaşlar Petrol-İş'in de Türkiye'deki bu olumsuz değişim ve dönüşümden nasiplenmemesi mümkün değildir. Son yıllarda sanıyorum 8 yıldır, 9 yıldır yıllıklar birçok basında basılmıyor ama biz Petrol-İş MYK'sında uzmanlarla yaptığımız görüşmelerde Petrol-İş yıllıklarını tekrar nitelikli bir şekilde, (akademisyen arkadaşımızın özellikle vurguladığı emek sahibinin isminin, İlyas Hoca'nın görülmemesinin görüldüğü bir yerden) yeniden o yıllıklarla ilgili bir çalışma içerisine gireceğimizin haberini de vermiş olalım. Gene bilmiyorum söylememiz ne kadar doğru olur ama İSİG Meclisi ile birlikte ortaklaşa bir iş sağlığı iş güvenliği kütüphanesi kurmanın da hazırlıklarını yapıyoruz. Gene hepinizin, tüm politik çevrelerin, emek çevrelerinin, akademisyenlerin, basın emekçilerinin, tüm halkın kullanımına açık bir İSİG kütüphanesi kurma hedefimiz de var. Ben tüm bunlardan sonra aslında, ilk teklif edildiğinde ben bu işin uzmanları arasında hukuk ve İSİG, iş cinayetleri ve iş katliamları ile ilgili bir çekinceye sahiptim ama bende hem

Petrol-İş Sendikası'nın, hem de şahsımın bu konuya dair bazı düşüncelerini paylaşmak isterim arkadaşlarla. Şimdi spesifik örnekler vereceğim bizim sektörle ilgili de. Birkaç yıl önce demokrasi mücadelesinin çok yoğun olduğu illerden birinde bir ameliyat geçirmiş üyemizi ziyarete gittik. Özel bir hastanede 5-6 erkek sendikacı doğal olarak. Asansörde 20'li yaşlarda başörtülü bir sağlık emekçisi kadın vardı. Biz 5-6 erkek içerisinde bir çekince gördük kadında. Ben rahatlasın diye arkadaş sen sendikalı mısın diye sordum. O ne dedi. Ben örgüt falan deyince resmen irkildi böyle. Bizim örgütlerle falan işimiz olmaz dedi. Aynen trajik komik bir yanıtı. Bunun üzerine tabi çok düşündük. Yani Türkiye'de kapitalizmi 40 yıllık savaş ideolojisinin topluma körüklediği birkaç kavrama dair temel bir pompaj var. Mücadele, örgüt, dayanışma, paylaşım, reddetme, itiraz, isyan gibi sözcüklerin içini boşaltan, terörizmle eş değer kılan ve bu anlamda geniş kitleler nezdinde itibarsızlaştırmaya ve ilgi göstermemeye yönelik bir pompaj var. Yani bunu açık yüreklilikle ifade etmek gerekirse büyük oranda da kapitalist devlet başarılı oldu. AKP rejimi de bunu taçlandırmasıyla ilgili bir anlam ifade ediyor.

Şimdi tabi Sn. Demirtaş'a yönelik bazı süreçlerin paylaşımı geçti. 2013 ve 2014 yılında Sn. Demirtaş bizim de örgütlü olduğumuz, sonra örgütlülüğümüzün dağıtıldığı DEVA iş yerini ve oradaki direnişi ziyarete gitmişti. Ben bunu Petrol iş içerisindeki milliyetçi muhafazakar tavanda bile nasıl bir

sempati, nasıl bir sahiplenme ile karşılandığını çok yakından hissettim. Tabi biraz da bizlerin bu anlamda ne yapmasına dair bazı şeylere geleceğim ama bizim aslında temel sorunumuzun kapitalizmin devletler ve iktidarların eliyle oluşturduğu hukuk içerisinde kendimizi aramaya çalışmamız. Yani burada böyle bir umut beslememiz, bunların bizzat sermayeye yarattığı hukuk sistemi içerisinde kendimize yer edinme arayışımız. Ben bunun sorgulanması gerektiğini düşünüyorum. Arkadaşlar ifade etti, en iyi işçi sağlığı ve iş güvenliği tedbiri örgütlenmedir diye. Arkadaşlar değindiği örgütlenmenin önündeki engellerle ilgili, bu işleyişle birinci dereceden ilgilenen bir arkadaşımız olarak hemen ifade edeyim. Şu an Türkiye'de, özellikle endüstriyel havzalarda 10'a yakın örgütlenme çabamız var ve bunların sizde takdir edersiniz ki büyük bir bölümü yargının, kolluğun, sermayenin ve çalışma bakanlığının iş birliği ile boşa çıkarılmaya çalışılıyor. Yani Özveri Hoca'nın da ifade ettiği gibi deveye hendek atlatmaktan daha güç bir sistemle karşı karşıyayız. Tabi deminde ifade ettim, şunu da söylemeden geçemeyeceğim. Türkiye'de ki yaygın ve ülke safına yayılmış işçi hareketi 80 öncesi çok boyutlu, çok kitlesel böyle yüzlerle, binlerle ifade edilecek tarzda olduğu hepimizin malumu. 80 sonrasına baktığımızda da bunun en alt düzeye düştüğü görülür. 89-90, işte bahar eylemleri ve birkaç süreci dışında Türkiye'ye yayılan, Türkiyeleşmiş bir işçi hareketinden söz edemeyiz. Tabi bunu 12 Eylül'ün hepimizin üzerinden silin-

dir gibi geçmesiyle bağdaştırabiliriz. Yani bu bana göre tarihi bir neden olabilir ama ben esas nedenin hemen 12 Eylül'de başladıktan sonra özellikle Kürt illerinde yaygınlaşan ve belirginleşen kirli savaşla bağlantılı olduğunu düşünüyorum. Yani 80 sonrası 89-90 bahar eylemleri bir iki lokal eylemi bunların dışında tutarsak, halklaşmış, toplumsallaşmış bir işçi hareketinin olmayışının en büyük nedenini kirli savaş ve bu kirli savaş neticesinde şovenizmin milliyetçiliğin empoze edildiği ve bunun geniş toplumsal etkilerinin olduğunu düşünüyorum. Yani devlet kapitalist devlet. Bize, biz işçilere, sizin aslında ilgilenmeniz gereken daha önemli sorunlar var. İşte bir mekân sorunu var, bir dil, din elden gidiyor sorunu var. Farklı kutsiyet attettiği, bizim genetik kodlarımıza da işlenmiş bin yılların kodları bunlar. Bunlar bizi işçi sınıfı olarak esas ilgilenmemiz gereken konulardan uzak tutuyor. Tabi burada devletin kutsayan, (Özellikle biz insanların dini duygularına, kendi milliyetlerini sevmelerine saygı duyan insanlarız.) ama özellikle dinsel gericilik ve milliyetçilik hastalığı üzerinden fitrat, kader, yazgı, şükretme diye insanlara zikir edilen bütün geriliklerin, işçi sağlığı ve iş güvenliği, iş katliamları, iş cinayetleri sorunlarında da bizdeki aymazlığı, bizdeki vurdumduymazlığı, bizdeki itirazın hemen hemen hiç olmayışının ana nedenleri olduğunu düşünüyorum. Ben Batman'da, Batman şube başkanıyken yaşadığım birkaç örneği de arkadaşarımla paylaşmak istiyorum. Mari Petrol Sahası diye bir sahada

elektrikçi bir arkadaşımız 8 metre yukarıdan elektrik çarpması sonucunda ağır yaralanarak düştü. Tabi hastaneye ilk yetişen ekibin içinde biz ve arkadaşlarımız da vardık. Orada bizden sonra işveren ve kamuda Türkiye petrollerinden müdürler hastaneye geldiklerinde, onları çok moralsiz ve üzgün gördük. Moralesiz ve üzgün olduklarını arkadaşımızın sağlığıyla ilgili olabileceğini düşünerek, geçici bir mutluluk da yaşadık ama öyle olmadığını 5 dakikalık diyalogumuzla öğrenmiş olduk. İlk sordukları şey (çevredekilere ve bize çok fazla duyurmak istemeden) kemeri bağlı mıydı, bağlı değildi değil mi? Bot yoktu ayağında, baret yoktu. Arkadaşımızın, işçinin sağlığını merak eden, bunu önceleyen bir bakış açısından ziyade yarın hukuk nezdinde veya kolluk nezdinde savcı nezdinde, yargı nezdinde ne diyebilirim, binayı kalfına nasıl uydurabilirim arayışı vardı. Gene Türkiye gündemine de çok yoğun olarak giren Şehmo Petrol sahasında ki doğalgaz patlamasında 3 taşeron işçinin feci şekilde, kömürleşerek katledildikleri bir iş cinayeti vardı. Onu paylaşmak isterim arkadaşlarla. Bu kadar ağır ve tehlikeli bir iş kolunda, işveren çoğumuzdan gizleyerek, (aslında bizim de ilk sendikal günlerimize denk geliyordu. Bunun da özelleştirisini bütün Batman olarak ve sendika olarak her zaman vermemiz gerekiyor.) doğalgazda binlerce basınç altında çalışan bir iş yerinde civar köylerden (az önce madenci arkadaşın söylediği köydeki çoban, buradaki gerçekten çobandı.) kendilerine ait 10-15 hayvanı otlatan, bakan, besleyen

3 insanı orada işe almışlardı. Ucuz iş gücü niyetine hiçbir eğitim vermeden işe alınan bu insanlar kor kömür haline gelerek katledildiler. Tabi daha acısı, bundan daha fazla acı veren konu şu: Bizim sendika olarak bütün çabalarımıza rağmen, ailelerin ikisinin işverenle uzlaşmayı tercih etmesi. Birisi bütün abartılı teklifleri reddeder, hukuksal mücadelesini sürdürürken, iki aile maalesef işverenin maddi olanaklarına kanıp davalarından vazgeçtiler. Tabi Mutlu Akü'de (az önce arkadaşımız değindi) kurşun maruziyeti ile ilgili yüzlerce arkadaşımızın kan değerlerinde yüksek miktarda kurşun çıktı geçenlerde. Biz Petrol-İş Sendikası olarak 2 yıl önce bünyemizde sendika merkezinde işçi sağlığı iş güvenliği uzmanı olarak başlattığımız bir arkadaş üzerinden, yönetim kararı ile Mutlu Akü işvereni bakanlığa şikâyet eden,, bakanlıktan müfettiş bilirkişi gelmesine olanak sağlayan bir girişim başlattık. (...)

Ama bu noktada arkadaşlar Türkiye sendikal hareketi olarak, işçi sınıfı olarak, Petrol-iş olarak aslında ne yapmamız gerektiğine dair bir şeyler paylaşmak istiyorum. Siz işçi hareketinin, sendikal hareketin içinde bulunduğu durumu biliyorsunuz. Yani Türk-İş'in, Hak-İş'in hatta zaman zaman DİSK'in bile bu kapitalist sistemin ya göbeğinde yer aldığını ya da ucundan, kıyısından etkilendiğini, manipüle edildiğini, işlevsiz kıldığını... Sendikaların bu anda iç çekişmelerden, iç mücadelelerden, bu tür işlere kafa yormaya vakit bulamadıklarını

tırnak içinde belirtmek durumundayım. Tabi öncelikle kendimize bakmamız gerekiyor. Yani ben de 37-38 bin üyesi olan ve hala büyüme hedefi olan bir sendikanın çalışanı olarak şunu özellikle söylemek istiyorum. Bizim bir aidiyet sorunumuz olduğunu düşünüyorum. Burada akademisyen arkadaşlar dâhil, ben dâhil bütün arkadaşların işçi olduğu muhakkakken, mesela ben kızımın karnesinde veliniz ne iş yapar sorusuna, eğitimci, profesyonel sendikacı gibi bir cevap verdim. Sonra sendikaya geçerken oradaki uzman arkadaşlardan biriyle bir tartışma yürüttük. Ve aslında benim o karneye işçi yazmam gerektiği sonucuna vardık. Bir kere işçiliği yücelten, emek en yüce değerdir vecizini veya cümlesini, cümlesinde ismi geçen emeği yaratan kişi ile bizim sorunumuz var. O sıfatla ilgili bir sorunumuz olmadığını düşünüyorum. O sıfat aidiyet duygumuz yoksa, hem halk olarak, hem de bu işin öncüsüyüz iddiasında bulunanlar olarak, bizim kampanyalarda dostlar alışverişte görsün kabilinden işler yapmaktan başka bir şey yapacağımız yok. Biz önce işçi olduğumuzu, işçi sınıfına ait olduğumuzu duyumsayarak, belki bunu iliklerimizde hissederek gören bir yerden işe koyulursak, iş cinayetleri, iş katliamları ile de yaygın bir itiraz duygusu, bir farkındalık duygusu, süreç başlatabiliriz. Arkadaşların söylediği bir şey önemliydi. Bu olgu üzerinde veri toplayarak, (...) buna dönük çözüm önerileri sunarak gelir katlayan, sınıf değiştiren bir topluluk da olabiliriz. Yani bir türlü bu eşliği geçen bir düzeyi tutturamadık. Açık

söyleyelim. Soma katliamından sonra biz Batman'da 1000-1500 kişilik işçi ve kamu kitlesiyle yürüyüş yapmayı beklerken bir baktık 5 bin kişiyiz. Özellikle ortaokul ve lise öğrencilerinin de katıldığı 5 bin kişilik bir kitle olmuşuz. 3 km. yürüdük. Öncelikle kendimizi de biraz abarttık. Çalışmamızın sonucu mu bu kitlenin katılımı... Sonradan fark ettik ki, (bu Fettuhlahçı örgütlenme ile AKP arasındaki sorunlarda ayyuka çıkmıştı) tam o dönemlerde anladık ki, o örgütlenme, öğretmenlerin özellikle gönderdiği öğrencilermiş. Aslında bu bizim onlar kadar bile bir örgütlülük düzeyimizin olmadığını kanıtı. Gene çarpıcı bir anekdot daha, bu konu ile ilgili. Fabrikalarda iş güvenliği, iş sağlığı kuralları ile ilgili levhalar var. Hep komut veren, buyurgan bir üslup kullanan levhalar var. İşte baret tak, çizme giy, acele etme gibi komut veren, üretim araçlarını önceleyen, aslında onların belki korunmasını ön gören ve benim başımı sermaye olarak belaya sokmayın diyen bir bakış açısı var. Şimdi biz Türkiye işçisi ve işçi sınıfı olarak, aslında o levhaları koyan güç olarak yer değiştirmek zorundayız. Yani o levhaları kendi dilimizle, kendi üslubumuzla, oraya koyana dek bu mücadelenin sürmesi gerektiğini düşünüyorum. Aslında değinmek istediğim birkaç konu daha vardı ama tamam. Arkadaşlara teşekkür ediyorum.

3. OTURUM

ADALET TALEBİ, DİRENİŞ BİÇİMLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

■ MODERATÖR

Nebile IRMAK

Genel İş Sendikası Konut İşçileri İstanbul Şube Başkanı

■ KONUŞMACILAR

Özgür KARABULUT

Dev-Yapı-İş Genel Başkanı

Ertuğrul BİLİR

İSİG Meclisi

Cemal BİLGİN

Emekçi

Minire İNAL

İMECE Ev İşçileri Sendikası Antalya Şube Başkanı

Ercan KILAGUZ

Emekçi

Adalet Arayan İşçi Aileleri

▮ Nebile IRMAK

Yorucu bir gün geçirdik. Bizden önceki hukukçular, akademisyenler, kapitalizmin sömürdüğü, öldürdüğü biz emekçilerin sorunlarını tespit ettiler, kamuoyunda gündemleştirdiler. Zaten yaşayıp bildiğimiz sorunlar. Ama şimdi bu sorunları bizzat yaşayan, yani sömürülen, öldürülen bizler konuşacağız bu bölümde. O bölümlere geçmeden önce bende bir iki şey söylemek istiyorum.

Halkların Demokratik Partisi'nin ilk kuruluş aşamasında benim de emeğim vardı. Tüzüğünde özellikle emek boyutunda katkı sunmuştuk ve şunun altını çizmemiz gerekiyor. Hiçbir mücadele tek başına, yani kadınsız yürümecektir. Burada da çok ciddi bir şekilde kadın emeğinin, her ne kadar iş cinayeti olsa dahi bir bölümünde mutlaka kadına vurgu yapılması gerekiyordu. Çok ciddi bir şekilde kadınlar da iş cinayetinde yaşamayı yitiriyor, daha çok sömürülüyor, daha çok kurlsız eziliyor. Bu vurguyu bir eksiklik olarak iletiyorum. Umarım bundan sonraki Emek Komisyonu'ndaki arkadaşlarımız kadın emeğinin daha görünür kılacak çalışmalar ortaya koyacaklardır.

Hocalarımızı dinledik. Halkların Demokratik Partisi'ne de çok işler düştüğünü biliyoruz. Mustafa başkan sendikaların genel durumuna vurgusunu yaptı. Evet, arkadaşlar biliyoruz milyonlarca işçi var, milyonlarca emekli var, milyonlarca işsiz

var. Türkiye'nin bu milyonları hak edemediği adaletsiz bir yaşam sürerken bir avuç azınlık ve tek kişinin diktatörlüğü sömürüyorsa, eziyorsa burada bir sorun var. Evet, Aslı arkadaşımız söyledi; insan odaklı, can odaklı sendikacılık. Şimdi mevcut sendikaların durumuna baktığımızda gerçekten de bahsedilen devletin, sermayenin arka bahçesi sarı sendikalarıdır. Emek eksenli çalışma yürütülen sendikalarda ne yazık ki bunca zamandır yürütmüş olduğumuz sosyalist mücadele ve sınıf mücadelesi dar olsun, küçük olsun, benim olsun mantığından öteye gitmemektedir. Bunu söylemek durumundayız. Biz özeleştireyi kendimize yapmadığımız sürece bir başkasını eleştirmeyeceğiz. Bu çerçeveden baktığımızda evet sermaye kendine düşeni yapacaktır. Burada ne yapmak gerekiyor? Eğer sizi ezen, sömüren diktatörlük, sınıf karşısında başka bir sınıf örgütü yaratmışsa, kadınlar karşısında başka bir kadın örgütlemesi yaratmışsa, bizim işimizin çok zor olduğunun altını çizmemiz gerekiyor. O halde emek çok kimliklidir. Yani emek kimliğini bir "üst kimlik" olarak görmek mi gerekiyor? Özellikle Halkların Demokratik Partisi'nin bunu tartışması gerekiyor. Yani biz emeğin örgütlenmesini mutlaka ve mutlaka toplumsal muhalefetleştirmek durumundayız. Selahattin Demirtaş'ın vurgusu çok yapıldı. Eğer Soma'daki işçi, eğer Ermenek'teki işçi, (ki ben daha sonra bir örneğini vereceğim.) temizlik yapan MHP'li ve Yozgatlı bir kadın işçi Demirtaş'a hayranlık duyuyorsa gerçekten bu bizim önümüzü açıyor, bize

de mücadele konusunda çok sorumluluklar verdiğini düşünüyorum. Dolayısıyla bizim burada yapacağımız tek şey emeğimizin sömürülmemesi, adil, adaletli, özgür, onurlu bir yaşam için örgütlenmemiz gerekiyor. Bu örgütlenmede, evet sınıf örgütlenmesini sendikalarda yürütmemiz gerekiyor. Var olan sendikal anlayış bunu kaldıracak yeteneğe, kapasiteye sahip değildir. O halde gerçekten bizim siyasetimizin emekleşmesi gerektiğini düşünüyorum. Burada da sorumluluğun Halkların Demokratik Partisi'nde olduğunun vurgusunu yapmak istiyorum. Şimdi emek alanın içindeyiz arkadaşlar. Biraz sonra arkadaşlarımız da söz alacaklar. Her şey emek üzerinde sektörleşmiştir. İşçi sağlığı, iş güvenliği bir şey koydular gündemimize, şu anda iş güvenlik uzmanlarından geçilmiyor. İnsanlar işsiz kalıyor. Bulacağı en kolay iş, iş güvenliği uzmanlığıdır. Dün biz bu saatlerde bir toplu sözleşme yürütürken karşımızda işveren olarak iş güvenliği uzmanı vardı. Aynen şunu söyledi iş güvenliği uzmanı; dedi ki, biz işçimizi çok seviyoruz, sağlığını düşünüyoruz. Yeni bir arıtma sistemi oluşturup, işçiye temiz ve sağlıklı su verdiklerinden dolayı ekonomik taleplerimizi ya daha geri çekip ya da daha düşük ücretlerle teklifte bulunmamızı söylemiştir. Dolayısıyla hukuka geldiğimizde, özellikle özel sektörde açtığımız davaların birçoğu geri dönüyor. Çünkü iflas gösteriyor ve başka başka sebeplerden dolayı sonuç alamıyoruz. Kaldı ki işçi, dava açmak için harç parasını bile bulamıyor. İşçilerin içinde, yani AKP'nin taş-

ron üzerinde iş verip örgütlediği işçi kıdem tazminatının fona dönüşmesi için beklenti içindedir. Çünkü diyor ki, bizim açacağımız davalarda harç parası bulamıyoruz. Burada da bir başka şey çıkıyor. Avukatlar şirketleşmiş arkadaşlar. Şirketler kurup topluca dava alıyorlar ve bu davalardan da büyük paralar kazanıyorlar. Keşke akademisyen arkadaşlarımız burada olmuş olsaydı, aslında onlar not alsın diye ben bu vurguları yapmak ihtiyacı duydum.

Şimdi biz konumuza geçelim. Başta da ifade ettiğim gibi, ölen, sömürülen bizler, sözumüzü sırasıyla alacağız.

Başlığımız Adalet Talebi, Direniş Biçimleri ve Çözüm Önerileri'ni tartışacağız. Ben de ilk konuşmacı olarak sözü Dev Yapı İş Genel Başkanı Özgür Karabulut'a vereceğim. Arkadaşlarımızdan ricamız zamanımızın sınırlı olduğunu, salonunun da boşaldığını görüp fazla yorucu olmamak kaydıyla, zamanı kıymetli kullanmak. Özgür arkadaşımıza sözü veriyorum.

Özgür KARABULUT

Öncelikle katılımcıları ve bu etkinliği organize eden Halkların Demokratik Partisi'ni saygıyla selamlıyorum. Biz en fazla iş cinayetinin yaşandığı inşaat sektöründe örgütlenme yürüten, örgütlenmeye çalışan bir sendikayız. Yani kısa bir dönemde, 4-5 aylık bir dönemde yönetime geldik, görev aldık. Yönetimde görev alırken de bu alanın

sorunlarını en iyi bilen ve içeriden bu alana müdahale edebilecek inşaat işçilerinden yönetimimizi oluşturduk. Ercan arkadaşımız da, biraz önce konuşma yapan, yani ilk oturumda konuşma yapan Torunlar İnşaat direnişçisi de bunun bir örneği.

Yönetimi seçerken DİSK'in ve Dev-Yapı-İş'in bu alanda müdahalelerinin daha etkin olması açısından direniş işçilerinden ve inşaat işçilerinden yönetimi oluşturduk. Gücümüz yettiğinde de bu alanda mücadele etmeye çalışıyoruz. Ama yeterli mi? Tabii ki yeterli değil. Biz de bu alanda sendikacılığı, sendika yöneticiliğini öğreniyoruz, mücadele ederek de ortaya yeni bir model çıkaracağız. İnşaat sektöründeki sendikacılık diğer sendikacılıklara çok benzemiyor. Çünkü toplu sözleşme diye bir şeyden bahsetmemiz şu aşamada mümkün değil. Süreli işler var, mevcut yasalarda da yoğunluğu sağlayıp toplu sözleşme yaratmamız çok mümkün değil. Daha çok fiili, meşru mücadele üzerinden genel algı da, sendikalara bakış da ücretlerin yükseltilmesi. Bize gelen sorunlarda daha çok iş yeriyle ilişkilerini koparmış, haklarını nasıl alabilirim diye işçiler geliyor. Ama bizim yaratmak istediğimiz ya da mücadelemizin ana eksenini şantiyelerde çalışma koşullarının düzeltilmesi ve iş güvenliğinin koşulları sağlanarak, sağlıklı bir çalışma ortamının yaratılması noktasında. İşin genel olarak boyutu bu ama özel olarak bugün daha spesifik bir konuya değinmek istiyorum. Yani sektörümüzün büyük çoğunluğunu Kürt işçiler

oluşturmakta. Bu işçilerde çalışma alanlarında ırkçı, faşist baskılara maruz kalmakta. Yani en kötü koşullar inşaat iş kolunda var. Yani doğru düzgün barınma koşulu yok, yeme içme koşulu yok. Buna verilen tepki de "Geldiğiniz yerde daha iyisi mi var? Sen üç ayın yemeğini geldiğin yerde bulabiliyor musun?" şeklinde. İn fazla çalışılan kesim olarak da, bu çalışan arkadaşlarımızın büyük bir çoğunluğu gurbetçi, geldiği şehirde yabancı, göçmen işçi muamelesi görüyor. Belli bölgelerin dışında şehir dışında, kenar semtlerde çok rahat dolaşamıyoruz, ırkçı baskılara maruz kalınıyor. Burayla biz şantiyeye gittiğimizde en rahat ilişki kurduğumuz kesim de Kürt işçileri. Çünkü bir örgütlülüğe, örgütlülüğün getirmiş olduğu güvene, güce dair inanışları var. Geldikleri toplumsal tabandan doğru örgütlü gücün kazanımlarını biliyorlar. ama orada aynı şeyi, okuduğumuz, paylaştığımız şeylerden tarım işçilerinde de görüyoruz. Ortak bir şey yapmaya geldiğimizde karşımızda bir ekip başını, bu da daha çok onun akrabası, dayısı, teyzesi bunları buluyor.

Dün yaşanan bir iş cinayetini aktarmak istiyorum. Dün bir iş cinayeti yaşandı. Arkadaşımız yaşamını yitirdi. AKP'li bir patron. Oradaki işçilerde akrabası. Yani aynı bölgenin insanları. Vanlı arkadaşlar... Hukuki bir süreç başlatalım, gerekirse şantiye dursun yönünde bir şey var. Ama hukuki bir süreç başlatmak yerine 'Kan Parası' verilerek durduruluyor. Görüşmelerimiz var. Van'daki il örgütüne, ilçe örgütüne HDP

genel merkezi üzerinden aktarıldı. Yani bunun kabul edilmesi için, en azından 'kan parası'nı kabul etmesin, hukuki mücadele başlasın. Çünkü Torunlar'da aynı şeyi yaşadık. Tazminat meselesinin önüne geçmek için çok ciddi paralar teklif etmişlerdi. Ben o dönem sendikada değildim. Arkadaşların müdahalesiyle, Avukat arkadaşların müdahalesiyle bir süreç başladı. Şu an sonuç ne çıkar onu bilmiyoruz ama Torunlar da yargılanıyor, TOKİ de yargılananlar arasında. Biz genel olarak baktığımızda güvencesiz işlerin büyük bir çoğunluğunun Kürt emekçilerine yaptırıldığını görüyoruz. Burada da bu duruma mevcut gelir eşitsizliğinin, bölgesel eşitsizliğin yol açtığı ortaya çıkıyor. Şantiyelerde de daha çok kalifiye işçiler dışında kalan kesimi bizim Kürt arkadaşlar oluşturmuş. Örgütler açısından demin de söylediğim gibi ilişki kurup bir noktaya getiriyoruz ama işin emek örgütlülüğü, ya da sendikal örgütlülüğü geldiğinde bir güvensizlik var. Bu güvensizlikte de Kürt arkadaşlarımızın kaygılarına yol açacak sebepler var. Yani bir noktaya kadar gidip ondan sonra yarım bırakılıyor.

■ Nebile IRMAK

Özgür arkadaşımızın da söylediği gibi güvencesiz, kuralsız ve iş cinayetlerinin yoğun yaşandığı alan inşaat sektörüdür. İnşaat sektörü de tarım sektörü gibi geçici Kürt işçilerinin yoğunluklu çalıştığı yerlerdir. Türkiye'nin her tarafında olduğu gibi inşa-

at sektöründe de sendikalara karşı bir güvensizlik, işçiyse sendika arasında tümüyle paraya dayalı bir ilişki biçimi oluşmuş, olunlaşmış ve ne yazık ki yetkisiz bir sendika olduğundan kaynaklı toplu iş sözleşmesi yapıp iş ya da para kazandıramadığından dolayı bu soruyla sürekli muhatap olacaktırlar.

■ Ertuğrul BİLİR

Merhaba arkadaşlar, biz kendi gerçekliğimiz-den kopmadan, kendi gücümüzü abartmadan ama bir özne olmanın olanaklarını tartışmamız lazım. Şimdi HDP bir siyasal partinin emek komisyonu bu konuyu tartışıyorsa ve bununla ilgili arkadaşlar gelmişse, bizim burada odaklanmamız gereken şey, bizim mevcut güçlerimizle, önümüzdeki dönem programımızın ne olması gerektiği. Ben bu çerçevede İSİG mücadelesinde durum ve öneriler başlığıyla bir şeyler hazırlamaya çalıştım ama işin doğrusunu söylemek gerekirse sabah 5'e kadar çalıştıktan sonra "Ya Ertuğrul çok zayıf önerilerle gidiyorsun" diye söylendim. Bu biraz durumumuzun yansıması. Belki de bizim de daha çok sorun odaklı düşünüyor olmamızdan dolayı, çözümleri yeterince geliştiremiyoruz. Gün içerisinde diğer oturumlarda da değişik arkadaşlar ele almamız gereken önerileri ifade ettiler. Ben kısaca durumdan bahsederek önerilerime geçeyim.

Şimdi elbette ki emekçilerin mücadelesinin bütün başlıkları işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgilidir. Ücret de bununla ilişkilidir; yaşadığı yerde. Hepsi bununla ilişkilidir. Bu açıdan baktığımızda “Ücretlerin yükseltilmesi için çaba gösteren arkadaşların da hiç işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle alakası yoktur.” diyemeyiz. Ama yine de işçi sağlığı, iş güvenliğinin sağlanmasını daha özel, can korunmasını da daha dolaysız ele alınan bir konu olarak gündemimizde mutlaka olması gerekiyor. Bu açıdan durumumuzun pek parlak olmadığını hepimiz söylüyoruz. Ben genel olarak sendikalar tanımlamasına katılmıyorum. Kaç yıldır bunun tartışmasını yapıyoruz. Sarı sendikalar ile sınıf sendikalarını veya bir şeyler yapmaya çalışanları ayırmamız gerektiğini düşünüyorum. Çünkü topyekûn bir şekilde “sendikalar bu işi yapmıyor” dediğinizde bu konuda işte en sık örnek verebildiğimiz Limter-İşe ve kaç yıldır yüzlerce işçinin canını korumuş olmasına haksızlık edersiniz. Tuzla’da toplumsal muhalefetin bir havza grevini yapmış olmasını görmezden gelmiş olursunuz. Enerji-Sen’in çabasına, birçok çalışmamızın, işte inşaat iş kolundaki sendikalarımızın veya siyasal gruplarımızın yapmış olduğu çalışmalara haksızlık etmiş olursunuz. Evet, çok yetersiz, çok zayıfız. Ama bir yerden başlamış vaziyetteyiz. Şimdi bizim görevimiz bunu bir iki adım daha nasıl ilerleteceğimizi tartışmak.

Şimdi mevcut kadronuz, yüz kişilik bir ekiple bir işe girişiyorsanız farklı program

yaparsınız, tek başıyorsanız farklı program yaparsınız. 5-10 kişilik bir ekibiniz varsa da farklı bir programla gideceğiniz hedefe doğru güçlerinizi nasıl artıracığınızı hedeflersiniz. Biz sıfır noktasında da değiliz, çok güçlü bir noktada da değiliz. Bizim İşçi sağlığı, İş Güvenliği Meclisi’nde de sık sık konuştuğumuz üzere başlangıcın başlangıcını bir parça geçtik.

Ama doldurmamız gereken alan o kadar büyük bir alan ki... Zaman zaman gözümüzü korkutacak kadar büyük bir alan. Örgütlerimizin çoğunda işçi sağlığı, iş güvenliğine ilişkin işleyen komisyonlar yok, komiteler yok, sekreterlikler vb. yok. En aktif olanı Tabipler Birliği’dir. Bunun da, yani biraz olumsuz şekilde bazı bağlantılar kuruldu. O eleştirilere de genel olarak katılıyorum. Tabipler Birliği’nin de kendi toplumsal dayanıklılığının yanında, aynı zamanda 1930’lu yıllardaki yasalardan itibaren iş yeri hekimliğinin çok yozlaştığını düşünüyorum. Yine de işçi sağlığı, tabipler açısından geçimini sağlayacak bir iş olmasının da etkisiyle, Tabipler Birliği’nin gündeminde bütün örgütlülüğümüze göre, mesela benim üyesi olduğum TMMOB’a göre, daha fazla gündeminde yer almıştır. TMMOB çok eksiktir. DİSK kendi yapabileceklerinin çok gerisinde. Ama adımlar var mı? Var. Belki birkaç yıl içerisinde birkaçına katlamak gerekiyor bu adımları. Bizim bunları yapmak için öneriler geliştirmemiz ve mücadelede işe yarayacağımızı hissettirmemiz, göstermemiz gerekiyor. Karşılıklı etkileşime de ihtiyaç var.

Şunlardan bahsedildi; başarılı mücadelelerimiz var, özellikle 2000 yılı sonrasında. Diğer yapılan mücadeleleri yok saymakla beraber, iki tane örneğin adını tekrar tekrar anmak bence kötü olmuyor. Bugün birkaç defa ifade edildi. Bir tanesi Limter-İş'in sadece Tuzla'nın değil, bütün ülkenin gündemine işçilerin can güvenliğini sokan mücadelesi. Bugün hatta İSİG Meclisi de o mücadelenin dolaylı sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Orada oluşan birikimin üzerinden ortaya çıkmıştır. O çok önemli bir mücadeledir. İkincisi, Zeki hocanın öncülüğünde yürütülen, kot kuşlama işçilerinin slikozis konusundaki mücadelesi de bu konudaki birikimimizin önemli bir parçasıdır. "Adalet Arayan İşçi Aileleri" bunun bir parçasıdır. Daha birçok başka çalışmamız var, henüz çok yetersiz olmakla beraber.

Soma'dan da bahsettik. Katliam olduğunda gittik. Sonraki anmalarına da gidiyorum. 2014'te katliam oldu. Aşağı yukarı 3,5 yıllık bir zaman geçti. 3. yıl dönümünde orada yapılan mitinge 800-900 yüz kişi katıldı. Bunun 500 kadarı Somalıydı, geriye kalan ise İzmir ve Ege Bölgesi'nden gelen sendikalar, siyasal gruplarımızdan arkadaşlarımızdı. Soma'da devletin ve sermayenin yaptığı baskılar hepimizin malumu. Başaran arkadaşımızla Kamil arkadaşımızı linç edercesine dövdüler orada, işçi meclisleri çalışması yapılırken. Hukukçularımıza saldırdılar. Bunlar hepimizin malumu. Ama bana daha çok acı veren bizim oradaki örgütlülüklerimiz arasında, Dev-Maden-

Sen'le Sosyal Haklar Derneği arasında çeşitli nedenlerle ortaya çıkan rekabetin, orada daha dava bitmeden, mücadele zaten çok korkunç baskılarla karşı karşıyayken, kendi kendimize ayağımızın dolanabilmesi. Orada aynı meydandan geçerken iki ayrı eylemin olabilmesi hepimize acı vermeli. Hepimiz "arkadaş gerekirse ben geri adım atarım, diğer arkadaşlara bırakırım örgütlenme alanını" diyemiyoruz. Veya uygun yol bulma olgunluğunu gösteremeyecek kadar çığ olmamız beni son derece yakıyor. Acil çözüm bulmamız gereken bir alan olarak görünüyor. İlk yıl dönümü eyleminde, daha 2015'te birer hafta arayla iki ayrı miting yapıldı. Birine birkaç bin kişi öbürüne 6-7 bin kişi katıldı. Şimdi ise, toplamda, o bölgeden ölen insan sayısından daha az kişinin katılımıyla eylem yapabiliyoruz. Burada bile arkadaşların "ya arkadaşlar bir şeylerimizi çekelim de birlikte eylem yapabilelim" demeyi başaramaması, önümüzdeki engellerden bir tanesidir.

Şimdi işçi sınıfının mücadelesinde, şu an ölçebildiğimiz kadarıyla, ne kadar yer alabiliyor işçi sağlığı, iş güvenliği? Emek Çalışmaları Topluluğu diye bir topluluğumuz var. Arkadaşlarımız da işçi sınıfı örgütlenmelerine ilişkin takipler yapıyor. Onların verilerine göre işçi sağlığı ve iş cinayeti nedenli eylemlerin toplam işçi eylemlerindeki oranı işyeri bazlı eylemler içinde 2015'de yüzde 5, 2016 da yüzde 6 civarında. Genel eylem dediğimiz 1 Mayıs gibi, belirli bir iş yerinden kaynaklanmayan, kamuoyu-

na dönük yapılan eylemler oranı içerisinde de yüzde 10. Yani işçi sınıfının şu an hareket halinde kalabilen, mevcut baskılara rağmen ve örgütsüzlüğe rağmen hareket halinde kalabilen kesimlerinin canının yandığı, tepkilerini ifade ettiği alanlardan bir tanesi. Bu kadar bir yer tutuyor. İşyeri eylemlerinde yüzde 5, genel eylemlerde yüzde 10. Anladığım kadarıyla bunların önemli bir kısmı iş cinayeti sonrası basın açıklaması. Yani “Ben daha iyi işçi sağlığı, güvenliği istiyorum.” eyleminden ziyade “Arkadaşımız öldü.” eylemleri bunlar. O da anlamlı olmakla beraber, bunu biraz daha yükseltecek şekilde hepimizin müdahaleler yapması gerektiğini düşünüyorum.

Dediğim gibi İşçi Sağlığı, İş Güvenliği Meclisi olarak işte çalışıyoruz, güçlerimizi birleştirdik. 6-7 yıldır çeşitliliğimizi koruduk. Genellikle biz solda birlikte uzun süre hareketi çok beceremeyiz. Azıcık bir yerde çalışmalar biraz sonuç alıcı oldu mu, hemen birbirimizle pasta kapma yarışına gireriz ve o çalışmaları baltalarız. Biraz da bu alanı yakıcı olarak hissetmemiz nedeniyle, aramızdaki farklılıklara rağmen bu meclisteki arkadaşlarla ve özellikle koordinatör arkadaşımızın sayesinde, (emeğini burada zikretmiş olalım) çalışmalarımızı devam ettiriyoruz. Çeşitliliğimizden, emek cephesi çeşitliliğimizden de taviz vermeden bunu devam ettiriyoruz. Ama şunları da başaramadık. Benim de üyesi olduğum TMMOB’un artık işleyen bir İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Komisyonu pek yok. TMMOB

İKK’nın yok. Oysa bu meclis çalışmamız, bizim siyasi partilerimizin, KESK’imizin, diğerlerinin, sendikalarımızın zaman içerisinde gündemine daha fazla girmesini ve bu alanlarda özel örgütlenmeler yaratmasına sağlamayı amaçlıyor. Yoksa bizim asıl hedefimiz cinayet saymak değil. O bizim bir parça kılavuz ipimizi, omurgamızı oluşturuyor. Yani asgari çalışmamız. Biz buradan başladık, onun üstüne, daha üstüne çıkmaya çalışıyoruz. Ama bu aynı zamanda bizim örgütlerimizin bu konudaki gündemine daha fazla sokabilmemiz ve alan örgütlenmelerinin oluşturulabilmesine de bağlı.

Dört madde halinde kısaca önerilerimi ifade edeyim. Bugün ifade edildi. Şu an mevcut çalışmalarımızdan en çok meslek hastalıkları üzerinde durmalıyız. Bütün örgütlerimizin, alan örgütlerimizin her yerin gündemine “ya arkadaş sen de esasında meslek hastası olabilirsin. Sen öksürüyorsun ya, belin ağrıyor ya, bu yaptığın işten olabilir” diye tüm örgütlerimizin gündemine sokmalıyız. Biraz uzun vadeli bir çalışma, ama onun dışında da bulduğumuz ve denk geldiğimiz her olayda, kampanya türü çalışmalarla hem kendimizin, hem toplumun gündemine meslek hastalıklarını sokmalıyız. Çünkü iş kazaları daha kolaylıkla görünüyor, o konuda daha kolay hareket ediyoruz. Ama meslek hastalıkları konusunda yeterince hızlı hareket edemiyoruz. Bunu kendi gündemimizde içselleştirecek, iç çalışmalardan başlayarak, belli konularda öne çıkan her konuyu birkaç aylık kampan-

yalarla, bu konuyu devamlı gündemimizde tutmamız gerekiyor.

KESK çok kritik bir yerde şu an. Emek örgütleri içerisindeki örgütlü emekçilerin, az çok sınıf sendikasında örgütlü işçilerin yarısından fazlasını KESK barındırıyor. Şu an bir sürü tartışmamız var içimizde. Ama bir DİSK'teki sendikalar artı Türk-İş ve bağımsız sendikalardan bir kısım sendika. Bunların toplamı 100-150 bin etmez. KESK'in tek başına üye sayısı 150 bin civarındadır. KESK'li arkadaşlar bu konuya uzaylıya bakar gibi bakıyorlar. Bizim ne yapıp edip KESK'li arkadaşlara "ya arkadaş siz daha az kazayla ölebiliyor olabilirsiniz, ama yangında da, gün boyu koltukta oturmaktan da, meslek hastalıklarından da üyeleriniz etkileniyor. Bu konuyu gündeminize alın, bu konu dış kapının dış mandalı değildir" diye defalarca defalarca hatırlatmamız gerekiyor. HDP'li arkadaşların KESK'teki gücünü bildiğimize göre, bu konunun burada özellikle söylenmesi de gerekiyor.

28 Nisan "İş Cinayetlerinde Ölenleri Anma ve Yas Günü"nü ülke gündemine sokmalıyız, mücadeleyi bir odak noktası haline getirmek için. Bir tane daha üzerinde bir şeyler yapacağımız gün olsun diye değil, yıl içerisindeki çalışmalarımızı toplayıp, daha görünür hale getirebileceğimiz bir hedef, bir odak noktası olarak, mesela 28 Nisan ortak bir çalışma konusu olarak önerilebilir.

Son olarak şunu örgütlenmelerimize hatırlatmak lazım. Bu alan çok kısa vadede

büyük kazançlar sağlamaz. Büyük örgütlenmeler getirmez. Diyelim ki Devrimci Yapı-İş'teki arkadaşlarımız belki başka bir gündeme kadrolarını ayırdığında, o kadro bir yıl içerisinde 100 kişi örgütleyecektir. Bu alanda belki o kadar yapamaz, ama uzun vadede işçilerle, emekçilerle güven sorununun çözülmesinde önemli etkisi olacaktır. Biraz uzun vadeyi de düşünerek hareket etmemiz gerekiyor.

■ Nebile IRMAK

Bu yıl Mayıs'ta ben de gittim Soma'ya. Hakikaten orada içimiz acıdı. Aileleri devlet kahvaltısına çağırılmıştı ve sendikalar yoktu. Ailesiz, örgütler ve siyasal örgütler orda bir anma yaptı. Bunun biran önce toparlanıp bir sonraki Mayıs'taki anmada daha derli toplu öncülük yapabilecek bir pozisyonun yaratılması gerekiyor diye düşünüyorum. Ortak mücadele çok önemlidir.

Şimdi Adalet Arayan İşçi Aileleri'nden ortaklaşa arkadaşımız konuşacak.

■ Gizem KIYGI

2008 yılından beri aileleri iş cinayetlerine karşı fiili ve hukuki mücadele veriyor. Bu mücadelenin, davaların içeriğinin, mücadelenin nereden nereye taşındığının aslında hepimiz için önemli olduğunu, siyasi partiler ve bu örgütler içerisinde de öğretici olacağını düşünüyoruz. Adalet Arayan İşçi

Aileleri kalabalık bir gruptur. Ben Adalet Arayana Destek Grubu'ndan katılıyorum. Biz ailelerin adalet arayışı sürecinde onlara refakat ediyoruz, aslında yaptığımız şey bu. Sadece bu mücadelenin çerçevesinden ve bu mücadelelerin ürettiği bazı enstrümanlardan bahsedeceğim. 2008 yılından beri biz iş kazası değil, cinayet diyoruz. Önlenebilir ve öngörülebilir olanın kaza olmayacağını söylüyoruz. Adalet Arayan İşçi Aileleri'ne desteğimiz, iş kazaları olarak bilinen olayların kamuoyunda iş cinayeti olarak bilinmesine yardımcı olacak her türlü enstrümanı oluşturabilmektir. Akut iş cinayetlerini biliyoruz, yani akut iş cinayetleri toplu iş katliamlarıyla çok fazla gündeme geliyor ama aslında bu tablonun çok küçük bir kısmı. Meslek hastalıkları zamana yayılan iş cinayetleridir. Bunu bu şekilde kabul ediyoruz. Ve aslında hepimiz meslek hastası adayız. Bu sadece sikozitten ibaret değil. Gündeme öyle geldiğini hepimiz biliyoruz. Bu tehlikeyle hepimizin karşı karşıya olduğunu bilip mücadeleye ona göre katkı sunmak gerektiğini düşünüyoruz.

Çok kısa 'Adalet Arayan İşçi Aileleri kimdir?' ondan bahsedeceğiz. Davutpaşa patlamasında hayatını kaybeden 20 işçinin aileleri Adalet Arayan İşçi Aileleri olarak bir araya geldiler. Kendileri zaten öykülerini anlatacaklar. Bu patlamadan sonra davanın açılması için bile 35 haftalık bir nöbet tutulması gerekti. İş cinayetlerinde bizim ülkemizdeki yaygın hukuki yaklaşım genellikle tazminat davalarına yüklenilmesidir. Ceza davalarına da "Nasıl olsa kamu bu işi

bir şekilde çözer" diye bakılır. Dolayısıyla çok da bir sorumluluk olarak görülmez. Ama biz aksini iddia ediyoruz. O yüzden bu davaları çok önemsiyoruz. Adalet Arayan İşçi Aileleri bu yüzden davaları takip ediyor. Her davadan önce basın açıklaması yapıyoruz. Davalarda önemli gelişmeler oluyor. Birlikçilerin raporları oluyor. Ölen işçinin iş cinayetlerinden sorumlu tutulması gibi durumlarla karşılaşılıyor ki, bunlar çok ciddi problemler bu davalar için. Türkiye gündemi için, Türkiye siyaseti için... Dolayısıyla bunları algılayabilmek için bu davaları takip etmek önemli. Ayrıca aileleri de davalardaki basın açıklamalarında yalnız bırakmamak da önemli. Ama ne yazık ki davalardaki basın açıklamalarımız çok ıssız geçiyor. Vicdan ve Adalet Nöbeti'ni 2002 yılından beri tutuyoruz. Her ayın ilk Pazar günü Vicdan ve Adalet Nöbeti'miz Galatasaray Meydanı'nda devam ediyor. Nöbetimize gelenler çoğunlukla iş cinayetinde hayatını kaybedenlerin aileleri, Adalet Arayana Destek Grubu ve onlara destek veren kentsel dönüşüm mağduru mahalleler ve birkaç vatandaştan ibaret. İş cinayetlerinde kamuoyu aileleri yalnız bırakıyor. Dava takibi döneminden biraz bahsettik bu konunun açılabilmesi için. Gerçekten bir oturumun takip edilen davalara ayrılması daha doğru olur. Kısa kısa davalar hakkında bilgilendirmemiz bulunuyor. Bu davalar hakkındaki detaylı bilgileri her sene çıkardığımız İş Cinayetleri Almanakı'ndan takip edebilirsiniz. Almanak'ta iş cinayetlerinde hayatlarını kaybedenlerin hikâyelerine

yer vermeye çalışıyoruz. Direnen işçilerle, meslek hastalarıyla röportajlar yapmaya çalışıyoruz. Bu hikâyeyi biraz daha derinleştirerek bir katkı sunmaya çalışıyoruz. Bu bizim kara kitabımız, bu ülkenin kara kitabı. Bunu her yıl ailelerle birlikte hazırlıyoruz ve ailelerin mücadelesine de yer veriyoruz. Dolayısıyla almanak edinirseniz, dava süreçlerimiz hakkında oradan da bilgi bulabilirsiniz. Az önce bahsedildi. 28 Nisan'ın iş cinayetlerinde hayatını kaybedenleri anma ve yas günü olması, ailelerin en büyük taleplerinden biri. Bunun için bir imza kampanyası düzenlendi change.org'ta. İmza kampanyamız devam ediyor. Sitemizden kampanyamıza destek olabilirsiniz. Ama imza kampanyasıyla kalmadı, aileler bu talebi iletmek için meclise de gittiler. 2016'da en az 1924 işçi hayatını kaybetti, bizim ulaşabildiğimiz kadarıyla ve bu 1924 işçiye meslek hastaları dahil değil bildiğiniz gibi. Ben Hakkı abiye bırakıyorum sözü dinlediğiniz için teşekkür ederim.

■ Hakkı GÜLEÇ

2008'de Davutpaşa patlamasında ben kardeşimi kaybettim. İdris kardeşim eşini kaybetti. Bizimle birlikte 20-21 aile bu acıyı yaşadı. Bizler Davutpaşa patlamasında bir araya geldik. Bizi bir araya getiren ortak noktamızdı. Başka ülkelerde yetkililer iş cinayetinde hayatını kaybedenlerin yakınlarının acısını nasıl en aza indirebiliriz gayreti içerisinde olurlardı. Ama maalesef Tür-

kiye'de aileleri nasıl sindirebilirim, aileleri nasıl kan parası adı altında iki kuruşa sıkıştırıralım, davayı kapatalım diye işliyor süreç... bunlar çok uzun hikâye, bunları anlatmaya kalkarsam zamanımız yetmeyebilir. Yalnız şuna değineyim. Gizem arkadaşımız değindi. Bizler Adalet Arayan İşçi Aileleri çok geniş bir aileyiz, geniş bir kitleyiz maalesef, çünkü her gün savaşımlardan daha çok işçiler katlediliyor, öldürülüyor. Bizler de Vicdan ve Adalet Nöbeti diye bir platform oluşturulmuş dedik. Malum yetkililer bizim sesimizi kısıtmaya çalışıyor, medya görmezden geliyor. Galatasaray Lisesi önünde her ayın ilk pazarı Vicdan ve Adalet Nöbeti tuttuk. 64'üncüsünü geride bıraktık, 65. Vicdan ve Adalet Nöbeti'ne hazırlanıyoruz. Bu şu demek oluyor. Bizler medyada gerekli ilgi ve alakayı görmediğimizden dolayı istedik ki sokaktan geçelim. Taksim'de hafta sonunu eşiyile, dostuyla, arkadaşlarıyla geçiren insanlar bizim seslerimize kulak versinler. Çünkü bu acı bugün bizim başımıza geldi, yarın da onların ve sevdiklerinin başına gelmemesi için biz bu mücadeleyi başlattık. Yetkililerin tavrını da biliyoruz ama Halkların Demokratik Partisi gibi büyük bir partinin bizim içimizde, her partiye gönül vermiş aileler var, ama bizim burada yürütmüş olduğumuz siyaset, kesinlikle bizim için ikinci sırada kalır. Yani orda işçilerin hayatı söz konusu iken siyaset bizim için şey değildir. Evet, ben de bir HDP'liyim ama söz konusu olan işçilerin ölümüyse burada bütün siyasi partilerden saygı bekleriz. Devlet bizim sesimizi kısıtmaya çalışırken HDP'nin

bilinçli veya bilinçsiz (ki bizler bilinçsiz bir şekilde) yani daha doğrusu göz ardı ettikleri bu ayrıntıya biz dikkat çekmek istiyoruz. Keşke Vicdan ve Adalet nöbetini tutarken, tabi ki bizlerin tekelinde değil ama bizlerin acılarını, hassasiyetlerini gözeterek, ailelere sorma gereğini duysalardı inanım ki daha verimli olurdu. Bilmiyorduk demeleri bir şeyi değiştirmez. Çünkü Sayın Selahattin Demirtaş o zaman BDP'nin Grup Başkan Vekili iken biz 2008'de meclise heyetler olarak gittik ve aileler hakkında da ben bizzat görüştüm kendisiyle. İş cinayetlerinin boyutlarını anlattık ve bizim nöbetlerimiz de birçok HDP'li vekil katıldı. O zaman bizim bu hassasiyetimizi keşke biraz önemsemiş olsalardı. Neticede sosyal medyaya eskiden Vicdan ve Adalet Nöbeti diye girdiğin zaman işçi cinayetleri, Adalet Arayan Aileler'in mücadelesi ön plandaydı. Tabi ki HDP bir kitle partisidir, büyük kitleleri var. Vicdan ve Adalet nöbeti diye girildiği zaman da iş cinayetleri görülür.

Biz burada makam şan şöhret peşinde değiliz. Sadece bu ülkede iş cinayetlerini nasıl en aza indirebiliriz onun mücadelesini verdik. Bizden önce konuşma yapan arkadaşlarımıza şöyle baktığım zaman aralarında sadece bir arkadaşım var, bizi dinlemeye kalan. Keşke hepsi bizi dinleme nezaketinde bulunsaydılar. Bir dahaki platformlarda konuştukları zaman en azından buradaki ailelerin yaşadıkları olaylardan, yani bilgiyi doğrudan kaynağından alsaydılar. Şu anda burada bulunan katılımcı arkadaşlarımız

daha iyi analiz ederlerdi. Bir de bu sunumu açarken iş cinayetinde hayatını kaybedenlerin ailelerini biraz ön plana alsalardı. Mesela şu sempozyumu önce bize tanıtmış olsalardı ve aileler de buradaki katılımcı arkadaşlar da iş cinayetlerini daha iyi analiz edebilirlerdi. Son olarak 28 Nisan bizim için çok önemlidir. Bunun için de kitlesel bir katılım bekliyoruz. Çünkü şunu biliyoruz, örgütlü bir gücün karşısında hiçbir sistem duramaz. O yüzden sadece salondan salona değil de, bizim toplanma alanlarımız bence Galatasaray Lisesi'nin önünde, Vicdan ve Adalet Nöbeti'nde olmalı. Çünkü bizler orada çok oldukça, sizler bizim sesi-mize ses katıkça, biz daha da güçleneceğiz. En azından sizler veya bizler bir dahakine sevdiklerimizi kaybetmeyeceğiz. Bizim bazı önerilerimiz var.

Adalet Arayan İşçi Aileler olarak önerilerimiz: 2008 yılından beri sürdürmüş olduğumuz adalet mücadelemizden öğrendiğimiz ve bu toplantı vesilesiyle paylaşmak istediğimiz önerilerimiz.

1. İş cinayeti davasında soruşturma ve kovuşturma aşamasında düzenlenen bilirkişi raporları takip edilerek, önemli oranda işvereni aklayan ve işçiye kusur veren tutumla mücadele edilmelidir.
2. Mahkemelerin tazminat davalarında manevi zarar kriterindeki sınıfsal ve sosyal ayrımcılık tutumu teşhir edilmeli ve tutumun değiştirilmesi için mücadele edilmelidir.
3. Sendikaların işçinin yaşam hakkını gö-

zetme görevini ortaya koyabilecekleri bir tutumun oluşabilmesi için mücadele edilmelidir.

4. Ortaya çıkardığımız bu mücadele birikimi desteklenmeli ve gerekli nezaket gösterilmelidir.

Nasıl katkı sunulabilir?

- Almanakları al, oku ve okut.
- Sosyal medyada #vicdanımızınöbette, #dahakaşiçi etiketlerinde işi hikâyelerini anlat.
- Her ayın ilk pazarı nöbete gel.
- Gördüğün ihmalleri belgele, bize yolla, iletişime geç, toplantılara katıl.

İş cinayetlerini birlikte durdurabiliriz. Hepinize teşekkür ediyorum.

▮ Nebile IRMAK

Bu arada bir kez daha kadın vurgusunu yapmak istiyorum. 2005’de Bursa’da Nilüfer ilçesine bağlı bir tekstil fabrikasında, bizler gece nöbetindeyken, gece vardiyasında iken üzerlerine kapı kilitliydi. Sayıda yanılabilirim ama 7 genç kadın arkadaşımız yanarak yaşamlarını yitirmişlerdi. Sonrasında 2006’yı galiba. Ceylanpınar’da yine üç kuruşa yevmiyeyle tarım işçiliği yaparken ilkel taşıma yöntemiyle iş cinayetinde yaşamını yitiren 9 arkadaşımız vardı. İstanbul’da 2009’du sanıyorum. 7 arkadaşımız yaşamını yitirdi. En son Yalvaç’ta yine bir iş

cinayeti yaşandı. Yine orda 11 kadın arkadaşımız yaşamını yitirdi. Bu senenin başında 8 Mart’ı biliyorsunuz, referanduma gidiliyordu sanırım. Referandum çalışmasında, özellikle Recep Tayip Erdoğan, kadınların oyunu alma konusunda sendikalar yarışa girmişti. Hak İş kongre salonuna, 8 Mart etkinliğine, Cumhurbaşkanını çağırıp alkışlatmıştı. Sonra Türk Metal İş Sendikası da Bursa’dan Ankara’ya kadınları götürüp Recep Tayip Erdoğan’ı alkışlatacağı ve kadınların iradesini orada alacaklardı. Orada bir trafik kazası yaşandı, çok sayıda kadın arkadaşımız yaşamını yitirdi. Bayramda... Kızıltepe’den kadın arkadaşlarımız ve çocuklarda yaşamını yitirdi.

Kadın cinayetlerinin yanı sıra iş cinayetlerinde de hala kadınlar yaşamını yitiriyor. Özellikle ev işçisi bir hukukçu arkadaşımızda değindi. 4857 Sayılı İş Kanunu’nun 4. maddesinde ev işçiliği kabul görülüyor, bir tanım da yok. Hala güvencesiz ve sigortasızlar ama buna rağmen çalışmaya da devam ediyorlar. Çalışırken sakatlanıyorlar, meslek hastalığına yakalanıyorlar, cam silerken yaşamını yitiriyorlar. Bu konuda da İMC ev işçisi sendikası kadınlardan Mini-re arkadaşımıza sözü vereceğiz. Ondan ev işçisi kadınların üzerindeki şiddet, taciz, mobbing gibi baskıları kendisinden dinleyelim.

Minire İNAL

Ben İMC ev işçisi sendikası kurucu üyelerindenim. Hala ev işçisi olarak çalışmaktayım. Sendikamız ev işçilerine, insana yakışır bir mücadele vermektedir. Türkiye’de kadın hareketi içerisinde ümit verici bir örgütlenme de yok. Diğer kadın örgütlerine örnek olabilecek bir yapıdadır. Çünkü alt sınıf kadın yoksulluğunda yükselen bir sestir burası. Bu ses Beyaz Feminizme karşı tek bir sestir. Sendikalı kadınların hukuksal kazanımları, kadın yoksulluğunu aşmada, hatta orta sınıf kadınların hak arama mücadelesi adı altında kıymetli bir örnektir. Biz ev işçileri sendikası olarak Türkiye’de göçmen ev işçilerinin hakları için de mücadele ediyoruz. Size bir örnek vermek istiyorum. Ev işçisi Gülnur, 5. kattan düşerek yaşamını yitirmiştir. İntihar etti diyerek Gülnur’un dosyasını kapattılar. Biz ev işçisi sendikası olarak dosyayı yeniden açtırdık, bu iş cinayetini kamuoyuna, basına duyurduk. Hatta adliye önünde bir miting bile yaptık. Yani şunu söylemek istiyorum: Göçmen bir kadının sistem üzerinden tutulmasını sağlamamız gerekiyor. İşverenin vicdanına kalmaması için, bugün burada gerçekleşen sempozyumu çok önemli buluyorum. Başka bir örnek verecek olursak, ülkenin yaşadığı en derin faciadan biri olan Soma faciasında madende yaralı olarak kurtulan işçi “Çizmelerimi çıkarayım mı?”, sedye kirlenmesin dedi. Kapitalizmin değersiz kavramı içerisinde kendisini sedyeden daha değer-

siz hisseden sömürü düzeni değil midir bu? Üretim için gerekli girdilerin içerisinde makine, para vs. gibi metaların yanında insanı zikrettiğimiz bir ekonomi ve bu sistemin yeniden ürettiği bir çarkın içerisindeyiz. İnsanın değil de karın merkeze alındığı bir çark bu. Diğer bir maden işçimiz de diyor ki, “Mecbur yeniden madene ineceğiz, çünkü kredi borcumuz var ve Soma’da başka imkânımız yok.” Yani ailelerin geçimlik ekonomisine dahi, minimum gelir sahaları daraltılarak, onları ağır sanayide ucuz emek girdisi olamaya zorlayan, hayat parçalayıcı, hayat çalan bir sistem. Son yıllarda kredi kolaylığı adı altında insanı borç batağına atan bir sistem oluşmuştur. İnsanlar ev sahibi olduklarını düşünüyorlar. Fakat yıllarca o evin kredisini ödemek için sömürülme pahasına her türlü iş yapıyorlar. Kredi borcu olan bir işçi işinden olma korkusuyla ne bir direniş hareketine katılır, ne de grevlere destek verir.

Ev işçilerinden Fatma Aldal, Rukiye Şimşek camdan düşerek hayatlarını kaybetti. Ev hizmetlerinde kaç kişinin mesleğe bağlı olarak öldüğü, yaralandığı, sakatlandığı ve hastalandığı istatistiği tutulmuyor. Rukiye Şimşek de yeni aldıkları evinin kredisini ödemek için çalışıyordu. İMC ev işçileri sendikası Fatma Aldal ve Rukiye Şimşek’in davalarını sahiplendi ve herkese duyurdu. Sokağa çıkarak, hukuki mücadele yürüterek herkesten hesap sordu. Bugün burada iş cinayetlerinden bahsederken ev işçileri sendikası üyesi olarak yalnızca ev işçile-

rinin değil, Soma'dan da örnekler verdim. Buradaki kastım bütün işçi örgütlerinin birbirini gözeterek politika üretmesidir. Bir ev işçisi cinayetinin Soma'daki cinayetten farkı yoktur. Her bir işçi ölümü, birilerinin daha zengin şartlarda yaşaması için gerçekleşiyor. Size kendi yaşadığım bir vahim olayı anlatacağım. Ben de bir ev işçisiyim, ben de her gün her gün başka evlerde temizlik yaparken 3. kattan düştüm. Cam silerken EX oldum. Şu anda aranızdayım. Bir mucize eseri aylarca hastanede yattım, bir dizi ameliyatlar geçirdim. Şu an buradayım ama nasıl buradayım bana sorun bir de. Bir sürü sıkıntılar yaşadım. Yaklaşık iki yıl bakıma muhtaç yaşadım, çalışmadım. Maddi manevi, çok büyük sıkıntılar geçirdim. ta İMC ev işçileriyle tanışana kadar. İMC ile tanıştıktan sonra ben ben oldum. Şu anda benim de davam devam ediyor. Buna ne maddi, ne manevi gücüm, ne de dava açmak için böyle bir bilincim vardı. Sendikalı olmak gerçekten çok güzel bir şey. Ben bugün buradaysam İMC ev işçileri sendikası sayesinde buradayım. Bütün ev işçilerine de buradan sesleniyorum: Birlikte mücadele etmemiz lazım. Her bir işçinin diğer bir işçiyi örgütlemesi lazım, sendikayı anlatması lazım. Ben artık otobüste, dolmuşta, durakta nerede bir kadın gördüysem, (belli zaten ev işçisi olduğu) bakın böyle böyle bir kurum var, biliyor musunuz, görüyor musunuz, gelin birlikte mücadele edelim, diyorum. Birbirimizi örgütlememiz, sesimizi duyurmamız lazım. İşçiler ancak kendi kendini örgütler, ben öyle düşünüyorum. Sendikamız,

bir sürü davamız var. Ayten arkadaşımız da burada. İMC ev işçileri sendika başkanı. Kendisi de bir ev işçisi. Onun davası da devam ediyor. Buna benzer birçok dava devam ediyor. Benim hikâyem de böyle. İMC ile tanıştım. Hiç kimsenin ölmemesi kadar kıymetli bir şeyin olmadığı düşüncesiyle tekelci karın mahalle mahalle sömürü röntgenlerini çekebiliriz. İndirgmeden tartışacağımız dayanışmacı ekonomiler, komünal yaşam, kooperatifleşme ekonomisi... Tahayyül sınırlarımızı geliştireceğimiz, tartışacağımız o kadar çok iktisadi alan var ki. Modern kapitalizmin yarattığı egemen kültür, sömürü yalnızca iktidar ile sağlanmıyor. Bu sisteme bir yanıyla ücret üreten bizleriz. Kendimizle yüzleşmemiz gerekiyor. Piramit'in tepesindeki taşı çekmekle bir şey değişmiyor, değişmedi, değişmeyecek. Biz en alttaki taşlar olarak birlik olup bir arada çekilmemiz gerekiyor. Ortak kaderlerimiz bizlere evlerin içindeki acıların büyük büyük tarihi olaylardan daha önemli olduğunu gösterdi. Bu sebeple işçi ölümlerinden istatistik olarak verilen rakamların aslında bir önemi yok. Ölümler rakamlara indirgenmemeli. Bir işçinin ölümünde dahi ortalığın yıkılması gerekiyor. Yani hayat kurgulamak için yeni ekonomi politikası, yani kârın değil de insan hayatının merkeze alındığı bir ekonomik düzeni tartışmaya çalışmalıyız.

Bu sempozyumu düzenleyen, bütün emeği geçen herkese ve katılımcılara teşekkür ediyorum.

■ Nebile IRMAK

Kadın temsilcimiz, ölümü gösterip bizi sıtmaya razı ettiklerini ve örgütlenmenin vurgusunu yaptı. Başından geçen hikâyeyi anlattı. Doğrudur. Biz de İMC'nin takip ettiği Rukiye ve Fatma davasını takip ediyoruz, takipçisi de olacağız, Kendisine çok teşekkür ediyoruz.

■ Hüseyin GÜNDOĞDU

Ben Torunlar şantiyesinde çalışıyorum. Bizzat kaza döneminde de inşaat işçisi olarak çalışıyordum. Kısa bir süre oraya gittim. 15 gün çalışmadan kaza geldi başımıza. O acı olay... Tabi o yıllarda Soma, Ermenek bu kayıtsız sistemin getirmiş olduğu, işçilerin daha fazla ölmesine, daha fazla sürülmesine sebep olmuştu. Bizlerde bu olayın acı bir tanığıyız. Bunu Torunlar bize yaşattı. Ve o günden bugüne kadar bir hukuk mücadelesi var. Ailelerin yanındayız. Tabi biz bu ülkenin adaletine güvendiğimizden değil, yani biz bu ülkenin adaletinden bir şey beklemiyoruz. Ama ailelere destek amacıyla, bizim burada çalışan bir işçi olarak kaybettiğimiz işçi yoldaşlarımızı sahiplenmek adına her mahkemeye gidip, ailelerin yanında yer alıp, o işçilerin, ölen arkadaşlarımızın kanının hesabını sormak için biz oradayız. Pazarlık amaçlı değil, yani bir tazminat peşinde değil oraya gelen ailelerimiz. Zaten 2-3 aile geliyor. Bu ayın 28'inde tekrar bir davamız var. Bütün işçi, emekçi sınıf savu-

nucularımı oraya bekliyoruz, destek amaçlı. Torunlar'ın katlettiği işçileri, nasıl katlettiğini Ercan abimiz benden daha fazla çalıştığı için, bütün bilgileri size anlattı. Bütün sorunlar zaten ortadaydı. Belki şöyle bir şey olabilirdi: İşçiler olarak burada bir örgütlenme başlamış olsaydı, patron o işçileri zorla o asansöre bindiremezdi, o kaza da gerçekleşmezdi. Ama ne yazık ki oradaki işçileri sahiplenmek duygusu yoktu. Bugün işçilerin birbirine sahip çıkmadığı gibi, orada da öyle bir şey yoktu. 10 arkadaşımızın öldüğü akşam 500'e yakın işçi şantiyeyi acı bir şekilde terk etti. Biz yaklaşık olarak 30 işçi işgal ettik şantiyeyi. Sabah, katı sermayenin bize dediği şey şudur: "Arkadaşlarınızın öldüğü almağı kaldırın!". Yani bunu anlatmak bile insanı ağlatmaya yetiyor. Biz bunu reddettik ve o almağın kalkmayacağını, bilirkişi gelene kadar savcıların tüm şeyi alana kadar, o asansör orda kalacak dedik ve orada bir işgal eylemi başlattık. Başarılı da olduk tabi. Bugün Torunlar yargılanıyor, TOKİ yargılanıyor. Biz hesap sormaya devam edeceğiz, pazarlık amaçlı değil. Bizler suçluların, katillerin yargılanması, cezalandırılması için mücadeleye her alanda devam edeceğiz. Ben 10 işçi arkadaşımı hiç tanımyordum. Ama benim onları savunmam için, onları tanımam gerekmiyor. Bugün akademisyen Nuriye ve Semih içinde, bir inşaat işçisi Nuriye ve Semih'e sahip çıkmıyorsa, iş cinayetleri önlenemez. Bugün emekçiler, gazeteciler bizi görmüyorsa onlar da hukuksuzluğa maruz kalmaktan asla kurtulamaz. Hep birlikte ancak bu faşist devleti,

emperyalist sistemi, kapitalist sistemi yerle bir etmek için birleşmemiz şarttır. Ne yazık ki Ercan abimi bir şantiyeye işçi olarak ben gönderdim. Orada bir kaza yaşandı ve bunun acısını, üzüntüsünü bir şekilde yaşıyorum. Bizim çalışma zorunluluğumuz var. Borçlarımız olabilir fakat ölümü de göze ala ala bu faşist düzene boyun eğmemize artık DUR dememiz gerekiyor. Bugünü yaşamak için birlikte mücadele etmemiz şarttır arkadaşlar.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ayın 28'inde tüm işçi arkadaşlarımı, tüm işçi dostlarımı Torunlar İnşaat'ı katliamı davasına bekliyoruz. Hemen hemen bütün davalarına katıldım. Dersimliyim. Dersim'de olsam da yine gelip gidiyordum. Ama ne yazık ki, sadece aileler ve 2-3 işçinin gelmesi beni üzdü. Tabi Çağlayan Adliyesi'nde bu mahkeme sürüyor, tam metropolün göbeğinde. Kimsenin görmemesi, duymaması diye bir şey olamaz. Ama ne yazık ki, her mahkemede biz yalnız kalıyoruz. Torunlar'ın mahkemeyi ertelemek için yaptıklarına, yalnız kaldığımız için engel olamıyoruz. Torunlar her zaman bir şekilde mahkemeyi karma karışık ediyor. Avukatları davanın uzatılması için, zaman aşımına uğraması için... Başarılı oldu da. Yani bugüne kadar uzattı bayağı. Katillerin çoğu yurt dışına kaçtı. Şimdi içeride tutuklu kimse yok. Bu şekilde devam etmeyi düşünüyor. 2-3 sefer mahkeme heyetini değiştirdi katil devlet. Onun için bu ayın 28'inde yalnız kalmak istemiyoruz. İşçi cinayetlerini önlemek için tüm dostlarımı bekliyorum.

Özgür KARABULUT

Hüseyin'in bıraktığı yerden devam edeyim. Orada Torunlar'ın açtığı dava devam ediyor. Tersinden arkadaşlarımız Torunlar'a dava açmıştı. Bu dava sonuçlandı!.. Yani bir ironi... Biz, Torunlar katliamı sonrası arkadaşlarımız direniş yapıp tazminat kazanmıştık. Ercan arkadaşımıza Torunlar'ın verdiği para kadar, (18 bin lira tazminat almıştık.) 18 bin lira ceza çıkardı. O süreçte devam ediyordu. Dava sonuçlandı. Yani sermaye kendi çıkarlarına uygun olarak mahkemeyi hızlı bir şekilde işletiyor. Buna da dikkat çekmek istedim. Bizim inşaat kolundaki örgütlenmemiz çok kolay, örgütlenebiliyoruz. Çünkü örgütlenmeye açık bir işçi kitlesi var, Kürt kitlesi var. Örgütlenme demek yanlış oldu, çok kolay iletişim kurabiliyoruz. İletişim kurulabiliyoruz ama (Taşeron sisteminin yarattığı bir sonuç bu.) örgütlülüklerimiz çok kısa sürüyor. 3-4 ay sonra yeni bir şey başlatılıyor şantiyelerde. Bir de bizim inşaat işkolu gerçekten politik refleksleri olan, siyasal gündemi de takip eden bir işkolu. Örnek vereyim 4 Kasım darbesinde, işte HDP'ye yapılan o darbede, İstanbul'da 2-3 şantiyede iş bırakma gerçekleşmişti. Bir tanesi EMAR şantiyesi... Sektörümüzde başka bir inşaat işçileri sendikasının da kısmen örgütlü olduğu bir şantiyeydi. Bir tanesi de dün iş cinayeti yaşanan HALDIZ şantiyesi. O şantiyede iki gün iş bırakma gerçekleştirmişti Kürt işçiler. Ama şöyle bir gerçek var: Dün bir arka-

daşları yaşamını yitirdi ama şu an o şantiyede herhangi bir tepki örgütlenmedi. Dün de örgütleyemedik, bizim teknik olarak geç ulaşmamızdan kaynaklı. Yani bizim çabamızı bir hikâyeye sonlandıracağım. Ormanda bir yangın var. Tüm hayvanlar, canlılar seyrediyor sadece. Bir karınca ağzında bir tutam su ormanı söndürmeye gidiyor ve dalga geçiyorlar. sen yangını nasıl söndüreceksin? Karınca cevap veriyor. “Bu yangını söndüremesem de bu yolda öleceğim, bu yolda yürüyeceğim.” Bizim meselemiz de biraz bu. Bu mevcut gücümüzle bu sömürü çarkını, şantiyelerdeki ağır çalışma koşullarını değiştirme şansımız şu koşullarda çok gerçekçi görünmüyor. Ama bu yolda mücadele edeceğiz, örgütlülüğümüzü de geliştireceğiz. Buradan tekrar sempozyumu gerçekleştiren arkadaşlara teşekkür ediyor, çalışmalarının büyüyeceğini, bizlere de güç katacağını umut ediyorum. Saygılar...

■ Aydın TEPE

Ben Cemal Talay’ın bahsettiği yerden başlayacağım. Soma bölgesi... 2000’den önceki yıllarda tarım bölgesiydi. 2000 yılına geldiğinde tarım tasfiye edildi. Benim mesleğim çiftçilik, çiftçi bir aileden geliyorum. Tütüncülük yapıyorduk. Bizim köy Soma’dan 18 km. uzak bir yerde, kırsal bir bölgede. Sadece tütün yetişiyor. Yıllarca tütüncülük yaptım ben, ailemin yanında. Ama getirisi oluyordu kazanıyorduk. Örneğin, o dönemde Tekel alıyordu tütünleri. Piyasanın

patlamasını bekliyorduk. Piyasa patlayacak derlerdi, piyasanın patlamasını beklemedik. O dönemde yeni rakı kaç para ise tütünün kilosu da o paraydı. Millet biliyor bunu. Örneğin şu an 93 lira yeni rakının fiyatı, tütünün şu an 93 lira olması gerekiyor. Ama şu an tütüne verilen para 12-13 lira gibi bir para. O da kotalı, sözleşmeli yapıyor onu. Bu şekilde bizi tarımdan tasfiye ettiler. Ne yaptılar? Sermayeye köle sistemine getirdiler. Bir şekilde madenci olduk. Madenci olmak zorundaydım, çünkü köyde yetişmişim. İlkokul mezunusun, elinde herhangi bir mesleğin yok, tahsilin yok. Ne yapacaksın işçi olarak? O dönemin şartlarında maden iyiydi. Neresi iyi dersenez, madenlerde erken emeklilik var. Örneğin 39 yaşını, 820 yevmiyeyi doldurdun mu, 39 yaşından gün aldın mı, emekli oluyordun madenden. 820 yevmiyeyi doldursaydım ben de emekliydim. Maalesef dolduramadım. Dediğim gibi Soma tarım bölgesiydi, tarımdan kopuk, işçi olduk, madenci olduk. Ondan sonra 13 Mayıs yaşandı. 13 Mayıs’tan önce sınıf mücadelesi adına hiçbir bilgim yoktu. Sınıf mücadelesini 13 Mayıs’tan sonra tanıdım ben. Öncesinde evden kahveye, kahveden eve giden bir tiptim. Sokak nedir bilmezdim. Ama 13 Mayıs’tan sonra sınıf mücadelesinin içerisinde yer aldım. Burada yani sendika çalışması yaptık. Dev Maden Sen’i örgütlemek istedik, çalıştığım yerde. Benim çalıştığım şirket Soma’da Eğnez ocağına 500-600 m. Yakınlıkta. 6 bin 500 kişinin çalıştığı madencilikti. Burada çalışma yapmaya kalktım ben. Yani kimsenin cesaret

edemeyeceği bir şey yaptım orada. Dev Maden Sen'in bir yıl içerisinde Soma'da neler yaptığına dair broşürleri vardı. Ocak içerisine gittim, onları dağıttım. Çok önemli bir şey anlatayım. Ben öğretim ustaydım. Örneğin kömürü delip dinamitle patlatıp takip altına alabiliriz. Delik deliyordum. Dinamit atıp patlatacağım. Vardiya amiri geldi. Hayırdır seni emniyetçi çağırıyor. Kömürlükte bir yer var, Rakup diye. Rakup'ta dedi, gittim. Emniyetçinin yanında mali işin iki tane temsilci var. Onlar çağırılmış. Onlar çağırılmış dese, gitmeyeceğimi çok iyi biliyor vardiya amiri. Buyurun beni çağırmışsınız şef dedim. Yok dedi. Ben çağırmadım, bunlar çağırdı dedi. Birinin ismi Cumhuriyet. Ne var Cumhuriyet dedim? Ya Aydın bu broşürleri senin dağıttığını söylediler. Yavuz bey var oranın işletme müdürü. Yavuz bey işten çıktıktan sonra seni bekliyor. Yavuz beyin yanına gideceksin dedi. Yaptığının yanlış olduğunu, bir daha yapmayacağımı söyleyecek, özür dileyeceksin dedi. Direk bunu söyledi. Bunu diyen bir sendika temsilcisi, işçi temsilcisi. Dedim ben burada özür dileyen ne yapmışım? Tabii ki çıkmadım, gitmedim. Onları biraz eleştirdim. Sonra da birkaç uyarı aldım. Yapmamam gerektiği söylendi işveren tarafından. Biz devam ettik. Sonunda kapının önüne koydular, işin özeti. İşime de nasıl son veriyorlar? Ben gündüz vardiyasına gittim, işten çıkıyorum. Kartımı bastım. Kırmızı yanıyor. Yeşil yansa basıp geçeceğim ama kırmızı yandı, kart okumadı. Puantöre gittim. Dedim benim kart okumuyor. Sen personele gidecek-

sin dedi. Personele gittim. Erdinç diye biri vardı. Dedim benim kart okumuyor. Senin isim ne dedi? Aydın Tepe dedim ben. A4 sayfası vardı. 3-5 sayfa çevirip ismimi buldu. Dedi ki Aydın senin iş hakkın fesedildi. Neye dayanarak fesedildiğini sorduğumda bana denilen şeydu: İşe dalgın geldiğin gözetlenmiş, kazaya sebebiyet vereceğin düşünülmüş... Bundan dolayı yönetim olarak iş hakkını fes ettik dediler. Ondan sonra direniş başlattık orada. 29 gün çadırda kaldım inzibatın önünde. Tabi jandarma geliyor. sürükleye sürükleye götürüyor bizi. Biz tek ifademizi veriyoruz, geri geliyoruz. Bu 3-5 kere tekrarlandı. Bir gün il jandarma komutanı geldi Albay rütbesinde bir asker geldi. Önce işverenle görüşüyor, işte bizim pozisyonumuz hakkında. Diyor bunlara ne yapacaksın yap! Biz her gün gele gele bıktık. Bunlar her gün buraya geliyor. Bunları ya işe al, ya başka bir şey yap diyor. O da diyor ki, şu an üretim arttı zaten. İşçi bizi iş yerinin önünde görünce, adam hasta da olsa işten atılma korkusuyla her gün işe geliyor. Biz bilmeden üretimi artırmışız yani. İşletme müdürünün dediği şu: Üretim arttı, devamsızlık durdu. Biz 5 kişiyiz orda. Diyor ki, ben bu işçileri geri alırsam iş yerindeki otoriterliğim biter, işçinin gözünde değerim düşer. O yüzden ben bu 5 kişiyi almayacağım. Dava açarlarsa kişi başına en kötü ihtimal 100'er bin lira para öderim. 500 bin lirayı gözden çıkardım bunlar için. Albay geldi aynısını bize söyledi. Arkadaşlar dedi, siz burada tek bir şey başarmışsınız. 750 arkadaşınız şu an sizin

sayenizde ekmek yiyor dedi. Ama bu adam sizi işe de geri almayacak. Söyledikleri bunlar. Eyvallah dedik. Sonuçta 29 gün kaldık burada. 29 günden sonra ayrılmak zorunda kaldım. Ondan sonra hayatıma devam etmeye başladım. İşten çıktıktan sonra tekrar tarıma yöneldik mecburen. Şimdi Soma tarım bölgesi... Bizim bölgemizde Bergama bölgesi... Mısır, domates var. İki ay kadar mısıra gittim. O da nasıl gidiyoruz? Onu da söyleyeyim. Örneğin dayı başı sistemini hepimiz duydunuz. Soma katliamından sonra tarla işinde de dayı başı var. Gidiyor adam tarla sahibiyle konuşuyor, amale istiyor, işçi istiyor. Tamam diyor, anlaşıyorlar. Örneğin, tarla sahibi 60 lira veriyor. Bize verilen 47 liraydı. 13 lirayı dayı başı iş bulduğu için, kendi arabasıyla götürdüğü için, kendisi alıyor. Sana 47 lirasını veriyor. 23 kişilik araba 50-55 kişi oluyor, abartmadan söylüyorum. İki tane araba 100'ün üzerinde işçi götürürdü. Burada Soma'da trafik var. Her gün Bergama yolunun üzerinde işçiler bölge trafiğın önünden geçiyor. Bölge trafiği görüyor onları. Kimse bir uygulama yapmıyor. Bu işçileri nasıl götürüyorsun, nasıl getiriyorsun diyer sormuyor hiç. Dayı başlarıyla büyük bir ihtimalle anlaşmaları var: Görmedim, duymadım, ama tahmini olarak konuşuyorum. Böyle bir şey yapılıyor Soma'da. Soma'da bir de buna değineceğim. Örneğin, biz Soma'da işsiziz. Peki Soma'da işçi alımları oluyor mu? Oluyor. Ama nasıl oluyor? Dışarıdan getiriyorlar işçileri. Örneğin, geçen duydum. 30 işçi Denizli'den gelmiş. Bartın'dan, Zonguldak'tan işçi ge-

tiriyor. Bunu getirme gerekçesi de bizim tahminlerimiz... Bizi sokakta işsiz tutacak ki, çalışan üzerinden baskı uygulayabilecek. Diyecek ki, kardeşim benim verdiğim işi yapacaksın, daha fazla verim sağlayacaksın bana, yoksa dışarıda bir sürü işsiz var çalışacak. Yani işine gel. Hasta da olsan, işin de olsa... Buradan ne çıkıyor? Üretim zorlaması... Yani bizi göstererek işçiyi tehdit ediyor. Böyle şeyler var Soma'da. Nasıl örgütleneceğiz dersek arkadaşlar ben Dev Maden Sen temsilcisiyim. Örneğin Soma'da şuan hafta tatili artı madencinin aldığı en düşük maaş üç, üç buçuk milyar liranın üzerinde. Ben de Dev Maden Sen temsilcisi olarak işçilerin yanına gidip biraz sendikal faaliyetlerden bahsettiğim zaman, "Aydın durumuna bak. Sen de işsizsin. Neden oldu bu? Senin bu sendika sevdandan, sendika örgütlenmeden..." Bırak, Allah'a yakın bana uzak ol." böyle söylüyorlar. Bu bilgi yanlış olabilir ama ben öyle biliyorum. Türkiye'de 12 milyon işçi var. 12 milyon işçiden sanırım bir milyon 250 bini sendikalı. Bizim sorgulamamız gereken şeylerden bir tanesi bu. Bunların da birçoğu sağ sendikalara üye. Sınıf sendikalarına değil de, işverenin, devletin sendikalarına üye olan arkadaşlar.

Aslında anlatacak çok şey var, ama benimkiler bu kadar.

■ Nebile IRMAK

Gidip oraya aileleri ve çocukları ziyaret etmemiz gerekiyor. Özellikle kadın arkadaşlar orada yıkımı yaşıyorlar. Bir savaştan en çok kadınlar etkileniyorsa Soma'da da böyle talan oldu kadınlar. Bunu burada açıklamaya ihtiyacı duyuyorum. Mesela çocukların yanında bu Soma çok aleni anlatılıyor, çocuklar dinliyor. Diğer taraftan Aydın Bey'in de dediği gibi ya madende çalışacak, ya çoğunluğu kadın olmak üzere tarım işçiliği yapacak. Diğer taraftan kimi erkeklerde de maden işçisi eşi ile evlensek de biraz rahat etsek gibi cinsiyetçi, kadın bedenine farklı yaklaşan bir yapı var. Bu anlamda benim önerimdir. HDP'nin Kadın Komisyonu'nun önümüzdeki Mayıs ayında, şimdiden belki yapamayabilir ama Mayıs ayından önce gidip oradaki kadınlarla bir görüşme yapmasını öneriyorum.

■ Dinleyici Sorusu:

Hocam Soma katliamından sonra AKP'nin oyları arttı. Şimdi benim düşündüğüm faktörler vardı ama siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

■ Aydın TEPE

Şimdi, örneğin millet zannediyor ki, 13 Mayıs'tan sonra Soma'ya gerçekten büyük maddi yardımlar oluyor. Bu maddi yardım-

lar AFAD'ın topladığıdır, hepimizin bildiği gibi. Bunu AFAD dağıtırken AKP iktidarı dağıtıyormuş gibi yaptılar. Kimse ya bu toplanan paralar bize veriliyor demedi. Örneğin AFAD üzerinden gıda yardımı yapıldığında AKP kendi kadın kollarına verdi bunları. Mahalle mahalle AKP kadın kollarının kendisi dağıttı. Dağıtırken sordu: AKP üyesi misin, değil misin diye. AKP'li değilse gıda yardımını vermedi. Yine de AKP'nin önceki dönemlere göre bir iki puan oy kaybı oldu. Bundan sonra artar mı tartışılır.

■ Hakan ÇAPA İSG Baştemsilcisi

Aslında bu sempozyumlarda ilk başta işçilerin konuşması gerekiyor (Alkışlar). Akademisyenlerin ve başkanın sonuna kadar kalması gerekiyor. Burada aksi takdirde muhalefetin muhalefeti durumuna düşüyoruz. Aynı bizim Çapa direnişçilerinin ve bor işçilerinin iki kişiyle direnmesi gibi... Yani çapa hastanesi önünde 5 -10 kişiyle kalmak gibi... Mahkemelerde sürekli yalnız kalıyoruz. İş cinayetlerindeki protesto eylemleri gibi, Çapa'daki Soma'daki eylemler gibi... ilk başta parlıyor, ondan sonra düşüyoruz. Şimdi ben Çapa'daki eylemi anlatmak istiyorum biraz. Ama bu tüm Türkiye'deki taşeron işçilerin eylemi, sadece Çapa'daki eylem gibi değil. Şimdi ben olumlu taraflarından bahsetmiyorum biliyorsunuz. KHK var, OHAL var, baskı var, tehdit var. Ama

biz Çapa Hastanesi'nde geçmişten gelen eylemlilik, direniş sayesinde Genel İş Sendikası toplu sözleşme yaptı. Taşeron firma itiraz etti. Orada hukuk mücadelesi devam ediyor. Ben o sıralarda İSG temsilcisi oldum. Ben bu mücadeleye başlarken sessiz, sakin, efendi, hiç sendikayı bilmezdim. Direnişi, mücadeleyi bilmezdim. Orada ses, TTB, Dev-Sağlık eylem yapardı. Hatta onlara kızardım. Neden hep bizi temsil etmediği için. Çünkü eylem yapıyorlar ama bizi temsil etmiyor diye kızardım sürekli (kendisi taşeron olduğu için o sendikalara üye olamıyor temsiliyetsizliği ondan). Dedim ki, bu mücadeleyi bir biz verelim şimdi. Şu megafonu bir de biz elimize alalım diye. İyi ki de megafonu elime almışım. Başhekim, hemşire, idare amiri, ben sessizim, efendiyim diye beni İSG baş temsilcisi yaptılar. Ben de her yere imza atardım. O kağıtlar kurullardan geçmeden, kağıdı getirir ben de imzayı atardım. Ama ne zaman ki mücadeleyi öğrendim, ondan sonra araştırma, sorgulama, soru sorma sırasına geçince, haaa demek ki, bu işler böyle olmuyormuş. Ne yaptık ondan sonra? İşçi arkadaşlarla tanıştık. Kendi hastanemizde çalıştığımız işçi arkadaşları aslında biz tanıyıyormuşuz. Orda yaklaşık 3 bin kişi çalışıyor. 3 bin kişi de birbirini tanıyıyormuş aslında, ta ki bu sendikal mücadele başlayana kadar. Selam vermeyi, almayı öğrendik, bu direnişçi, mücadeleciler sendikalar sayesinde. Biliyorum, zamanınız da yok ama içim de çok dolu. Kızgınlıklarım da var ama olumlu taraflarını anlatacağım. Bizler Çapa Hastane-

si'nde gerçekten güzel bir mücadele verdik. Mücadelede sürekli başarıya ulaştık. Ama yine 3-5 kişiyle mücadele vermeye çalışıyoruz. Çünkü sorumluluk alan yok. O eskiden mücadele veren kişiler bugün sokakta yok. Neden OHAL var? OHAL, KHK bana da vurur diye, şimdi sen geçen zamanda siyasette çok güzeldin, sendikada çok güzeldin, başkandın, yöneticiydin, ne hikmetse yöneticilik bitti, mücadele bitti, hepsi bir kenara çekildi. Kim kaldı orada? Üç beş işçi kaldı. E şimdi soruyoruz. Mahkemelerde işe iade davasını kazandık. Hakim geliyor, içeri bakıyor, acaba sendika var mı yok mu? Ama bir tane sendika yok, bugün Çapa Hastanesi'nde. Üç, dört tane sendika var. İşçilerin mahkemelerini takip etmiyor. Neden? Üniversite itiraz eder, ben de orada toplu sözleşme alamam. Böyle durumlar oluyor. İşin gerçeğini konuşmak gerekiyor. Şimdi İSİG meclisi var, KESK var, TTB var. Gerçekten biz büyük bir gücüz aslında ama bu güç ne hikmetse yan yana gelmiyor. Neden gelmiyor, gelmediği zaman ne oluyor? Sözde kalıyor. Bir adım ileri gidemiyoruz. Hep caddelerde geziyoruz. Hiç ara sokaklara girmiyoruz. Aslında sendikalar mücadele anlamında çöp kamyonu gibi çalışması lazım. Bizler ara sokaklarda çöp kamyonu olmamız lazım. Neden bu örneği verdim? Çöp kamyonunda iki işçi var. Bir şoför ne yapıyor? Binlerce insanın, halkın çöpünü topluyor, orası kokmasın kirlenmesin diye. akademisyen hocalar bahsetti ama maalesef mahallelerde olmadıkları için sönük kalıyor. Keşke buralarda olsalar. Aslında

patronların kirlettiğini sendikalar da kirletiyor. Emeği kirletiyor ve patron da bundan güç alıyor. Bir gün o patronların kapısında sendikalar olsa, bu günkü durumda olmayız biz. Bizim şöyle hastanede güzel bir mücadeleimiz vardı: Tacizlere, baskılara, tehditlere karşı kim olursa olsun, ister akademisyen olsun, ister idare amiri olsun, ister başhemşire olsun... Kapısına gidiyorduk, megafonla bağıryorduk: Sen bizim kadın işçimize baskıda. tacizde bulunamazsın, hakaret edemezsin, görev tanımını dışında iş yaptırılmazsın diye. Kendilerine çeki düzen veriyorlardı. Hukuksal mücadeleden önce fiili mücadelemizi sergiliyorduk orada. Fiili mücadele bir gün mahkemenin önüne geçmiştir. Bugün benim işe iadem 9 ayda çıktı. Neden çıktı? Biz oraya 15-20 arkadaşımızla gittiğimiz için çıktı. Sahte evrakları, raporları belgelediğimiz için çıktı. Aslında orada ben İSG temsilcisi olduğum için değil, orada iki arkadaşımız görev tanımını dışında işler yaptırıldığı için öldüler. Bunun için de değil, Çapa da yolsuzluk yapıyor yolsuzluk. Et hırsızlığı yapıyor. Tüm korkuları bundan aslında. Biz onun da mücadelesini veriyoruz, devleti soyuyorlar. Biz bunu Çapa önünde megafonla bangır bangır söylüyoruz. Çünkü elimizde polisin tuttuğu tutanak var. Her ay 20 bin liralık et çalıyorlar.

Taşeron sistemle de emeğimizi çalıyorlar. Buna kim dur diyecek? SES'e söylüyorum, yok. 3 tane DİSK'in sendikası var, yok. Zaten Memur-Sen var, Hak-İş var, Kamu-sen var. MHP'nin, bir de dört siyasetin orada

sendikası var, yok. Neden yok? OHAL var. Bu süreçte bekleyelim... Peki kim bize sahip çıkacak soruyorum? Akademisyenler de gitti. Yalnız başımıza kalıyoruz. Benim ailemle aramda dağlar kadar fark var. Çünkü, neden biz Yozgathıyız, muhafazakarız, milliyetçiyiz. Gazi Mahallesi'nde oturuyoruz. Bir de ne yapmamız lazım? Seyirci mi kalacağız? Maalesef bu dönemde sessiz ve seyirci kalıyoruz. Üç beş kişi... Türkiye'nin her tarafında üç beş kişilik bireysel eylemlere başvurdular. İyi ki yapıyorlar. Türkiye'yi de, siyaseti de kurtaracak bu eylemler. Çünkü politik sıkışmışlık var. Sendikalarda sıkışmışlık var. İşte ne diyorlar? Sendikalarda yer alın. İşte Sosyal-İş'te temsilcilik yapıyoruz. En sonunda girdik sendikaya ama mübarek o kapıyı da öyle bir kilitlemişler ki, sendikanın içine giremiyorsun! E biz nerde emek mücadelesi vereceğiz? Sendikal mücadele vereceğiz? Nerde yer alacağız? Ya siyasette yer alacaksın, ya bir örgüte, fraksiyona gireceksin. Soruyorum nereye gireceğiz? Söylüyorum hiçbir yerde bizim yerimiz yok. Zaten bizi patron, kurum sevmiyor, anamız babamız da sevmiyor. Kime gideceğiz soruyorum? Hiç olmazsa biraz mezar parası biriktirelim de, hiç olmazsa kendimizi biraz sağlama alalım yani. Gerçekten bu durumdayız. KESK'ten abimiz olsa ona da söyleyecektim. KHK ile yüzbinlerce insan atıldı değil mi? Şimdi bunu da orta seviyede söylemek istiyorum. Kimse'nin de kalbini kırmak istemiyorum. O KHK ile atılan hocalara para yerine sendikalarda yer vermek gerekiyordu. Ama sendikalar

ilk önce para vermeye teşvik ettiler. Neden para veriyorsun? 1500 lira para da bitti, kasa da bitti. Ne yapacaksın onları? KHK ile atılan hocalara, memurlara, öğrencilere sendikalarda, STK'larda, derhal görev verilmesi gerekiyor. Teşekkür ediyorum. Mücadelemiz, direnişimiz devam edecek. Artık bu ülkede tek çözüm doğruları, gerçekleri haykırmak. Doğu'da, Batı'da, Ege'de, Trakya'da, İç Anadolu'da nerde olursa olsun, siyasetin giremediği kapıyı emek açar. Hani derler ya, güneş giren eve doktor girmez diye. Emegın olduğu yerde de o sıkışıklığı emek çözer. Teşekkürler...

■ Nebile IRMAK

Burada bir çok arkadaşımız sahadayız. Hani akademisyen arkadaşları dinlemek burada, Türkiye'nin eğitim sistemine benziyor. Lütfen parti olarak bu sempozyumları organize ettiğiniz zaman işçileri dinleyici konumda bırakmayın. İşçiler dertlerini anlatsın, akademisyenler notlarını alsın. Belki onlar zenginleşecek, bilgi birikimleri daha da çoğalacaktı. Bunun gerçekten bu şekilde yapılması daha verimli olur. Biz Cemal'in söylediklerinin hepsinin altını çiziyoruz. Güç birliğinden söz ediyor. 12 milyon kayıtlı işçi var, bir o kadar da kayıtsız işçi var. Ama 1 milyon 400 kişi sendikalı var. 800 bini ancak toplu sözleşmeden faydalanıyor. Gerçekten biz güç birliği ile bunları aşabiliriz. Gerçekten işçinin politikleşmesine ve sınıf bilincine ihtiyacımız var. Dolayısıyla ben bu

gün burada olmaktan çok mutluyum. Çok uzun zamandır, emek alanında bir sempozyumla yaşadıklarımızı güncel olarak aktaracağımız bir imkan yoktu. Arkadaşlar da ifade ettiler. Bir takım kaygılar, OHAL kaygısı gibi kaygılar vardı. HDP cesaretli davranıldı. Emek Komisyonu bugün bizi burada buluşturdu. Ben çok teşekkür ediyorum. Ama çıkmıyoruz. Son sözü işçi arkadaşlara veriyorum. Sonra toplantıyı kapacağız. Gelin kendinizi tanıtır arkadaşlar...

■ Fahri

Merhaba arkadaşlar, ben Bağımsız Tekstil İşçileri Sendikası temsilcisi Fahri. Çerkezköy temsilcisiyim. Hakan arkadaşımız da sendikamızın üyesi. Aynı zamanda Boni-Çorap Direnişçisi... Direniş de 155. gününde. Açıkçası tam da buranın konusu çok şey var konuşacak. Hakan arkadaşımızın bir eşi de yoktur. İSG temsilcisi Hakan aslında. Bağımsız Tekstil İşçileri Sendikası'nın İSG konusunda başka alternatif bir deneyimi var. Ben onu anlatmak istiyorum. Biz İSG'nin aslında hamallığını yapar bir yerde duruyoruz, bölgede sendika olarak. 2012 yılında 6232 sayılı İş Güvenliği Kanunu çıktığında alıp o kanunu ezberleyerek, o kanun doğrultusunda çalışmalarımızı başlattık. İşyerlerinde işçi temsilciliğinin seçilmesi, İSG kurullarının oluşturulması gibi şeyler vardı o kanunda. Ancak iş güvenliği önlemleri alınmıyorsa... Nasıl alınmıyor, ya da iş cinayetleri nasıl oluyor? İş cinayetleri

bu yasalara uyulmadığı için oluyordu. Biz de baktık ki, iş yerlerinde işçi temsilcileri seçilmemiş, iş güvenliği kurulları oluşturulmamış. Dolayısıyla bu olmayan şeyleri biz işçileri toplayarak, (risk değerlendirilmesi yapılır normal şartlarda) iş yerlerinde risk değerlendirmesini, sendikamızda işçilerle yaptık. Bu sensor olmazsa ya da bu güvenlik aparatı çıkarılırsa, ya da başka bir güvenlik önlemi alınmazsa ne olur? Daha iş kazaları gerçekleşmeden önlemlerini alıp raporlarını hazırladık ve işverene Bağımsız Tekstil İşçileri Sendikası imzasıyla bunları gönderdik. Karşılığında işverenin önlem aldığını gördük. Arkadaşlarımız, Aslı hoca, doğadan bahsettiler. 100-200 tonluk kaçak su tankları var. Fabrikaların atık sularını, gece vardiyalarında kaçak bir şekilde Ergene'ye bırakıyorlar. Ergene bu şekilde kirleniyor aslında. Sadece, işte seni suçüstü yakaladık, işte senin tankerin altında kaçak vana var, buradan gelen suları salıyorsun dedik. Karşılığında apar topar o kaçak vanaları kapatmak zorunda kaldılar. Bir çok fabrikaya bu şekilde yaptık. Bir çok fabrikada iş güvenliği işçi temsilcisi hala seçmemişti. Kanun sana seçim yapmayı emrediyor patron. Bu işçi temsilcisini derhal seç dediğimizde, patron Hakan'ı işçi temsilcisi seçmek zorunda kaldı. Daha doğrusu seçim yapmak zorunda kaldı. Hakan da İSG ile ilgili uzman olduğu için, uzun zamandır tanıştığımız için, işçi temsilciliğine aday oldu ve işçiler Hakan'ı baş temsilci seçtiler. Hakan da işçilere iş güvenliği ile ilgili çalışmalar yapacağını, iş güvenliğinin ekonomik talepleri olduğu-

nu söyledi. Kısaca bahsetmem gerekiyor. Hakan, asgari ücretle çalışan bir işçinin, bütün iş güvenliği önlemleri alınsa dahi, iş kazasına maruz kalabileceğini söyledi. Aynı zamanda Bağımsız Tekstil İşçileri Sendikası'nın görüşü düşüncesi... Çünkü, o işçi çocuğunun okul parasını nasıl ödeyeceğini düşünürse ya da kirasını, kredi kartını nasıl ödeyeceğini düşünürse, iş kazası geçirir, tüm iş güvenliği önlemleri alınsa da. Çünkü kafası rahat değil. Bunları dile getirdi Hakan. Sonra bunlara karşı mücadele etmeye başlayınca patron Hakan'ı işten çıkardı. 155 gündür direniyor. Aynı zamanda ben bir eleştiri yapacağım HDP için. Ama önce iyi yönde söyleyeyim. Bizi meclise davet etti. Direnişimizle ilgili soru önergesi verdi. Buradan da teşekkür ederim. Ancak, diğer taraftan sokakta, alanda, 155 gündür Hakan direniyor. Biz de hastane önünde, meydana, kahvelerde anlatıyoruz bu meseleyi. Hakikatten çok hamallığını yapıyoruz bu işin. Çerkezköy HDP ve Tekirdağ HDP rahatlıkla gelebilir ama bizi yalnız bıraktılar. Buradan eleştirilerimi sunuyorum.

Cemal

İstanbul Tıp Fakültesi taşeron işçisi olarak buradayım. Bizler İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde kadrosuz ve güvencesiz çalışan taşeron işçileriz. Taşeron sistemine karşı yıllardır dik ve omurgalı mücadele verdik. Yıllardır üniversite ve firma yöneticilerinin ayak oyunları ile sendikasız çalıştık. İşçi sağlığı ve güvenliği önlemleri alınması için mücadele verdik. Çok zor çalışma şartlarına rağmen, birlik ve beraberliğimizi koruduk. OHAL'de, tehditlere, baskılara, sürgünlere karşı DİSK'e bağlı Genel-İş ve Sosyal-İş Sendikası'na üye olduk ve yetkileri geldi.

Genel-İş Sendikası toplu sözleşme imzaladı. Taşeron firma tarafından Sosyal-İş Sendikasına itiraz edildi. Mahkeme süreci devam ediyor. Sorunlara ve sıkıntılara çözüm olarak direnişlerimiz ve eylemlerimizle mücadelemiz devam ediyor.

Yaşasın Sınıf Dayanışması. Teşekkür ederim.